Møteinnkalling
for
Representantskapet IVAR IKS

Møtested: Mariero
Dato: 09.12.2022
Tid: Kl. 09:00

Forfall meldes snarest på telefon **51 90 85 00** eller epost til ivar@ivar.no
Varamedlemmer får denne innkalling til orientering. De vil få direkte melding dersom de skal møte..

Sakliste

Sak nr.	Sakstittel
2022/09	Signering av protokoll
2022/10	Godkjenning av innkalling og saksliste
2022/11	Godkjenning av protokoll
2022/12	Økonomiplan 2023 - 2027 - Budsjett 2023
2022/13	Interkommunalt arkiv (IKA) - Selskapsavtale og eierstrategi
2022/14	Møteplan IVAR 2023
2022/15	Orienteringssaker
2022/15.1	Orientering om drift
2022/15.2	Orientering om store investeringsprosjekter
2022/15.3	Status gebyrer i IVAR-kommunene
2022/15.4	Oppfølging av brannen ved IVARs ettersorteringsanlegg 22.07.2022
2022/16	Eventuelt

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Jostein Karlsen

Saksframlegg

Signering av protokoll

Saksbehandler: Marit Faarlund Hetland
Arkivsak nr: 22/953

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/09	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Saksutredning:

Forslag til vedtak:
Valg av to representanter til å signere protokoll sammen med representantskapets leder

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Marit Faarlund Hetland

Saksframlegg

Godkjenning av innkalling og saksliste

Saksbehandler: Marit Faarlund Hetland
Arkivsak nr: 22/953

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/10	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Saksutredning:

Forslag til vedtak:
Innkalling og saksliste godkjennes.

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Marit Faarlund Hetland

Saksframlegg

Godkjenning av protokoll

Saksbehandler: Marit Faarlund Hetland
Arkivsak nr: 22/953

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/11	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Vedlegg:
Protokoll - Representantskapet IVAR IKS - 22.04.2022

Saksutredning:

Forslag til vedtak:
Protokoll godkjennes.

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Marit Faarlund Hetland

Møteprotokoll
for
Representantskapet IVAR IKS

Møtested:	Mariero
Dato:	22.04.2022
Tid:	Kl. 09:00

Til stede:	Medlemmer: Andreas Vollsund, Frank Oftedal, Gaute Hauge, Helge Arntzen, Hilde Fahret Born, Ingebjørg Folgerø, Inger Anita Merkesdal, Irene Heng Lauvenes, Jan Erik Søndeland, Jan Refsnes, Jarl Endre Egeland, Jonas Skrettingland, Leif Arne Moi Nilsen, Reidar Thu, Sigmund Rolfsen, Sigurd Sjursen, Siri Jordbrekk, Snorre Egeberg Johnsen, Stian Giil Bjørsvik, Trond Sel, Åse Lill Skår Varamedlemmer: Kurt Høyland, Øystein Stjern, Øyvind Tveitane Lovra
Forfall:	Dagny S. Hausken, Gerd Helen Bø, Iselin Høle, Jarle Bø, Katrine Lilleland
Administrasjonen:	Jostein Karlsen

Sakliste

Sak nr.	Sakstittel
2022/01	Signering av protokoll
2022/02	Godkjenning av innkalling og saksliste
2022/03	Godkjenning av protokoll
2022/04	Årsrapport 2021
2022/05	Digitale møter og signering av protokoller
2022/06	Oppnevning av klagenemnd for IVAR IKS
2022/07	Orienteringssaker
2022/07.1	Orientering om store investeringsprosjekter
2022/07.2	Diverse orienteringer
2022/08	Eventuelt

2022/01 Signering av protokoll

Behandling

Vedtak:
Ingebjørg Folgerø og Leif Arne Moi Nilsen ble valgt til å signere protokoll sammen med representantskapets leder.

2022/02 Godkjenning av innkalling og saksliste

Behandling

Vedtak:
Innkalling og saksliste godkjennes.

2022/03 Godkjenning av protokoll

Behandling

Vedtak:
Protokoll godkjennes.

2022/04 Årsrapport 2021

Behandling
Jostein Karlsen gjennomgikk hovedtall fra årsregnskapet.
Det ble lagt fram korrigert forslag til vedtak:

1. Regnskapet og styrets beretning for 2021 godkjennes.
2. Kr 46 854 638 avsettes annen opptjent egenkapital

Vedtak:

1. Regnskapet og styrets beretning for 2021 godkjennes.
2. Kr 46 854 638 avsettes annen opptjent egenkapital.

2022/05 Digitale møter og signering av protokoller

Behandling
Snorre Egeberg Johnsen foreslo en justert formulering av vedtak slik at det går klart fram at digitale møter skal kunne være en mulighet om det vurderes som nødvendig.
Representantskapet sluttet seg til Egeberg Johnsens forslag.

Vedtak:

Styremøter og representantskapsmøter kan om nødvendig gjennomføres som fjernmøter i samsvar med reglene i IKS-loven, §9, fjerde ledd. Kravene som ellers gjelder for styremøter, gjelder også for fjernmøter. Protokoller fra styremøter kan signeres elektronisk.

2022/06 Oppnevning av klagenemnd for IVAR IKS

Behandling
Følgende forslag til vedtak ble lagt fram i møtet:
Det opprettes klagenemd for IVAR IKS. Klagenemden skal ha tre medlemmer, hvorav en er leder. Medlemmene skal ha personlige varamedlemmer. Medlemmene fordeles slik for kommunene:
Suldal: Gerd Helen Bø Vara: Øyvind Tveitane Lovra
Hjelmeland: Gaute Hauge Vara: Bjørn Laugaland
Strand: Alf Henning Heggheim Vara: Astrid Norland

Vedtak:
Det opprettes klagenemd for IVAR IKS. Klagenemden skal ha tre medlemmer, hvorav en er leder. Medlemmene skal ha personlige varamedlemmer. Medlemmene fordeles slik for kommunene:
Suldal: Gerd Helen Bø Vara: Øyvind Tveitane Lovra
Hjelmeland: Gaute Hauge Vara: Bjørn Laugaland
Strand: Alf Henning Heggheim Vara: Astrid Norland

2022/07 Orienteringssaker

2022/07.1 Orientering om store investeringsprosjekter

Behandling
Njål Erland orienterte om store investeringsprosjekter:

- Ny hovedvannledning.
- Ettersorteringsanlegget på Forus - vaskeanlegget.
- Grunnerverv FV 44 - Grødaland.

Generelt: Stor kostnadsøkning for materialer medfører revidering av kostnadsprognoser for pågående investeringsprosjekter.

Vedtak:
Saken tas til orientering.

2022/07.2 Diverse orienteringer

Behandling
Ingrid Nordbø orienterte:
Spørsmål om kapasitet og prising i Bruktbuå på Forus. Spørsmål fra Ingebjørg Folgerø.
Sprøytespisser i avfall. Spørsmål fra Helge Arntzen.
Konsekvenser av krigen i Ukraina og andre geopolitisk forhold. Konsekvenser for råvannskilder ved utslipp av radioaktivt avfall, og IVARs beredskap.
Materialgjenvinning tekstiler i IVAR-området.
Interkommunal kommunedelplan på Forus, område foreslått til virksomheter innenfor sirkulærøkonomi.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

2022/08 Eventuelt

……..	……	……..
Jarl Endre Egeland	Ingebjørg Folgerø	Leif Arne Moi Nilsen

Saksframlegg

Økonomiplan 2023 - 2027 - Budsjett 2023

Saksbehandler:	Jostein Karlsen
Arkivsak nr:	22/338

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/12	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Vedlegg:
Økonomiplan 2023 - 2027 Budsjett 2023 (003)

Saksutredning:

Økonomiplanen for 2023 – 2027 følger opp IVARs visjon og hovedmål som ble vedtatt av representantskapet i november 2021. Målene gir retning for IVARs arbeid med å hjelpe regionen til å lykkes i det grønne skiftet, samtidig som vi skal opprettholde sikker forsyning og robust økonomi.

Femårige økonomiplaner er valgt for å gi eierkommunene signaler om fremtidig prisutvikling på et tidlig tidspunkt. Ustabile energipriser på grunn av krig i Europa, samt raske rentehevinger gjør det imidlertid krevende å gi presise prisprognoser for denne økonomiplanperioden. Det er derfor i større grad enn tidligere heftet usikkerhet ved prognosene for IVARs fremtidige kostnader.

IVARs prisøkning til kommunene for 2023 er vesentlig høyere enn tidligere varslet, og det redegjøres nærmere for årsakene til økningene nedenfor. IVAR har gjort tiltak både i drifts- og investeringsbudsjettet for å redusere kostnadene. Endringene består i omstilling for å oppnå varige reduksjoner i driftsutgiftene, samt utsettelse eller nedprioritering av investeringer. Det redegjøres nærmere for dette nedenfor.

<u>Gebyrer til kommunene</u>

IVARs kostnader utgjør ca 30 – 47% av de totale kostnadene ved vann-, avløps- og renovasjonstjenester. Kommunenes egne kostnader utgjør 53 – 70% av totalen. IVARs gebyrer til kommunene framgår av økonomiplandokumentet s 11 - 15. Gebyrgrunnlaget består av alle drifts- og kapitalkostnader med fradrag for inntekter som f.eks. salg av biogass og næringsinntekter.

IVARs gebyrer øker betydelig fra 2022 til 2023. Det er størst økning i vann- og avløpsgebyrene. Dette skyldes i hovedsak tre forhold:

- Økte renter
- Høyere strømpriser
- I 2021 og 2022 satte IVAR gebyrene for vann og avløp lavere enn de reelle kostnadene skulle tilsi. Dette var fordi en hadde opparbeidet seg fond som ble brukt til å finansiere underskuddet, i samsvar med regelverket for selvkostfinansiering. Gebyrene må i 2023 opp på et nivå der de relle kostnadene dekkes, samtidig som man må tilpasse seg ett nytt høyere kostnadsnivå for strøm og renter.

Samlet økning i kostnadene, samt effekten av at bruk av fond opphører i 2023 er 270 mill kr for vann og avløp. I tabellene nedenfor fremgår det hvordan kostnadseffekten fordeler seg på henholdsvis strøm, renter og bortfall av fond (tall i mill. kr):

Endringer gebyrgrunnlag vann og avløp 2022 - 2023			
Mill. kr	**Vann**	**Avløp**	**Sum V&A**
Økt strøm	17,2	86,5	103,7
Renteøkning	59,5	31,8	91,2
Sum strøm og renter	**76,6**	**118,3**	**194,9**
Bortfall bruk av overskudd	**47,6**	**27,2**	**74,8**
Økt gebyrgrunnlag	**124,2**	**145,5**	**269,7**

For renovasjon beregnes prisene pr avfallstype, med egne selvkostberegninger for hver avfallstype så langt det er mulig.

Samlet sett for resultatområdet renovasjon har vi en renteøkning på kr 19,9 mill. fra 2022 til 2023. Strømkostnadene øker med kr 8,5 mill., men fordi det ikke er drift på ettersorteringsanlegget, blir det likevel ikke samlet kostnadsøkning her. Restavfallet holdes derfor på 2022-nivå uten prisstigning. Det er lagt inn økning på gebyret for matavfall og drift gjenvinningsstasjoner fordi resultatområdet renovasjon har et akkumulert underskudd fra tidligere år på over 100 mill. kroner. Økonomiplanen legger opp til inndekning av dette underskuddet i løpet av planperioden.

Reduserte investeringskostnader i planperioden

For å redusere fremtidige kapitalkostnader i drift har IVAR gjennomgått investeringsbudsjettet i flere omganger med sikte på å utsette investeringer der det er forsvarlig. Målet er å realisere rett anlegg til rett tid. Dette innebærer å sikre at anleggskapasiteten og den regionale VA-infrastrukturen holder tritt med befolknings- og regionutviklingen samt nye miljøkrav, men unngå å bygge for tidlig eller med for stor kapasitet. Det er de siste årene foretatt utsettelser av flere prosjekter for å redusere låneopptak og årlige kapitalkostnader, se oversikt nedenfor.

	Utsettelse	Budsjett	Økplan 20-24	Økplan 23-27
Ny råvannstransport	5 år	560 mill kr	2021-2023	2026-2028
Ny hovedvannledning	1 år	1.500 mill kr	2020-2023	2020-2024
Håland Høydebasseng	1 år	122 mill kr	2021-2022	2022-2023
Grytnes avløpsrenseanlegg	3 år	240 mill kr	2024-2025	2027-2028
Avløp Vest + Vik RA	4 år	450 mill kr *	2021-2024	2027-2028
* Kostnadsreduksjon som følge av endret konseptvalg				

Det pågår et arbeid med å gjennomgå anleggsmidlenes gjennomsnittlige, økonomiske levetid for å sikre rett nedskrivningstid/årlig avskrivningskostnad. Resultatet av dette arbeidet vil bli lagt fram for

styret første halvår 2023, og det vil da vurderes om det skal gjøres endringer i nedskrivingstid.

IVARs eiere har gitt selskapet en låneramme på 6 mrd. kr som økonomiplanen holder seg innenfor. Prognosen for samlet gjelde ved utgangen av 2027 er 5,6 mrd kr.

Omstilling for reduserte driftskostnader
De to siste årene har IVAR gjennomført mange tiltak med sikte på å oppnå varige reduksjoner i driftsutgiftene. Det gjennomføres mellom 40 – 50 konkrete tiltak pr år. IVAR benytter Lean som sin hovedtilnærming i alt forbedringsarbeid, også i omstillingsarbeidet. Tiltakene som gir størst økonomisk effekt er:

- Energieffektivisering i prosessanlegg, for eksempel ved varmegjenvinning av prosessvarme
- Redusert kjemikaliebruk
- Organisatoriske tiltak med sikte på å redusere bemanning eller unngå bemanningsøkning
- Økt utnyttelse av anleggskapasitet uten økt bemanning

Styrebehandling

Styret behandlet *sak 2022/42 Økonomiplan 2023 – 2027 Budsjett 2023* og gjorde følgende vedtak:

Styret vedtar følgende innstilling til representantskapet:

- Økonomiplan 2023 – 2027 godkjennes som grunnlag for det arbeid som skal utføres i planperioden.
- Det første året i økonomiplanen utgjør budsjett for 2023.
- Låneopptak på kr 444 100 000 til investeringer i 2023 godkjennes.
- Administrasjonen gis fullmakt til å reforhandle lånegjelden slik at nedbetalingstakten kommer i samsvar med anleggsmidlenes gjennomsnittlige økonomiske levetid.

Forslag til vedtak:

- Økonomiplan 2023 – 2027 godkjennes som grunnlag for det arbeid som skal utføres i planperioden.
- Det første året i økonomiplanen utgjør budsjett for 2023.
- Låneopptak på kr 444 100 000 til investeringer i 2023 godkjennes.
- Administrasjonen gis fullmakt til å reforhandle lånegjelden slik at nedbetalingstakten kommer i samsvar med anleggsmidlenes gjennomsnittlige økonomiske levetid.

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Jostein Karlsen

Økonomiplan

2023 - 2027

Et samfunn der ingenting går til spille

I·V·A·R

Innholdsfortegnelse

1 INNLEDNING 2

2 VISJON OG HOVEDMÅL 3
2.1.1 Visjon 3
2.1.2 Hovedmål 3

3 VIRKEOMRÅDE OG STYRING 4
3.1.1 IVAR bidrar til å nå ambisiøse miljømål 4
3.1.2 Pådriver i den sirkulære økonomien 4
3.1.3 Omstilling 5

3.2 STATUS OG PRIORITERTE OPPGAVER 5
3.2.1 Vann 5
3.2.2 Avløp 5
3.2.3 Gjenvinning 6

ØKONOMIPLAN FOR 2023 - 2027 8

3.3 FORUTSETNINGER 8
3.3.1 Investering 8
3.3.2 Finansiering og renteutvikling 8
3.3.3 Driftsnivå 9
3.3.4 Befolkningsutvikling 9
3.3.5 Gebyrutvikling - selvkost 9

3.4 VANN 11
3.4.1 Priser 11
3.4.2 Økonomisk prognose 12

3.5 AVLØP 13
3.5.1 Planlagte investeringer 13
3.5.2 Priser 13
3.5.3 Økonomisk prognose 14

3.6 RENOVASJON 15
3.6.1 Planlagte investeringer 15
3.6.2 Priser 15
3.6.3 Økonomisk prognose 16

3.7 KOMMUNE-VAR OG NÆRING 17

3.8 IVAR – RENOVASJON RYFYLKE 17

4 OPPSUMMERING AV ØKONOMIPLAN 2023 – 2027 18

1 INNLEDNING

Økonomiplanen for 2023 - 2027 følger opp IVARs visjon og hovedmål vedtatt i november 2021. Målene gir retning for IVARs arbeid med å hjelpe regionen til å lykkes med det grønne skiftet, samtidig som vi bevarer fokus på IVARs arbeid for sikker forsyning gjennom effektive samfunnsløsninger som bidrar til robust økonomi. Oppfyllelse av hovedmålene vil gjøre at IVAR vil gi et særskilt bidrag til å nå noen utvalgte av FNs bærekraftsmål.

Økonomiplanen tar opp i seg styrets løpende økonomiske vurderinger og disposisjoner.

Budsjettet for 2023 inngår som første år i økonomiplanen. Økonomiplanen er et styringsdokument som gir en helhetlig oversikt over de økonomiske disposisjonene i selskapet. Arbeidet med budsjettet rullerer og tar utgangspunkt i rammene satt i økonomiplanen.

Bruken av femårsplaner medfører at eierkommunene får signal om priser og prisprognoser på et tidlig tidspunkt. Det er samtidig viktig å være oppmerksom på at endringer likevel kan forekomme, som følge av endringer i IVARs rammebetingelser eller andre forhold.

Ustabile energipriser som følge av krigen i Ukraina, samt raske rentehevinger gjør det særlig krevende å gi trygge prisprognoser i denne økonomiplanen. Det er derfor i større grad en vanlig heftet usikkerhet ved prognosene for IVARs kostnader.

Brannen ved ettersorteringsanlegget på Forus i juli 2022 satte anlegget ut av spill. Hoveddelen av restavfallet leveres inntil videre direkte til forbrenning, uten forutgående utsortering til materialgjenvinning. De innbyggerne som ønsker det, kan sortere ut plast og levere på utplasserte steder i flere av IVARs eierkommuner. IVAR sender dette til sortering i europeiske anlegg for videre materialgjenvinning. Prisøkningene for behandling av restavfall som var varslet i forrige økonomiplan er reversert, og prisen for restavfall er holdt på 2022-nivå.

2 VISJON OG HOVEDMÅL

2.1.1 Visjon

IVARS visjon er et samfunn der ingenting går til spille.

2.1.2 Hovedmål

Målene er fordelt på tre områder. Hvert område har et hovedmål og tre delmål.

- IVAR sitt samfunnsoppdrag
- Hvordan IVAR jobber
- IVAR som arbeidsplass

IVARs samfunnsoppdrag	*Hvordan IVAR jobber*	*IVAR som arbeidsplass*
Vi skal være ledende innen bærekraftige samfunnsløsninger	**Vi skal være kunnskapsrike og i spissen for bedre løsninger**	**Vi skal være en utviklende og inkluderende arbeidsplass**
Vi skal være et regionalt fyrtårn for klima og miljø.	Vi skal være kostnadseffektive og skape smarte løsninger.	Vi skal samarbeide på tvers og gjøre hverandre gode.
Vi skal levere samfunnskritiske tjenester – alltid.	Vi skal søke samarbeid for å utvikle gode tjenester i regionen	Vi skal ha et arbeidsmiljø som bygger på respekt og raushet.
Vi skal holde ressursene i kretsløpet.	Vi skal stadig forbedre oss.	Vi skal tilrettelegge for utvikling og læring.

2.1.3 Bærekraftsmål

Gjennom realisering av IVARs hovedmål vil vi gi viktige bidrag til å nå følgende av FN sine bærekraftsmål:

- Nr 6: Rent vann og gode sanitærforhold
- Nr 7: Ren energi til alle
- Nr 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- Nr 12: Ansvarlig forbruk og produksjon
- Nr 14: Livet i havet
- Nr 17: Samarbeid for å nå målene

3 VIRKEOMRÅDE OG STYRING

Selskapet eies av kommunene Gjesdal, Hjelmeland, Hå, Klepp, Kvitsøy, Randaberg, Sandnes, Sola, Stavanger, Time, Strand og Suldal. Det er lagt til grunn at totalt antall innbyggere i 2022 er rundt 355 000.

IVAR ledes av et representantskap med 25 medlemmer fordelt i hovedsak basert på folketallet i de respektive eierkommunene. Representantskapet velger fem medlemmer til styret i selskapet, i tillegg til at ansatte i IVAR velger to medlemmer og to observatører til styret. Styret ansetter administrerende direktør.

IVAR har som formål å anlegge og drive kommunaltekniske fellesanlegg for vann, avløp og renovasjon. Selskapet kan påta seg andre arbeidsoppgaver eierne og selskapet måtte bli enige om.
Selskapet kan også inngå samarbeidsavtaler med kommuner, andre selskaper og virksomheter.

Selskapet kan delta på eiersiden i andre selskaper, når dette ligger innenfor de rammer IKS-loven og eventuelle andre lover/forskrifter angir for selskapets deltakelse i selskaper/forretningsdrift.

Selskapet er sertifisert i henhold til standardene ISO 9001 og ISO 14001, og dette gir et godt grunnlag for å møte forpliktelser og mål innenfor kvalitet, helse, miljø og sikkerhet.

3.1.1 IVAR bidrar til å nå ambisiøse miljømål

IVARs eierkommuner har de siste årene vedtatt tydelige miljømål gjennom egne klima- og miljøplaner eller kommuneplaner. Målene setter rammer for en mer bærekraftig samfunnsutvikling, men stiller også krav til driften av de kommunale tjenestene.

Gjennom gode helhetsløsninger for vann, avløp og renovasjon er IVAR en viktig bidragsyter for å nå flere viktige miljømål for samfunnsutviklingen. Sammenligninger viser at våre eierkommuner har høy måloppnåelse når det gjelder miljøkrav innenfor vann, avløps- og renovasjonstjenestene.

IVAR bidrar til å oppfylle miljømål også gjennom sin egen drift, ved blant annet å benytte fossilfrie driftsmidler i så stor utstrekning som mulig, og legge til rette for fossilfrie anleggsplasser for anlegg der vi er byggherre.

IVAR utarbeider klimaregnskap for gjenvinningsområdet, vann og avløp. Dette gir både oss og eierne mulighet til å overvåke oppnåelsen av klimamål. Det pågår arbeid med å utvikle klimaregnskapet til også å omfatte vår utbyggingsaktivitet, samt å harmonisere metodikk og fremstilling av klimaregnskapet på tvers av de ulike tjenestene.

3.1.2 Pådriver i den sirkulære økonomien

Fremveksten av den sirkulære økonomien gjør at IVAR i fremtiden blir en produsent av nye råvarer, og i mindre grad en behandler av avfall og avløp gjennom lineære prosesser. Slik bidrar vi til å redusere behovet for jomfruelige råvarer, og reduserer klimautslippene.

Den sirkulære økonomien vil også medføre en omstilling for organisasjonen, der det blir særlig viktig å bygge opp kompetanse på nedstrømsmarkedet for våre resirkulerte råvarer. Dette er fortsatt et umodent marked, og det vil være krevende å sikre stabil etterspørsel etter våre råvarer.

På våre anlegg på Grødaland og i Mekjarvik produserer IVAR biogass basert på matavfall og slam fra avløpsrensing. Bioresten som blir igjen etter gassproduksjonen benyttes til jordforbedring i Sør-Norge eller inngår i produksjon av gjødsel som for tida selges til et norsk selskap som videreselger til Vietnam.

Selv om vi i dag har løsninger for håndtering av all vår biorest, er en stabil, miljømessig og økonomisk gunstig håndtering av bioresten fra våre anlegg en kontinuerlig utfordring. I IVAR sitt nærområde er det allerede et gjødseloverskudd på grunn av omfattende husdyrhold i landbruket. Det er ventet endringer i regelverket for gjødselvarer som kan få betydning for bruken biorest. Fremtidig utvikling av rammebetingelser

for anvendelse av jordprodukter og gjødsel basert på avløpsslam er uforutsigbar, og dette området vil kreve oppmerksomhet fremover.

3.1.3 Omstilling

Husholdningene har det siste halvåret opplevd en stor kostnadsøkning som følge av økte strømutgifter, renteøkning og økte priser generelt. Økning i gebyr kommer på toppen av dette. Det er dermed særlig viktig å sikre kostnadseffektiv drift av offentlige tjenester. I 2023 er det lagt opp til en reduksjon på ca. 12 millioner kroner i driftsbudsjettet, som er en dobling av omstillingsbeløpet siden 2021. Det legges i utgangspunktet opp til at alle deler av drifta skal bidra til å finne gode og varige innsparinger. Reduksjon i energiforbruk, kjemikalier og økt anleggsutnyttelse er de tiltakene som gir størst effekt. IVAR har tatt i bruk Lean i sitt arbeid for kontinuerlig forbedring, og dette vil være et viktig verktøy også i omstillingsarbeidet.

3.2 STATUS OG PRIORITERTE OPPGAVER

3.2.1 Vann

Gjeldende hovedplaner for vannforsyning i byområdet og Jæren innebærer tre hovedtiltak:

- økt kapasitet og utvidet vannbehandling på Langevatn
- ny hovedvannkilde
- hovedvannledning fra Langevatn til Tjensvoll

Det nye vannbehandlingsanlegget på Langevatn ble satt i ordinær drift juni 2021. De nye prosesstrinnene er ozonering og biofilter. Formålet er å redusere fargen i drikkevannet, redusere lukt og smak og øke den hygieniske sikkerheten i vannproduksjonen.

Vanninntakene er i Storevatn og Stølsvatn. Stølsvatn har et lite vannvolum og er derfor sårbar for økt tilførsel av humusstoffer og mikroorganismer i nedbørperioder. Storevatn er betydelig større og har en bedre og mer stabil vannkvalitet enn Stølsvatn. Begge kildene har tidvis, og spesielt om høsten, en forringet bakteriologisk vannkvalitet. Vannkildene er relativt grunne og har derfor høye sommertemperaturer. Storevatn og Stølsvatn (sammen med Romsvatn) vil på sikt ikke ha tilstrekkelig kapasitet til å dekke vannbehovet i tørrår.

I hovedplanarbeidet ble det lagt vekt på å finne en stor, dyp hovedvannkilde med tilstrekkelig kapasitet i mange år framover, med stabil og hygienisk sikker vannkvalitet og lav temperatur året rundt. Etter omfattende vurderinger ble konklusjonen at Birkelandsvatn er det beste alternativet. Etter en langvarig søknadsprosess gav Olje- og energidepartementet i mai 2020 konsesjon til uttak av drikkevann fra Birkelandsvatn. Det pågår nå arbeid med reguleringsplan for adkomstvei og uttakspunkt i Bjerkreim kommune. Vi planlegger med oppstart av anleggsarbeidene i 2025 og at ny hovedvannkilde skal tas i bruk innen 2030, som samsvarer med ny, oppdatert prognose for vannforbruk framover.

Eksisterende hovedvannledning fra Langevatn til Tjensvoll ble etablert i 1997-1999. I hovedplanen i 2013 ble det konkludert med at det må bygges en ekstra hovedvannledning for å øke sikkerheten i vannforsyningen. Anleggsarbeidene er i gang og skal fullføres i perioden 2021-2024.

3.2.2 Avløp

Både Sentralrenseanlegg Nord-Jæren (SNJ) og Grødaland-anlegget har kapasitet til å motta mere substrater fra industri- og næringsvirksomheter for økt biogassproduksjon. Det jobbes aktivt i markedet for å inngå leveranseavtaler.

Med tiltak for å kildesortere mat- og hageavfallet som i dag leveres i brun dunk, blir det nå frigjort ytterligere kapasitet på Grødaland for å motta andre substrater. Fjerning av hageavfallet vil også bedre driftsbetingelsene for anlegget på Grødaland.

Det er en forutsetning at biogassanlegget på Grødaland skal dekke sitt energibehov med fornybar energi. Det pågår arbeid med ulike løsninger for dette.

For både SNJ og Grødaland gjennomføres analyser for å redusere energibruken og bedre klimaavtrykket.

Det er startet opp arbeid med ny hovedplan avløp, som vil omfatte både transportsystem, avløpsrensing og slambehandling. Våre eierkommuner er representert i prosjektgruppen for at vi skal avveie ulike hensyn og velge de beste totalløsningene for framtida.

3.2.3 Gjenvinning

IVAR har et komplett system for mottak og behandling av avfall. Restavfall og papir ble frem til brannen i juli levert til vårt ettersorteringsanlegg på Forus. Etter dette blir mesteparten av avfallet levert til Forus energigjenvinning. Papir blir levert til anlegg i Bergen og Oslo. Våtorganisk avfall (matavfall) leveres til vårt biogassanlegg på Grødaland.

Alle kommunene opererer hentesystemer med egne dunker for restavfall, papir og organisk avfall. Enkelte kommuner har også henteordning for glass/metall og grovavfall. I 2023 innfører alle kommunene separat kildesortering av hageavfall, i tråd med ny avfallsforskrift og IVARs beslutninger om å ikke ta imot hageavfall ved Grødaland.

- **Ettersorteringsanlegg bidro til å oppnå miljømål**

I henhold til statistikken for faktisk avfallhåndtering oppnådde regionen i 2020 en sorteringsgrad for sitt husholdningsavfall på 69,4 prosent, og en materialgjenvinningsgrad på 50,1 prosent.

I perioden fra ettersorteringsanlegget ble satt i drift i januar 2019 og frem til brannen i juli 2022 produserte anlegget stadig bedre, og utsorterer mer plast enn det innbyggerne selv klarte tidligere.

Den viktigste funksjonen til ettersorteringsanlegget var å ta ut fossilt materiale som plast og metall fra restavfallet før det sendes til forbrenning og energigjenvinning. Dette reduserer utslippene knyttet til forbrenningen, og materialgjenvinningen reduserer bruk av jomfruelige materialer med tilhørende utslipp. Basert på resultatene for første halvår 2022 er det blitt stipulert utsorteringsmengder for hele året, og den samlede klimaeffekten er beregnet. Den samlede effekten av utsortering av plast er beregnet til 30 000 tonn CO2 ekvivalenter, mens for papir og metall er den beregnet til 5 000 tonn. Dette tilsvarer utslippet fra om lag 21 000 biler.

Med ettersortering nærmet IVAR-kommunene seg oppnåelse av målet om 75 prosent sorteringsgrad innen 2022 som IVAR kommunene har fastsatt i avfalls- og ressursplanen for IVAR-regionen. I tillegg var vi nær EU-målet om en materialgjenvinningsgrad på 55 prosent, som EU har satt for 2025. Dette viser at IVAR-kommunene har hatt en høyere måloppnåelse innenfor avfallshåndtering enn mange andre kommuner, og vesentlig høyere enn andre sentrale byområder det er naturlig å sammenligne seg med. Det er kjent at mange norske kommuner vil måtte gjøre omfattende tiltak for å innfri målet for materialgjenvinning i tide – snittet i landet er for tiden på 40 prosent.

Ny avfallsforskrift trer i kraft fra nyttår, og det legges opp til et krav 60 prosent utsortering av plast for alle norske kommuner innen 2030 og 70 prosent innen 2035. Dette målet vil vi oppnå dersom vi får ettersorteringsanlegget i full drift igjen. Utsortering av plast ved kildesorteringsordningen regionen hadde frem til 2018 var 25 prosent i snitt for IVAR-kommunene. Det er dermed ikke sannsynlig at målene vil kunne nås uten et ettersorteringsanlegg.

- **Sammenlikning gebyr**

IVAR sine renovasjonsgebyr målt opp mot de større byområdene i Norge viser at vi fortsatt ligger blant de med lavest gebyr av byområdene, til tross for at vi allerede har tatt større kostnader enn de andre for å tilpasse oss nye miljømål.

I økonomiplanen legges det opp til samme gebyrøkning som varslet i fjorårets økonomiplan. Restavfallsgebyr og gebyr for våtorganisk stiger noe mer enn prisstigning. Dette skyldes primært opparbeidet underskudd fra igangsetting av de store anleggene. Renovasjonsgebyret i IVAR skal fortsatt være

konkurransedyktig sammenliknbart med regioner med tilsvarende materialgjenvinning som oss etter justering av gebyrer.

- **Gjenvinningsstasjoner**

De bemannede gjenvinningsstasjonene på Forus og Sele er en stor suksess og har vært i drift i flere år og har en bruk langt utover de opprinnelige prognosene. Beliggenhet og fasiliteter tilsier at dette gir et meget godt tilbud til 90 prosent av befolkningen i IVAR-regionen.

Det er etablert et tilbud med bruktbutikk på gjenvinningsstasjonen der publikum kan levere brukbare ting i stedet for å kaste dem. Andre kan så kjøpe til en symbolsk pris eller hente det ut gratis. Dette er tiltak som er etterspurt av både eiere og publikum. Bruktbuå har også høyere inntjening enn forutsatt. Sele gjenvinningsstasjon driftes fremdeles, og er viktig som avlastningsstasjon for Forus.

For tiden drifter IVAR Stavanger og Sandnes sine gjenvinningsstasjoner på Rennesøy, Finnøy og Forsand. Fra 2020 har også IVAR overtatt stasjonene i Strand, Hjelmeland og Suldal, i forbindelse med innlemmingen av RYMI IKS i IVAR.

- **Innsamling**

IVAR har nå ansvar for innsamling av avfall i Strand, Hjelmeland og Suldal. Vi har også utvidet samarbeidsavtale med Time (forlenget til 2025) og Kvitsøy om drift av renovasjonstjenester.

Utfordringer

- Brannen ved ettersorteringsanlegget på Forus i juli 2022 har satt anlegget ut av spill. Arbeidet med verdisikring og gjenoppbygging vil pågå de neste to til tre årene, og det er foreløpig lagt opp til at et nytt anlegg kan være i full drift fra 2026.

- Forus energigjenvinning er regionens største enkeltkilde for CO2-utslipp, og representantskapet har i vedtak besluttet at IVAR skal se på muligheten for å etablere et anlegg for fjerning av CO2 fra forbrenningsanleggene på Forus. Dette vil være en stor investering og krever stor grad av støtte fra nasjonalt hold. Tiltaket er i tråd med IVARs egne planer og visjoner. Forbrenningsanlegget har satt av midler og arbeider med et prosjekt.

- IVAR arbeider med løsninger for å videreforedle hageavfallskompost og biorest fra Grødaland til jordblandinger.

- Innsamlingen av matavfall inkluderer en hel del hageavfall. Hageavfallet skaper problemer for biogassprosessen og for anlegget på Grødaland. Ny avfallsforskrift stiller krav om kildesortering av matavfall og hageavfall fra 2023. IVAR har besluttet at en kun vil ta imot matavfall på Grødaland fra 1.1.2023. Vi forventer at nye kildesorteringsordninger er etablert i kommunene i løpet av 2023, slik at et system for prisdifferensiering av avfallsleveranser med og uten hageavfall kan innføres fra 2024.

ØKONOMIPLAN FOR 2023 - 2027

3.3 FORUTSETNINGER

3.3.1 Investering

Investeringene blir nærmere presentert i forbindelse med hvert hovedområde under. Her er en hovedoversikt, fordelt på vann, avløp, renovasjon og felles:

INVESTERINGER	PERIODEN	2023	2024	2025	2026	2027
VANN	1 334 350 000	332 850 000	357 500 000	264 000 000	220 000 000	160 000 000
AVLØP	343 800 000	69 800 000	30 000 000	64 000 000	15 000 000	165 000 000
RENOVASJON	33 200 000	33 200 000	0	0	0	0
FELLES	8 250 000	8 250 000	0	0	0	0
TOTALT	**1 719 600 000**	**444 100 000**	**387 500 000**	**328 000 000**	**235 000 000**	**325 000 000**

Det presiseres at noen av prosjektene som er lagt inn bygger på kalkyler. Detaljprosjektering viser ofte at endelig tall kan bli justert. Det hefter derfor en del usikkerhet til investeringsbeløpene utover i planperioden. Ved rullering av økonomiplanen kan det dessuten oppstå nye investeringsbehov. Investeringsprogrammet er tilpasset låneramme fra eierkommunene på 6 milliarder kroner.

3.3.2 Finansiering og renteutvikling

Alle nye investeringer er forutsatt finansiert med lån. Total lånegjeld vil ved årsskiftet 2022/2023 være på ca. 4,8 milliarder kroner, for så å øke i perioden. IVAR er med andre ord i stor grad påvirket av rentenivået.

I økonomiplanen er det budsjettert med rentekostnader på lånegjeld med flytende ut fra følgende nivåer:

	2023	2024	2025	2026	2027
Flytende rente	4,40 %	4,46 %	4,46 %	4,46 %	4,46 %

Gjelds- og likviditetsforvaltning skjer i tråd med IVARs finansreglementet. I henhold til forskrift og retningslinjer for selvkost, er det benyttet fem års swap-rente, pluss 0,5 prosent for beregning av kalkylerente som belastes gebyrgrunnlaget. IVARs rentekostnader på lånegjeld (3 mnd. Nibor + ca. 0,55 % margin) forventes å være på samme nivå som kalkylerenten i 2023. Så tilsier prognosen at lånegjeldsrenten vil øke og ligge noe over kalkylerenten utover i planperioden. Differansen mellom kalkylerente og lånegjeldsrenter balanseres mote et rentefond under fri egenkapital.

Gjeldende prognoser tilsier at forholdet mellom kalkylerente og rentekostnader vil utvikle seg slik:

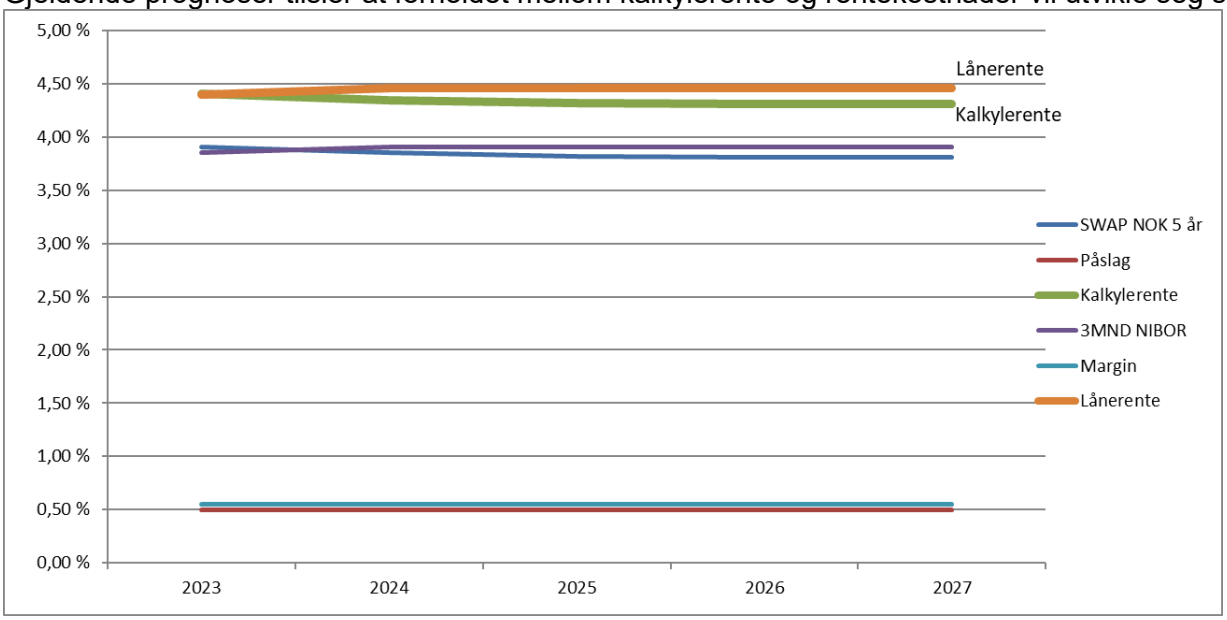

IVARs investeringer lånefinansieres, og økonomiplanen tilsier gjeldsutvikling slik det framgår nedenfor.

Utvikling gjeld og avdrag	2023	2024	2025	2026	2027
Gjeld pr. 1.1.	4 787 407 000	5 320 764 000	5 496 614 000	5 590 106 000	5 572 478 000
Nye lån	734 100 000	387 500 000	328 000 000	235 000 000	325 000 000
Avdrag	200 743 000	211 650 000	234 508 000	252 628 000	254 984 000
Gjeld pr. 31.12.	**5 320 764 000**	**5 496 614 000**	**5 590 106 000**	**5 572 478 000**	**5 642 494 000**

Nye lån i 2023 inkluderer også del av godkjent 2022-låneopptak som forskyves til 2023 som følge av forskjøvet framdrift i store investeringsprosjekter.

IVAR har tilpasset investeringene til kommunenes vedtak om låneramme på kr 6 milliarder. Det har over tid utviklet seg et misforhold mellom lånegjeldens samlede løpetid og den gjennomsnittlige, økonomiske levetiden for anleggene. Det foreslås derfor å justere nedbetalingsprofilen for lånegjelden i tråd med anleggsmidlenes økonomiske levetid. Denne tilpasningen må gjøres spesielt sett i lys av nedskrivninger som følge av brannen på ettersorteringsanlegget.

Gjeldsnivået tilsier at man er følsom for renteendringer. Sett i lys av renteprognosene for ett år siden, gjør de nye, høyere prognosene at gebyrgrunnlaget belastes med betydelig høyere kalkylerente sammenlignet med forrige økonomiplan. Det er snakk om en økning på over 2 prosent, hvilket utgjør 106 millioner kroner, i forhold til prognosene for 2023 i forrige økonomiplan.

3.3.3 Driftsnivå

Det er i utgangspunktet lagt til grunn en årlig generell pris- og lønnsvekst på 3,4 prosent i 2023 og 2,8 prosent i resten av planperioden for driftskostnader og driftsinntekter. Det ble i 2021 startet en omstillingsprosess med effektiviseringskrav på 6 millioner kroner for 2021 og 2022. Omstillingsarbeidet videreføres i 2023 med et ytterligere effektiviseringskrav på 11 millioner kroner.

3.3.4 Befolkningsutvikling

En del av inntektsforutsetningene i økonomiplanen er knyttet til antall innbyggere. I tråd med prognoser fra SSB er følgende befolkningsutvikling lagt til grunn:

	2023	2024	2025	2026	2027
Antall innbyggere	356 192	359 070	360 969	362 926	364 933

3.3.5 Gebyrutvikling - selvkost

IVARs gebyrer øker betydelig i 2023 sett i forhold 2022. Dette skyldes i hovedsak tre forhold:

- økte rentesatser
- høyere strømpriser
- tidligere års overskudd for vann og avløp er brukt opp og kan ikke brukes til å holde gebyrene lavere enn det årlig selvkost skulle tilsi, slik det ble gjort for 2021 og 2022.

Vann- og avløpsgebyrene ble i 2021 og 2022 videreført på samme nivå som 2020-nivå ved bruk av overskudd på selvkostfond. Økte strøm- og rentekostnader gjør at akkumulert overskudd for vann og avløp blir spist opp i løpet av 2022, og gebyrene må derfor tilpasses kostnadsnivået som sett ift. 2022-budsjett stiger kraftig på grunn av renteøkning, økte strømpriser, samt høy generell prisstigning. Det er derfor nødvendig med en betydelig gebyrøkning i 2023.

Det er lagt inn økning i kommunens gebyrer for matavfall og gjenvinningsstasjoner for 2023 i tråd med gjeldende økonomiplan. Brannen på ettersorteringsanlegget gjør at tidligere varslet økning i gebyrer for restavfall ikke gjennomføres, og 2022-gebyret videreføres uten prisstigning. Gebyrene for renovasjon må også ta høyde for inndekking av tidligere års underskudd.

Under de enkelte selvkostområdene nedenfor framgår forslag til gebyrer for 2023, og hvilke signalpriser det legges opp til i planperioden.

Kommunene har anmodet IVAR om å klargjøre gebyrene tidlig på høsten, slik at de rekker å ta høyde for endringer i IVAR-gebyrer i kommunenes egne økonomiplaner. Dette innebærer at IVAR forskutterer sine gebyrer før detaljene i egen økonomiplan er klarlagt. Årsresultatet for selvkostområdene blir dermed et resultat av gebyranslag formidlet til kommunene i begynnelsen av september. Denne praksisen har vært mer krevende denne høsten på grunn av store endringer i prognoser for rentenivå og strømpris.

Vann, avløp og renovasjon for husholdningene drives etter selvkostprinsippet og IVAR har begrenset mulighet til å opparbeide fond for denne virksomheten. Over- og underskudd skal tilbakeføres/inndekkes innen tre til fem år. Ideelt sett bør IVARs virksomhet planlegges med et mindre årlig overskudd for å sikre en tilfredsstillende likviditet. De siste årene har IVAR hatt god likviditet med et akkumulert overskudd innen vann og avløp som har balansert et tilsvarende underskudd for renovasjon. De store kostnadsøkningene knyttet til renter og strøm i 2022 har imidlertid spist opp fondsmidler og gjort at vi nå går inn i en økonomiplanperiode med en krevende likviditetsmessig situasjon. Økonomiplan 2023 – 2027 legger opp til årlige overskudd, slik at man i løpet av planperioden skal gjenvinne en tilfredsstillende balanse mellom kostnader og inntekter.

3.4 VANN

Planlagte investeringer:

INVESTERING VANN	2023	2024	2025	2026	2027	Prosj.totalt*)
DIVERSE INVESTERINGER VANN	25 350 000	0	0	0	0	25 350 000
NY RÅVANNSFORSYNING	0	0	25 000 000	160 000 000	160 000 000	560 000 000
NY HOVEDVANNLEDNING VEST	240 000 000	300 000 000	142 000 000	0	0	1 500 000 000
HØYDEBASSENG HÅLAND	40 000 000	10 000 000	0	0	0	122 000 000
TRYKKØKNINGSSTASJON STRANDASTØ / ÅRHAUG	0	6 000 000	12 000 000	0	0	20 000 000
OPPGRADERING DK-ANLEGG VANN, LEDNINGSNETT	3 000 000	1 500 000	0	0	0	10 500 000
FORSYNINGSLEDNING RØYNEBERG-HOGSTAD	10 000 000	30 000 000	25 000 000	0	0	70 000 000
OPPRUSNING DAM STOREVATN	5 000 000	10 000 000	60 000 000	60 000 000	0	140 000 000
VANNLEDNING ØVRE BARKVEDVEGEN - SPØTAHAUGEN	4 000 000					4 000 000
UTBEDRING NATRUSTEINFASADE LANGEVATN	4 500 000					4 500 000
OPPGRADERING ELEKTRO ANLEGG VANN	1 000 000					1 000 000
TOTALT VANN	**332 850 000**	**357 500 000**	**264 000 000**	**220 000 000**	**160 000 000**	**2 457 350 000**
INVESTERING FELLES	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**SUM**
FELLS VA-INVESTERINGER	1 600 000					1 600 000
FELLES IKT-INVESTERINGER	6 650 000					6 650 000
TOTALT FELLES	**8 250 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**8 250 000**

*) Prosjekt totalt er prosjektsum inkl. bevilgninger før eller etter planperioden 2023 - 2027.

3.4.1 Priser

Prisen på vann beregnes ut ifra to faktorer; En variabel del som baserer seg på faktisk forbruk (fordelt pr. m^3), og et fastledd som baserer seg på 40 prosent av de totale kostnadene (fordelt pr. innbygger).

Alle eierkommunene bortsett fra Suldal får vann fra IVAR. For kommende planperiode forutsettes det 45 000 000 m^3 levert vann i 2023 og en økning til 46 100 000 m^3 i 2027 i takt med forventet innbygger økning. Historikk og prognose viser følgende signalpriser i planperioden:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
VANNPRIS									
Variabel pris pr. m3	1,44	1,88	1,88	1,88	**3,74**	3,89	4,39	4,74	4,83
Fastledd pr. innbygger	132	169	169	169	**314**	328	370	399	407

Som vi ser, har gebyrene de siste årene ligget flatt og under årlig selvkostpris ved bruk av tidligere års overskudd. Fra og med 2023 har vi ikke lenger et overskudd å tære på, og når vi i tillegg må ta høyde for stor økning i strøm- og rentekostnader, får gebyrsatsene en høy økning fra 2022 til 2023.
Vanngebyrene påvirkes dessuten av økte kapitalkostnader knyttet til nye investeringer i planperioden. Gebyrøkningen er nødvendig for å dekke inn framtidige volumøkninger, forbedret vannkvalitet og økt leveringssikkerhet.

Omregnet til kr pr. m3 levert vann får vi en prisutvikling slik det framgår av grafen nedenfor.

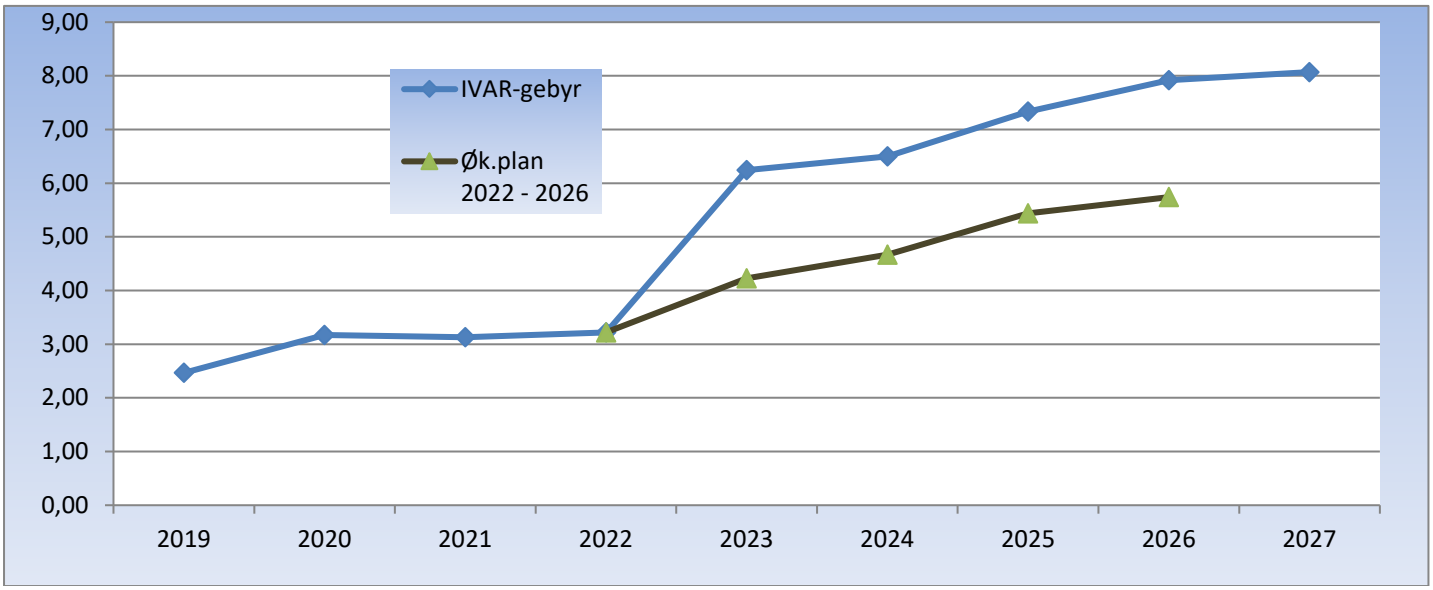

Økt rentenivå er hovedårsaken til at gebyrøkningen for vann er høyere enn det som ble anslått i forrige økonomiplan. Høyere strømpris og generelt høyere prisstigning gir også betydelig kostnadsøkning. Forventet redusert strømpris i 2024 gir en positiv effekt på gebyret.

For hele planperioden kan årlig økning utover prisstigning i gjennomsnitt anslås til ca. kr 316 pr. husstand.

3.4.2 Økonomisk prognose

Følgende økonomiske utvikling forventes for hovedområde vann:

VANN	2023	2024	2025	2026	2027
Inntekter	318 411 000	333 458 000	373 975 000	403 909 000	413 913 000
Driftskostnader	132 528 000	128 239 000	131 830 000	135 521 000	139 316 000
Avskrivninger	74 878 000	77 103 000	99 660 000	120 313 000	123 361 000
Finanskostnader	107 621 000	123 548 000	137 706 000	143 077 000	146 014 000
Resultat	**3 384 000**	**4 568 000**	**4 779 000**	**4 998 000**	**5 222 000**

Ny hovedvannforsyning og ny råvannskilde er hovedårsaker til økning i avskrivninger og finanskostnader i tillegg til at rentenivået øker. Driftskostnadene går ned i 2024 fordi det forventes at strømprisene vil gå ned. Det legges opp til et mindre årlig overskudd for å kunne håndtere utforutsette forhold og styrke selskapets likviditet.

3.5 AVLØP

3.5.1 Planlagte investeringer

INVESTERING AVLØP	2023	2024	2025	2026	2027	Prosj.totalt*)
GRYTNES OG TAU AVLØPSRENSEANLEGG	0	0	0	0	100 000 000	240 000 000
LUKTHÅNDTERING SNJ	5 000 000	0	0	0	0	37 000 000
FORBIKJØRINGSLOMME FV44 GRØDALAND	0	5 000 000	0	0	0	8 000 000
OPPGRADERING BIOGASSANLEGGET SNJ	1 000 000	5 000 000	39 000 000	0	0	50 000 000
NÆRBØ RENSEANLEGG - PLANLEGGING	0	0	0	0	0	2 000 000
LEDNINGSANLEGG VIK	0	0	0	0	50 000 000	129 900 000
BUFFERTANK SNJ	0	5 000 000	10 000 000	0	0	25 000 000
OMLEGGING PUMPELEDNING STRANDGATA	25 000 000					25 000 000
AVLØPSLEDNING LURA, KRYSSING STAVANGERVEGEN	6 000 000					6 000 000
OPPGRADERING ELEKTRO ANLEGG AVLØP	1 000 000					1 000 000
AVLØPSLEDNING GRANNES (KOLLEKTIVAKSE)	1 500 000					15 000 000
INVESTERINGER SNJ	8 800 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000	68 800 000
INVESTERINGER REGIONALLE RENSEANLEGG	21 500 000	0	0	0	0	21 500 000
TOTALT	**69 800 000**	**30 000 000**	**64 000 000**	**15 000 000**	**165 000 000**	**629 200 000**

*) Prosjekt totalt er prosjektsum inkl. bevilgninger før eller etter planperioden 2023 - 2027.

Grytnes og Tau avløpsrenseanlegg og ledningsanlegg Vik er forskjøvet noe ut i tid. *Prosjektene Buffertank SNJ* og *Oppgradering biogassanlegg SNJ* utløses både av IKS-tjenestene og delvis også av IVARs ambisjon om å motta næringssubstrater for å kunne utnytte ledig kapasitet på Sentralrenseanlegget for Nord-Jæren. Dette vil også kunne bidra til bedre prosesser og økt biogassproduksjon for videresalg eller egenbruk. Alle drifts- og kapitalkostnader knyttet til næringsaktiviteten vil imidlertid bli belastet næring.

3.5.2 Priser

Prisen på avløp beregnes ut ifra to faktorer. En variabel del som baserer seg på faktisk behandlet mengde (fordelt pr. m^3), og et fastledd som baserer seg på 40 prosent av de totale kostnadene (fordelt pr. innbygger).

Alle eierkommunene får sitt avløp behandlet av IVAR, med unntak av Kvitsøy og Suldal. På grunnlag av analyse av mottatt avløpsvann i 2022 og de siste foregående årene forutsettes det 52 000 000 m^3 for hele planperioden. Forventet mottak av avløpsvann er vanskelig å anslå fordi mengdene i stor grad påvirkes av nedbørsmengder. Historikk og prognose viser følgende signalpriser i planperioden:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
AVLØPSPRIS									
Variabel pris pr. m3	2,64	2,60	2,60	2,60	**4,29**	3,89	3,95	3,99	4,09
Fastledd pr. innbygger	271	271	271	271	**416**	376	380	382	389

Som vi ser, har gebyrene de siste årene ligget flatt og under årlig selvkostpris ved bruk av tidligere års overskudd. Fra og med 2023 har vi ikke lenger et overskudd å tære på og når vi i tillegg må ta høyde for stor økning i strøm- og rentekostnader, får gebyrsatsene en tilsvarende høy økning. Prosessanlegg og pumpestasjoner har i stor grad strøm som energikilde, og avløpsgebyrene er derfor spesielt følsomme for høyere strømpris. Gebyrene forutsettes å gå ned i 2024, fordi det legges til grunn lavere strømprisnivå litt fram i tid.

Omregnet til kr pr. m3 mottatt avløpsvann får vi en prisutvikling slik det framgår av grafen nedenfor.

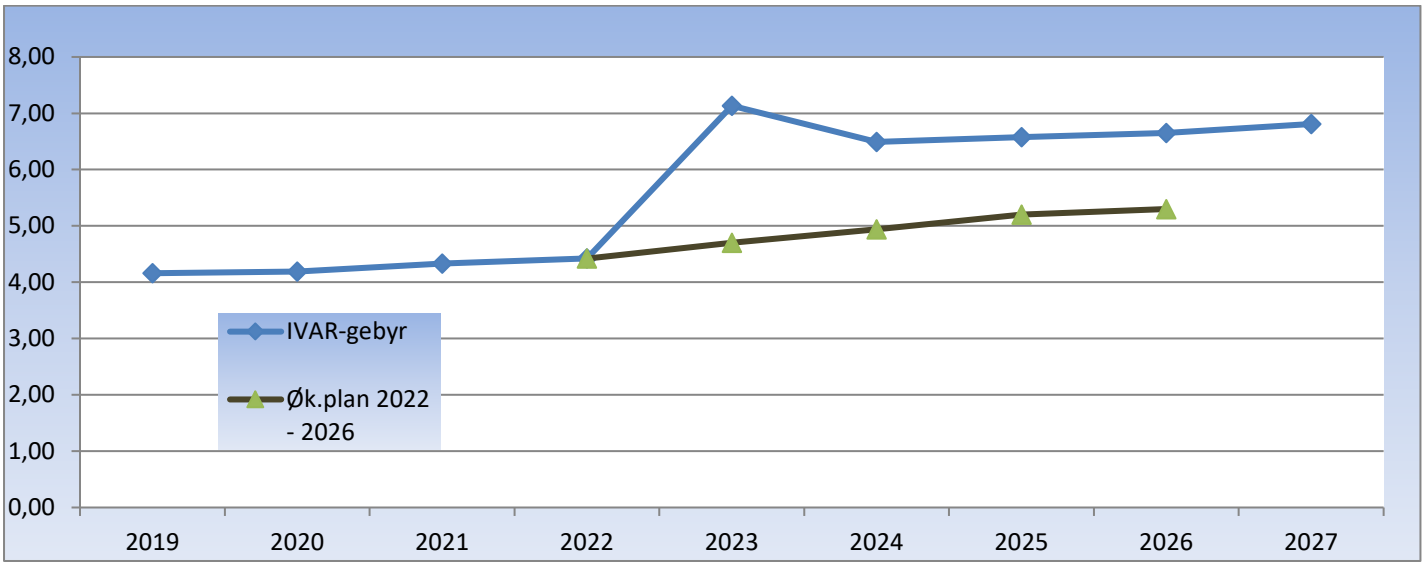

Høyere strømpris og økt rentenivå er hovedårsaken til at gebyrøkning for avløp er høyere enn det som ble anslått i forrige økonomiplan. Det legges til grunn redusert strømpris i planperioden med en positiv effekt på gebyret fom. 2024.

Pr. husstand kan IVARs andel av avløpsgebyret pr. år anslås å øke med i gjennomsnitt kr 155 pr år for hele planperioden når det justeres for prisstigning.

3.5.3 Økonomisk prognose

Følgende økonomiske utvikling forventes for hovedområde AVLØP:

AVLØP	2023	2024	2025	2026	2027
Inntekter	585 639 000	558 132 000	569 021 000	579 150 000	594 014 000
Driftskostnader	429 939 000	411 977 000	423 512 000	435 370 000	447 560 000
Avskrivninger	78 700 000	79 716 000	81 124 000	80 414 000	81 775 000
Finanskostnader	64 106 000	63 055 000	62 122 000	60 200 000	60 584 000
Resultat	**12 894 000**	**3 384 000**	**2 263 000**	**3 166 000**	**4 095 000**

Driftskostnadene går ned i 2024 fordi det forventes at strømprisene vil gå ned. Det legges opp til et årlig overskudd for å kunne håndtere utforutsette forhold og styrke selskapets likviditet.

3.6 RENOVASJON

3.6.1 Planlagte investeringer

INVESTERING RENOVASJON/GJENVINNING	2023	2024	2025	2026	2027	Prosj.totalt*)
INVESTERING, FORUS & SELE	7 350 000					7 350 000
INVESTERING GJENVINNINGSTASJONER	500 000					500 000
INVESTERING REGIONALE GJENVINNINGSTASJONER	3 900 000					3 900 000
INVESTERINGER INNSAMLING	1 700 000					1 700 000
INVESTERINGER GRØDALAND	3 050 000					3 050 000
HOGSTAD AVFALLSANLEGG	3 700 000					3 700 000
GARDEROBE OG KONTOR FORUS GJ.V.ST.	9 000 000					11 000 000
OPPGRADERING ELEKTRO ANLEGG RENOVASJON	2 000 000					2 000 000
OMBRUKSSENTER FORUS	1 000 000					1 000 000
OPPGRADERING ELEKTRO ANLEGG RENOVASJON	1 000 000					1 000 000
TOTALT	**33 200 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**35 200 000**

*) Prosjekt totalt er prosjektsum inkl. bevilgninger før eller etter planperioden 2023 - 2027.

3.6.2 Priser

Prisene innen renovasjon beregnes så langt det er mulig ut fra selvkost pr. fraksjon. Farlig avfall og drift av gjenvinningsstasjonene fordeles med et fastledd pr. innbygger. Fastleddet som skal dekke gjenvinningsstasjonene vil bli fordelt etter faktisk bruk av innbyggerne fra hver kommune (bruksundersøkelse gjennomføres tre ganger årlig).

Prising av ulike fraksjoner bestemmes av en lang rekke variabler. Dette kan være direkte kostnader, miljøhensyn, markedsforhold, offentlige krav, m.m. Enkelte fraksjoner, som papir, treflis og metall kan variere kraftig fra år til år, mens de store fraksjonene som restavfall og våtorganisk leveres på langsiktige avtaler eller drives i egenregi.

Renovasjonspriser 2023 og anslag for 2024 - 2027:

Følgende fraksjoner faktureres kommunene:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Restavfall	1 260	1 500	2 000	2 194	2 038	2 100	2 100	2 400	2 500
CO2-avgift				106	262	400	500	300	400
Restavfall inkl. CO2-avgift				2 300	2 300	2 500	2 600	2 700	2 900
Våtorganisk	1 575	1 800	2 000	2 200	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Papir	-100	-100	-100	-	-100	-100	-100		
Plast	-50	-50	-50	-50	-300	-300	-300		
Glass/metall	185	190	195	200	205	205	205	210	210
Gjenvinningsstasjon (kr/m3)	130	135	140	140	145	145	145	150	150
Gjenvinningsstasjon hageavfall (kr/m3)	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Farlig avfall (kr/innbygger)	19	19	20	21	21	22	22	23	23
Hageavfall	652	652	550	565	582	599	617	636	636
Grovavfallsinnsamling restavfall	1 260	1 500	1 600	1 645	1 693	1 750	1 800	1 850	1 850
Grovavfallsinnsamling kildesortert	546	563	580	596	613	632	650	670	670
Drift gjenvinningsstasjoner	32 950 000	35 500 000	36 592 000	37 616 000	40 726 000	43 927 000	45 223 000	45 580 000	45 580 000

Priser for 2023 og videre fremover følger i hovedsak fjorårets økonomiplan, og det er ikke lagt opp til ytterligere økninger utover det som ble signalisert i fjor. Brannen på ettersorteringsanlegget gjør at tidligere varslet gebyrøkning for restavfall avventes til 2026 da vi forventer å være i gang med gjenoppbygget anlegg.

Styret har gitt signaler om at nye brannrisikovurderinger mm. skal gjøres før endelig beslutning om gjenoppbygging av ettersorteringsanlegget gjøres i styret og i representantskapet. I langtidsdelen av denne økonomiplanen legges gjenoppbygging av ettersorteringsanlegg til grunn.

Fra og med 2022 ble det innført et nasjonalt krav om CO2-avgift for forbrenningsanlegg. IVAR har valgt å ikke kreve inn CO2-avgiften særskilt i 2022, og heller ikke i 2023. Dette er imidlertid en kostnad som forventes å øke i årene framover og gi økt selvkost som må viderefakturere kommuner/abonnenter.

Det er også fra nasjonalt hold gitt signaler om årlig økning i CO2-avgiften, og vi har lagt inn jevn økning. Som følge av ettersorteringsanleggets utsortering av plast og redusert klimagasseffekt ved forbrenning, har IVAR fått en rabatt på CO2-avgiften på 52 prosent. Som det framgår av tabellen, reduseres CO2-avgiten i 2026 fordi vi legger til grunn at vi igjen vil oppnå rabatt for IVAR-avfallet som følge av stor grad av utsortert plast når ettersorteringsanlegget forventes å være i drift igjen.

IVAR samarbeider nå med kommunene om fjerning av hageavfall fra brun dunk. Det forventes at dette tiltaket de kommende årene kan påvirke pris for våtorganisk/matavfall levert til Grødaland.

Kommunene faktureres for drift av gjenvinningsstasjonene på Forus og Sele, siden brukerbetaling kun dekker rundt en tredjedel av kostnaden.

Tabellen ovenfor viser prognose for de største fraksjonene frem til 2027.

3.6.3 Økonomisk prognose

Følgende økonomiske utvikling forventes for hovedområde renovasjon:

RENOVASJON	2023	2024	2025	2026	2027
Inntekter	412 413 000	426 461 000	438 402 000	500 677 000	514 696 000
Driftskostnader	324 765 000	331 858 000	341 150 000	400 702 000	411 922 000
Avskrivninger	19 477 000	18 727 000	18 801 000	46 153 000	45 022 000
Finanskostnader	41 446 000	40 222 000	38 433 000	36 371 000	34 449 000
Resultat	**26 725 000**	**35 654 000**	**40 018 000**	**17 451 000**	**23 303 000**

Brannen på ettersorteringsanlegget på Forus 22.07.2022 gjør at håndtering av restavfall gjøres uten maskinell sortering. Dette gir betydelig lavere driftskostnader, men på den annen side reduseres også inntektssiden. For 2023 holdes restavfallsgebyret på sammen nivå som 2022, selv om det i forrige økonomiplan ble lagt opp til økning.

I økonomiplanen legger vi til grunn oppstart av gjenoppbygget sorteringsanlegg i 2026. Det er gjort konservative anslag for de økonomiske prognosene i forbindelse med oppstart av det nye sorteringsanlegget.

Innen renovasjon/gjenvinning er det de siste årene opparbeidet et underskudd som følge av oppstart av ettersorteringsanlegget på Forus og matavfallsbehandling på Grødaland. Det er derfor lagt inn økning i gebyrene for drift gjenvinningsstasjoner, restavfall og matavfall fra 2020.

Som det framgår av tabellen ovenfor legges det opp til overskudd de kommende årene, slik at man i slutten av planperioden vil ha dekket inn akkumulert underskudd og opparbeidet et visst overskudd for selvkostområde renovasjon. Markedsmessige forhold og avfallsmengder vil imidlertid påvirke gebyrutviklingen som vil bli vurdert nøye i årene som kommer.

3.7 KOMMUNE-VAR OG NÆRING

- **Kommune-VAR**

IVAR har i flere år hatt avtale om utvidet samarbeid innen vann, avløp og renovasjon med noen av eierkommunene. For tiden gjelder det Strand, Hjelmeland og Kvitsøy kommuner.
Det dreier seg om både drift og gjennomføring av investeringsprosjekter som viderefaktureres i sin helhet. Dette er utskilt fra IVARs kjernevirksomhet slik det framgår av oppsummeringen av økonomiplanen nedenfor.

KOMMUNE-VAR	2023	2024	2025	2026	2027
DRIFTSINNTEKTER	32 187 000	33 088 000	34 014 000	34 966 000	35 945 000
DRIFTSKOSTNADER	32 187 000	33 088 000	34 014 000	34 966 000	35 945 000
RESULTAT KOMMUNE-VAR	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

- **Næring**

IVAR mottar avfall og ulike substrater fra næringslivet, og denne delen skal inntekts- og kostnadsmessig skilles ut fra selvkostdelen og føres på resultatområde for næring. Datterselskapet IVAR Næring AS er selskapet som fakturerer næringslivskundene. Det er imidlertid IVAR IKS som utfører tjenestene til næring på IKSets anlegg. Kostnadene knyttet til næringsvirksomheten viderefaktureres IVAR Næring AS gjennom avtaler i tråd med aksjelovens bestemmelser. Næringsaktiviteten i IVAR IKS framgår særskilt i hovedoversikten.

NÆRING	2023	2024	2025	2026	2027
DRIFTSINNTEKTER	28 815 000	29 622 000	30 511 000	31 426 000	32 369 000
DRIFTSKOSTNADER	27 102 000	27 861 000	28 641 000	29 443 000	30 267 000
RESULTAT NÆRING	**1 713 000**	**1 761 000**	**1 870 000**	**1 983 000**	**2 102 000**

3.8 IVAR – RENOVASJON RYFYLKE

IVAR Renovasjon Ryfylke har ansvar for renovasjon for kommunene Suldal, Hjelmeland og Strand. Renovasjonsordningen for disse kommunene organiseres som et eget selvkostområde.

RENOVASJON RYFYLKE	2023	2024	2025	2026	2027
DRIFTSINNTEKTER	79 320 000	83 286 040	85 618 000	88 015 000	90 479 000
DRIFTSKOSTNADER	73 644 000	75 706 000	77 826 000	80 005 000	82 245 000
AVSKRIVNINGER	3 870 000	3 531 000	3 326 000	3 019 000	2 729 000
KALKULATORISK RENTE	1 202 000	1 193 000	1 017 000	848 000	681 000
RESULTAT RENOVASJON RYFYLKE	**604 000**	**2 856 040**	**3 449 000**	**4 143 000**	**4 824 000**
BALANSEFØRING SELVKOSTFOND	-604 000	-2 856 040	-3 449 000	-4 143 000	-4 824 000
RESULTAT ETTER BALANSEFØRING	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

IVAR – Renovasjon Ryfylke har hatt en kostnadsøkning de siste årene på grunn av nye sorteringsordninger i innsamlingen med utplassering av flere dunker. I tillegg kommer økte strøm- og rentekostnader, samt høy generell prisøkning som også treffer IVAR. Resultatet av disse forholdene er at det er opparbeidet et akkumulert underskudd.

For å håndtere disse økonomiske utfordringene er det foreslått at renovasjonsgebyret for husholdningsabonnenter øker med 15 prosent i 2023, 5 prosent i 2024 og kun ordinær prisjustering i resten av perioden. Se også egen gebyrsak for Renovasjon Ryfylke.

4 OPPSUMMERING AV ØKONOMIPLAN 2023 – 2027

SELVKOST						
INVESTERINGER	**PERIODEN**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
VANN	1 334 350 000	332 850 000	357 500 000	264 000 000	220 000 000	160 000 000
AVLØP	343 800 000	69 800 000	30 000 000	64 000 000	15 000 000	165 000 000
RENOVASJON	33 200 000	33 200 000	0	0	0	0
FELLES	8 250 000	8 250 000	0	0	0	0
TOTALT	**1 719 600 000**	**444 100 000**	**387 500 000**	**328 000 000**	**235 000 000**	**325 000 000**
DRIFTSINNTEKTER		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
VANN		318 411 000	333 458 000	373 975 000	403 909 000	413 913 000
AVLØP		585 638 000	558 132 000	569 021 000	579 150 000	594 014 000
RENOVASJON		412 413 000	426 461 000	438 402 000	500 677 000	514 696 000
TOTALT		**1 316 462 000**	**1 318 051 000**	**1 381 398 000**	**1 483 736 000**	**1 522 622 999**
DRIFTSKOSTNADER		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
VANN		132 528 000	128 239 000	131 830 000	135 521 000	139 316 000
AVLØP		429 939 000	411 977 000	423 512 000	435 370 000	447 560 000
RENOVASJON		324 765 000	331 858 000	341 150 000	400 702 000	411 922 000
TOTALT		**887 232 000**	**872 074 000**	**896 492 000**	**971 593 000**	**998 798 000**
AVSKRIVNINGER		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
VANN		74 878 000	77 103 000	99 660 000	120 313 000	123 361 000
AVLØP		78 700 000	79 716 000	81 124 000	80 414 000	81 775 000
RENOVASJON		19 477 000	18 727 000	18 801 000	46 153 000	45 022 000
TOTALT		**173 055 000**	**175 546 000**	**199 585 000**	**246 880 000**	**250 158 000**
KALKULATORISK RENTE		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
VANN		107 621 000	123 548 000	137 706 000	143 077 000	146 014 000
AVLØP		64 106 000	63 055 000	62 122 000	60 200 000	60 584 000
RENOVASJON		41 446 000	40 222 000	38 433 000	36 371 000	34 449 000
TOTALT		**213 173 000**	**226 825 000**	**238 261 000**	**239 648 000**	**241 047 000**
RESULTAT SELVKOST		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
VANN		3 384 000	4 568 000	4 779 000	4 998 000	5 222 000
AVLØP		12 893 000	3 384 000	2 263 000	3 166 000	4 095 000
RENOVASJON		26 725 000	35 654 000	40 018 000	17 451 000	23 303 000
SELVKOSTRESULTAT		**43 002 000**	**43 606 000**	**47 060 000**	**25 615 000**	**32 620 000**
BRUK AV TIDL. ÅRS OVERSKUDD						
OPPBYGGING OVERSKUDD				-7 042 000	-8 164 000	-32 620 000
OPPBYGGING UNDERSKUDD						
INNDEKNING AV TIDL. ÅRS UNDERSK.		-43 002 000	-43 606 000	-40 018 000	-17 451 000	
SELVKOST ETTER BALANSEFØRING		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
KOMMUNE-VAR		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
DRIFTSINNTEKTER		32 187 000	33 088 000	34 014 000	34 966 000	35 945 000
DRIFTSKOSTNADER		32 187 000	33 088 000	34 014 000	34 966 000	35 945 000
RESULTAT KOMMUNE-VAR		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
RENOVASJON RYFYLKE		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
DRIFTSINNTEKTER		79 320 000	83 286 040	85 618 000	88 015 000	90 479 000
DRIFTS- OG KAPITALKOSTNADER		78 716 000	80 430 000	82 169 000	83 872 000	85 655 000
RESULTAT RENOVASJON RYFYLKE		**604 000**	**2 856 040**	**3 449 000**	**4 143 000**	**4 824 000**
BALANSEFØRING SELVKOSTFOND		-604 000	-2 856 040	-3 449 000	-4 143 000	-4 824 000
RESULTAT ETTER BALANSEFØRING		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
NÆRING		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
DRIFTSINNTEKTER		28 815 000	29 622 000	30 511 000	31 426 000	32 369 000
DRIFTSKOSTNADER		27 102 000	27 861 000	28 641 000	29 443 000	30 267 000
RESULTAT NÆRING		**1 713 000**	**1 761 000**	**1 870 000**	**1 983 000**	**2 102 000**
FINANSPOSTER		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
RENTEUTGIFTER		-217 786 000	-233 740 000	-246 987 000	-248 985 000	-250 423 000
RENTEINNTEKTER		965 000	965 000	965 000	965 000	965 000
MOTPOST KALKYLERENTE		215 564 000	226 825 000	238 261 000	239 648 000	241 047 000
NETTO FINANSPOSTER		**-1 257 000**	**-5 950 000**	**-7 761 000**	**-8 372 000**	**-8 411 000**
RESULTAT IVAR IKS		**456 000**	**-4 189 000**	**-5 891 000**	**-6 389 000**	**-6 309 000**

Saksframlegg

Interkommunalt arkiv (IKA) - Selskapsavtale og eierstrategi

Saksbehandler:	John Prestegård
Arkivsak nr:	15/662

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/43	Styret IVAR IKS	25.11.2022
2022/13	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Vedlegg:
Vedlegg_3_Styret IKA 030522_Språklige_begrepsmessige_presiseringen_eierstrategien
Vedlegg_3_Protokoll_styremøte_IKA_030522
Vedlegg_2_Forslag_Eierstrategi_IKA_30mai2022
Vedlegg_1_Ajourført_Selskapsavtale_30mai2022

Saksutredning:

1. **SAKEN GJELDER**

Interkommunalt Arkiv i Rogaland (IKA) ble stiftet 01.01.1976 av 13 deltakere. I 1992 fikk Norge en arkivlov. Iverksettelsen av den fra 1999 medførte et økt fokus og krav til på bevaring og oppbevaring av offentlige arkiv. Lov om interkommunale selskaper ble vedtatt i januar 1999, og IKA ble omdannet til interkommunalt selskap (IKS). Siden har flere kommuner kommet til som eier i IKA, i tillegg til et par IKSer og Rogaland fylkeskommune.

I 2022 er det 25 eiere i selskapet. Selskapsavtalen har blitt oppdatert med opptak av nye/uttreden av deltakere. Revidert IKS lov og ny kommunelov underbygger behovet for en fullstendig gjennomgang og ajourføring av selskapsavtalen, slik at den bringes i samsvar med lov- og regelverk. Dette arbeidet er nå fullført og ajourført selskapsavtale følger vedlagt, vedlegg 1.

Med grunnlag i de siste sakene behandlet av kommunestyrer, fylkesting og representantskaper hos deltakerne i IKA IKS er det også fremkommet behov for å utarbeide en eierstrategi overfor selskapet. Eierstrategien har til hensikt å tydeliggjøre eiernes forventninger til IKA, men også å skape nødvendig forutsigbarhet fra eierne om styring av virksomheten til bruk for styret i deres arbeid.

En eierstrategi overfor et selskap kan utformes på flere måter. Forslaget som fremmes her (vedlegg 2), bygger på mal utarbeidet av kommunedirektørene på Jæren og i Strand samt fylkeskommunen. Malen har sitt utgangspunkt i lov- og regelverk om eierstyring, evaluering av gjennomførte selskapskontroller og KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll1. Det legges også her til grunn at eierstrategien tas opp til evaluering og oppdatering en gang i valgperioden, ellers ved behov. Dette etter samme struktur som er lagt i eierstrategiene overfor selskaper som Lyse AS, IVAR IKS og Rogaland brann- og redning IKS.

Arbeidet med ajourføring av selskapsavtalen og utformingen av eierstrategien har blitt gjort i samarbeid med administrasjonen i IKA, når det gjelder faktagrunnlag og de formelle sidene ved virksomheten. Blant annet er det sett hen til ny arkivlov og endringene som følger av den. Dette har resultert i at selskapets formål er oppdatert slik at det samsvarer med lovverket. Videre har det

underveis vært et styremøte der det ble gitt innspill både til selskapsavtalen og forslaget til eierstrategi. Innspillene som fremkom er tatt med inn i videre arbeid. Representantskapet ble orientert om arbeidet i møtet 20.04.2022. Praktisk er det kommunedirektørene på Jæren, Strand samt fylkesdirektøren sin administrative arbeidsgruppe for eierskap som har arbeidet frem selve dokumentene. Den 27.04.2022 ble det avholdt et felles teamsmøte der administrative representanter fra 18 av selskapets 25 eiere deltok. Hensikten var å ha en felles gjennomgang, foreta avklaringer/oppklaring og drøfte eventuelle endringer/innspill. Selskapsavtalen og eierstrategien ble deretter oppdatert og ferdigstilt.

Styret behandlet i møtet 03.05.2022 de endelige dokumentene (protokoll vedlegg 3). Av mottatt uttalelse fremgår det konkrete endringsforslag til selskapsavtalens §10.1 og §10.2 om styret og til fire punkter til eierstrategien. I tillegg har styret foreslått noen språklige og begrepsmessige presiseringer i eierstrategien.Styrets merknader er gjennomgått og i hovedsak innarbeidet i de endelige dokumentene som fremlegges i herværende sak. De punktene som foreslås løst annerledes enn styrets anbefaling er kommentert særskilt nedenfor i punkt 2.

Ajourført selskapsavtale og forslag til eierstrategi overfor IKA IKS fremmes for endelig godkjenning av kommunestyrene/fylkestinget/representantskapet i IKSene hos selskapets eiere. Iverksettelsen av ajourført selskapsavtale fordrer jf. IKS-loven tilslutning hos samtlige eiere. Eierstrategien står bak selskapsavtaleni hierarkiet av styringsdokumenter i IKA. Målet er at representantskapet kan fastsette de to styringsdokumentene i løpet av høsten. Representantskapet har selv lagt til rette for at dette møtet kan avholdes digitalt, ved behov.

2. FAKTAOPPLYSNINGER – AJOURFØRT SELSKAPSAVTALE

Arbeidet som er utført har lagt til grunn gjeldende lov- og regelverk. Ytterligere arbeid med revisjon av Lov om interkommunale selskaper med forskrifter ble satt i gang av Regjeringen Solberg, blant annet som følge av bestemmelser i EØS-avtalen. Spørsmålene om blant annet konkurs, skatteposisjon, nærings- og markedsrelaterte har blitt utredet. I høringsbrev av 25.05.20222 fremmet regjeringen Støre forslag til endringer i loven. Her foreslås både endringer i økonomibestemmelser og forskrifter, men også andre deler av loven slik som de styrende organ. Høringsfristen er 23.09.2022. Virkninger av eventuelle nye endringer må innarbeides i selskapsavtalen for IKA ved en fremtid oppdatering.

2.1 Formålet §4: er bearbeidet og målrettet oppgavene som følger av ny Arkivlov. Videre er det lagt til rette for at eventuelt økt omfang av oppdrag for andre enn eierne, kan løses ved å etablere et 100% eid datterselskap. På den måten ivaretas at IKA forblir skattefritt selskap og egenregi posisjonen på tjenesteleveranse til eierne opprettholdes. Forholdet til regelverket om offentlig støtte vil med dette også være løsbart og ikke stille IKA i økt risikoutsatt posisjon.

2.2 Eiere, eierandeler, innskuddsplikt §5 er uendret, med unntak av at det foreslås at eierne delegerer myndighet til representantskapet til å forestå rent teknisk oppdatering av eierbrøken ihht folketallsutviklingen, en gang i valgperioden. Kommuneadvokaten i Sandnes har bistått i juridisk vurdering av løsningen. I samsvar med denne foreslås delegasjonen av slik myndighet som eget punkt i innstillingen, nedenfor.

2.3 §9 Representantskapet, §10 Styret og §11 Daglig leder er søkt ryddet, i tillegg er bestemmelsene ajourført ihht lov- og regelverk. Hensikten er å samle det som angår hvert organ for seg slik at det skal være enkelt å kunne bruke selskapsavtalen.Endringen fra dagens selskapsavtale om styrende organ er i hovedsak:

Valgperioden for representantskap og for styret følger kommunestyrets valgperiode på

4 år.

Valgkomiteen og dens oppgaver tydeliggjøres, mandatet gis av representantskapet.

Regler om når organene er beslutningsdyktige, regler for avstemninger,gjennomføring av møtene mv. er ajourført i samsvar med IKS lovens bestemmelser.Styret sin uttalelse om klarere presisering av når styret er beslutningsdyktig er innarbeidet.

Styret foreslås opprettholdt med 5 medlemmer, herav 1 medlem valgtav og blant de ansatte. Dette avviker fra forskriften til IKS loven som setter grensen på over 30 ansatte for å kunne kreve medlem i styret.Forslaget om å videreføre dagens praksis er innarbeidet, men det kreversamtlige eiere sin godkjenning for å være gyldig. Kommuneadvokateni Sandnes har bistått med juridisk vurdering av dette spørsmålet og måten det skal behandles på.Begrunnelsen for å videreføre dagens praksis med en ansatterepresentant er hensynet til IKA som kompetansebedrift. Det har vært styrende for forslaget.

Sammensetningen av styrets øvrige 4 medlemmer har vært gjenstand for ulike syn og grundige drøftinger.Styret fremholder i sin uttalelse det bør være en mer generell formulering, i stedet for veldig detaljert, om at sammensetningen av styret gjenspeiler ulike eierkategorier og eiernes geografiske spredning. Hovedfokus for øvrig må være styrets kompetanse jf. KS sin anbefaling nr. 93. Videre foreslår styret at det hjemles bruk av numeriske varamedlemmer i stedet for personlige. Dette for å sikre kontinuitet og kompetansen i styret (KS anbefaling nr. 142). Flere av eierkommunen har fremholdt at utfra pro-rataansvaret som følger av selskapsformen og omfanget av årlig driftstilskudd som ytes til IKA må også de ulike eierkategoriene vektlegges i sammensetningen av styret. I tillegg at geografisk spredning gis en betydning da de arkivfaglige utfordringene og behovene kan være ulike i de ulike regionene. Spesielt endringene til økt digitaliseringen fremover understreker dette. At styret har kompetanse, kunnskap og innsikt om bredden i utfordringsbildet er vesentlig for styringen av selskapet fremover.Løsningen som foreslås er at det for det første i selskapsavtalen § 9.4 Valgkomiteen fastsettes at det er representantskapet som skal fastsette Valgkomiteens mandat. Til arbeidet med valg av nytt styre må representantskapet definere slik som behovene for kompetanse og kapasitet som skal forventes av styrets medlemmer. Videre at mandatet sikrer en sammensetning med komplementær erfaring og kompetanse. Selskapets behov i forhold til formålet skal vektlegges i mandatet. For det andre at selskapsavtalen om § 10.1 Styrets sammensetning definerer at av de 4 eiermedlemmene skal det, i tillegg til kriteriene nevnt i § 9.4, tilstrebes at bredden i eierskapet reflekteres ved at både de ulike eierkategoriene og eiernes geografiske spredning er representert i styret. Minst et styremedlem skal velges blant de forslåtte fra de til enhver tid seks eierne med størst eierandel og pro-rataansvar i selskap.Videre foreslås det at velges numeriske varamedlemmer til styret, slik styret foreslår. Ordningen prøves ut i kommende valgperiode. I evalueringen etter tre år er det viktig å få frem fakta om hvilke fordeler og ulemper løsningen har hatt for styrets funksjon og arbeid. Evalueringen vil gi svar på om det har tilført til forventet bedre kontinuitet og økt kompetanse?.

2.4 §14 om Økonomistyring er oppdatert ihht lovverket og tydeliggjør krav til rapportering, styring og budsjettprosessen.

2.5 §17 og §18 gjelder opptak av nye og uttreden av eiere. Her er det tatt inn frister for når søknader må være fremsatt og tiden frem til ny trer inn/ eksisterende eier trer ut. Endringer er lagt til 1.1 i kalenderåret. Frister er satt utfra hensynet til at selskapet må kunne få tilpasse seg endringene driftsmessig og økonomiske, samt at slike beslutninger tilligger det øverste organ hos eierne å ta.

3. FAKTAOPPLYSNINGER – FORSLAG TIL EIERSTRATEGI

Eierstrategien består av to hoveddeler.
Del 1 er felles fakta- og kunnskapsgrunnlag om IKA IKS og dets virksomhet.Rammer for virksomheten som følger av lov- og regelverk fremgår, videre presenteres selskapet og utvalgte nøkkeltall om produksjon og økonomi i selskapet. Styrets forslag om å ta denne delen ut og legge den som vedlegg er ikke imøtekommet. Et felles fakta- og kunnskapsgrunnlag er vesentlig grunnmur for eierstrategien (del 2) og understøtter de eierstrategiske valg.

Del 2 er eiernes strategi overfor IKA IKS. Innledningsvis klargjøres formålet med eierskapet i IKA og motivet for dette, blant annet at eierskapet ikke er økonomisk motivert og ikke har forventning om utbytte.Deretter defineres og tydeliggjøres eiernes forventning til IKA sitt kjerneområde og kjernevirksomhet.

Forventninger knyttet til organiseringen av selskapet fremgår av punkt 3, herunder også behovet for og styringen av et eventuelt datterselskap. Punkt 4 tar for seg eierstyringen og forventninger til selskapsledelse i IKA. Her utdypes blant selskapsavtalens bestemmelser om de styrende organ og økonomistyringen i selskapet. Videre fremholdes krav om meroffentlighet, etiske retningslinjer og forventningene om likebehandling av eierne i selskapet. Lik informasjonstilgang, involvering mv. av eierne er et grunnleggende prinsipp for å kunne utøve en forutsigbar og tydelig eierutøvelse overfor IKA. Dette konkretiseres med eiernes utviklingsmål og resultatkrav overfor IKA.

I punkt 6 fremholdes eiernes utviklingsmål med og resultatkrav til selskapet. Dette omfatter blant annet forventninger om at IKA prioriterer arbeidet med digitalisering av den samlede arkivfunksjonen fremover. For IKA betyr det både å bygge kapasitet og kompetanse. Samarbeid med KRDS4 for å oppnå effektive og fremtidsrettede løsninger for IKA kan være ett av tiltakene. Nye digitale løsninger og arbeidsmåter i fagsystemer og dokumentarkiver hos eierne, aktualiserer at IKA bør se på om selskapet i fremtiden kan håndtere både datafangst og dokumentsenterfunksjoner for eiere som ønsker det. Å innhente erfaringer fra løsningen som Stavanger byarkiv/dokumentsenter har kan være nyttig innspill i arbeidet. I eiernes tilslutning til at IKA flyttet inn i Arkivenes hus ble det satt mål om blant annet stordriftsfordeler. I eierstrategien tas disse forventningene opp og det tydeliggjøres at eieren forventer at IKA går videre med å få vurdert hvordan samarbeidet med de andre arkivorganisasjonene i bygget kan forbedres og styrkes.

I lys av oppdraget som er gitt i ny arkivlov er det naturlig at det også blir gjort en vurdering av muligheter/begrensninger av et tettere organisatorisk samarbeid, eventuelt sammenslåing (fusjon) av virksomheter. Det tilligger styrets ansvar å initiere slikt utredningsarbeid, som del av arbeidet med oppdatering av styringsdokumenter og strategiplanen for IKA. Resultater fremmes for representantskapet, før eventuelle saker oversendes til eierne for nødvendig endelig behandling.Her fremgår det at det ikke er samsvar mellom eierandel og årlig driftstilskudd som den enkelte eier yter for tjenestene levert av IKA i dag. Innen utgangen av denne valgperioden må IKA i samarbeid med eierne legge frem et forslag til en harmonisering mellom eierbrøk og årlig tilskudd for tjenestekjøpet. Det har blitt startet et underlagsarbeid om dette som en del av utarbeidelsen av eierstrategien. Så langt er det ingen opplagte modeller for omforent løsning som peker seg ut som egnet. Det er ulike kriterier som må vektlegges som f.eks. pro-rata ansvar, økonomiske konsekvenser for årlig tilskudd, styringsmuligheter for den enkelte eier, men også konsekvenser for representantskapets styring og reglene om

stemmegivning.

VURDERING
Samlet er det administrasjonens vurdering at ajourført selskapsavtale og forslaget til eierstrategi gir både eierne, styret og selskapet et godt styringsverktøy. Selskapet utfører sentrale tjenester til eierne og kravene som stilles i ny arkivlov understreker betydning av at det er orden og forsvarlig utøvelse av tjenestene. Økte krav til digitalisering, tilgjengeliggjøring, men også innskjerpede krav til håndtering av personopplysninger gjør at IKA står overfor både behov for utvikling og omstilling fremover.

Eierne er derfor tilfreds med at styret har tatt fatt i arbeidet med digitalisering. I løpet av arbeidsprosessen har det blitt konstatert at det er manglende samsvar mellom eierandel og årlig driftstilskudd som den enkelte eier yter for tjenestene levert av IKA i dag. Det foreslås at det gjøres en utredning av dette innen utgangen av valgperioden, for å finne frem til harmonisert modell. IKA har en bredt sammensatt eierstruktur og dette må hensyntas i arbeidet. Det er derfor naturlig at en arbeidsgruppe med deltakere av de ulike eierkategoriene gis oppgaven med å utrede dette i samarbeid med administrasjonen i IKA.

Resultatene må fremmes for behandling av eierne innen utgangen av 1. halvår 2023, slik at eventuelle endringer er på plass før ny valgperiode trer i kraft.5.

Forslag til vedtak:

1. IVAR IKS godkjenner revidert selskapsavtale for IKA IKS, jf. vedlegg 1.

2. IVAR IKS godkjenner eierstrategien overfor IKA IKS, jf. vedlegg 2.

3. IVAR IKS delegerer fullmakt ihht. IKS-loven §4 til representantskapet i IKA IKS til å foreta og godkjenne den rent teknisk oppdatering av eierbrøken i selskapsavtalen § 5 i samsvar med faktisk folketall hvert 4. år. Krav til rapportering på bruk av delegert fullmakt følger av selskapsavtalen §5.

Med hilsen

Ingrid Nordbø

John Prestegård

Forslag til språklige og begrepsmessige presiseringen i eierstrategien:

- Legge til noe om elektronisk arkiv etter tredje avsnitt under «Bakgrunn for etableringen av IKA» på side 3. For eksempel: «Utviklingen førte til at IKA i 2002 fikk eget depotlokale, og kunne ta imot papirarkiver fra eierne. *Fra 2006 begynte IKA også å ta imot datauttrekk fra elektroniske arkivsystem benyttet av eierne.*»
- Endre på den andre av de tre kjernevirksomhetene på side 8 fra «spesialkompetanseorgan for eierne på arkivfaglige spørsmål» til «arkivfaglig rådgivningsorgan, nettverk og kompetansesenter for eierne».
- Endre ordet «arkivfolk» på side 10 til «fagfolk» eller eventuelt skrive om setningen til: «for å sikre at IKA ikke blir et lukket selskap med utelukkende arkivfaglige styremedlemmer».
- Endre «sensitivt arkivmateriale» på side 11 til «taushetsbelagt arkivmateriale».
- Legge til partsinnsyn på side 11: «I tillegg ivaretar offentlighet av *og partsinnsyn i* materiale de oppbevarer for eierne og andre».
- Endre «Arkivets hus» på side 12 til «Arkivenes hus».
- Endre «et år» til «ett år» på side 13 om melding om uttreden av selskapet.
- Endre på andre setning under fusjoner på side 13 til for eksempel: «Det betyr at i de tilfeller der det er aktuelt å fusjonere IKA må selskapet også avvikles før det kan fusjoneres med et annet selskap».

PROTOKOLL

Det ble avholdt styremøte ved Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS, 3. mai 2022 på Teams

TIL STEDE: Tone M. Haugen (leder), Sigurd Eikje, Siv Kristin Egenes (vara), Beate Aasen Bøe (ansattes representant) og Tor Ingve Johannessen (daglig leder/referent)

FORFALL: Alf Magne Grindhaug og Lisa Reime Helgeland,

MØTET SATT: kl. 13:00

Saksliste:	
10/22	Godkjenning av innkalling og protokoll fra styremøte 17.03.2022
11/22	Styrets uttalelse til forslag til eierstrategi ovenfor IKA
12/22	Styrets uttalelse til forslag til ajourført selskapsavtale for IKA
13/22	Eventuelt

STYREBEHANDLING:

Sak 10/22 Godkjenning av innkalling og protokoll fra styremøte 17.03.2022
Innkalling og referat ble godkjent uten merknader.

Sak 11/22 Styrets uttalelse til forslag til eierstrategi ovenfor IKA
Styret slutter seg til forslaget med følgende merknader:

- Kapittel 1 «Særpreg/kjennetegn ved IKA» bør følge dokumentet som et vedlegg slik at det ikke tar fokus bort fra selve strategien.
- Kapittel 2.4 under «Styret»: I stedet for å legge til grunn «at styret fremover i hovedsak består av folkevalgte», bør det tilstrebes «en samsetning med komplementær kompetanse og erfaring» som er tilpasset selskapets formål og virksomhet. Dette jf. KS «Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll» (nr. 9). Her står det også at styremedlemmene «ikke representerer verken politiske partier, kommunen, fylkeskommunen eller andre interessenter eller særlige interesser, men ivaretar selskapets interesser og eierne kollektivt på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer».
- Arkiv- og dokumentasjonsforvaltning er en sektor i endring og det bør legges opp til jevnlig evaluering og eventuelt revidering av eierstrategien for at denne ikke blir utdatert. Dette også jf. KS anbefaling nr. 5 om å «revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig».
- Daglig leder sender for øvrig over en liste med de språklige og begrepsmessige justeringene som ble tatt opp på møtet.

Sak 12/22 Styrets uttalelse til forslag til ajourført selskapsavtale for IKA
Styret slutter seg til forslaget med følgende merknader:

- § 10.1 andre ledd: I stedet for personlige varamedlemmer, bør man ha numeriske varamedlemmer. Dette for å sikre kontinuitet og kompetanse

i styret, jf. KS «Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll» (nr. 14).

- § 10.1 Tredje ledd: Heller enn å ha detaljerte bestemmelser om fordeling av styremedlemmene med utgangspunkt i bestemte eierkategorier eller fylkesdeler, bør man ha en mer generell formulering om at styret i størst mulig grad skal ha en sammensetning som gjenspeiler de ulike eierkategorier og eiernes geografiske spredning. Noe lignende formuleringen i § 12 i gjeldende i selskapsavtale. For øvrig er styret ved IKA av den oppfatning at kompetanse alltid må være hovedfokus ved valg av styre, dette jf. KS anbefaling nr. 9.
- § 10.2 tredje ledd: Det fremstår som noe uklart når styret er beslutningsdyktig. Styret ved IKA foreslår følgende endring: «Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er til stede, det vil si minimum 3 personer inkludert eventuelle varamedlemmer.»

Sak 13/22 Eventuelt:

- Neste styremøte: fredag 16. september kl. 13:00 på Teams

MØTE HEVET: kl. 14:10

Tone M. Haugen
Styrets leder

Tor Ingve Johannessen
Daglig leder

INTERKOMMUNALT ARKIV I ROGALAND

2022

Eierstrategi for Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS (IKA)

EIERSTRATEGI FOR …….

VERSJON 1.0 - VEDTATT AV ……KOMMUNESTYRET den xx.xx.2022

Innhold

..... 0

Eierstrategi for Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS (IKA) 0

1. Særpreg/ kjennetegn ved IKA 2

Bransje 2

Ytre rammebetingelser 2

Presentasjon av IKA 3

Bakgrunn for etableringen av IKA 3

IKAs formål 3

Eiersituasjonen 4

IKAs organisering 5

IKAs styrende organ 5

Økonomisk utvikling 5

Produksjon – nøkkeltall 6

Særskilte forhold 6

Formålet med en eierstrategi 8

1. Eiernes mål for IKA 8

2. Kjerneområde og kjernevirksomhet 8

3. Organisering av virksomheten 9

4. Eierstyring og selskapsledelse 9

5. Kapitalstruktur og avkastningskrav 11

6. Eiernes utviklingsmål og resultatkrav 12

7. Endring av eierstrukturen i IKA 12

8. Avvikling av IKA 13

Forslag pr 30. mai 2022

1. Særpreg/ kjennetegn ved IKA

Bransje

Interkommunalt Arkiv i Rogaland (IKA) IKS er et interkommunalt selskap (IKS) opprettet med hjemmel i Lov om interkommunale selskaper av 29. Januar 1999. Rogaland fylkeskommune, kommuner og interkommunale selskaper (IKS) i Rogaland kan være eiere av IKA. Det følger av IKS-loven at IKA er heleid offentlig selskap.

Innenfor regelverket for offentlige arkiv leverer IKA:

- Arkivdepottjenester fysisk og digitalt
- Arkivfaglig rådgivning
- Kurs- og fagkonferanser
- Utviklings- og innovasjonsarbeid innen fagområdet

IKA yter også tjenester til forsknings- og utdanningsformål knyttet til tilgjengeliggjøring av arkivmaterialet som er avlevert fra eierne. Tilsvarende tjenester gis i forbindelse med innsynssaker, saker som forberedes for domstolen mv. Tilgjengeliggjøring av arkiv for allmennheten er videre en vesentlig del IKA sitt formål og mål i nasjonalt regelverk.

Ytre rammebetingelser

Sentralt lov- og regelverk som danner rammene for IKAs virksomhet kan oppsummeres slik:

Lovverk:

I. Arkivloven med forskrifter
II. IKS-loven
III. Personopplysningsloven (Arkivbevarende institusjoner trenger et rettsgrunnlag i nasjonal rett for å arkivere til arkivformål i allmennhetens interesse. Arkivverket, fylkeskommunale- og kommunale arkivinstitusjoner har et slikt grunnlag i arkivlovgivningen: https://www.arkivverket.no/forvaltning-og-utvikling/arkiv-personvern-og-gdpr-arkivere-eller-slette)
IV. Offentligloven med forskrifter
V. Forvaltningsloven med forskrifter
VI. Kommuneloven med forskrifter
VII. Lov om offentlige anskaffelser
VIII. Regnskapsloven

Tilsynsmyndighet med IKAs virksomhet utøves av Arkivverket/Riksarkivet.

Det finnes noen private aktører som tilbyr enkelte tjenester (f.eks. Iron Mountain, Dansk

Forslag pr 30. mai 2022

Skanning, Geomatikk), men generelt er det lite konkurranse om IKAs kjerneoppgaver.

Presentasjon av IKA

Bakgrunn for etableringen av IKA

IKA ble stiftet 1. januar 1976 med 13 deltakende kommuner. I de første årene ble det særlig fokusert på ordning og katalogisering av kommunenes eldre arkiver. Arkivfaglig rådgivning og opplæring var også tidlig tjenester som ble tilbudt kommunene. På 1980-tallet ble det dessuten brukt mye ressurser på å samle inn og katalogisere privatarkiv og fotosamlinger.

Til å begynne med ble arkivene stort sett oppbevart i kommunene. Ansatte ved IKA tok med seg arkivene inn til sine lokaler i Stavanger for ordning, katalogisering og etikettering, og returnerte dem etterpå.

I 1992 fikk Norge en arkivlov. Loven trådte riktignok ikke i kraft før i 1999, men førte til et økt fokus på bevaring og oppbevaring av offentlige arkiv. Utviklingen førte til at i 2002 fikk IKA eget depotlokale, og kunne ta imot papirarkiver fra eierne. Fra 2006 begynte IKA også å ta imot datauttrekk fra elektroniske arkivsystem hos eierne.

I 2017 flyttet IKA, Statsarkivet og Stavanger byarkiv til et nybygg, Arkivenes hus, på universitetsområdet på Ullandhaug. IKA leier lokalene i Arkivenes Hus. Gjeldende leieavtale går frem til 2042

Lese mer om IKAs historikk her: https://ikarogaland.no/om-ika/historikk/

IKAs formål

I gjeldende formålsparagraf i selskapsavtalen står det:

«Selskapet skal arbeide for at arkivmaterialet fra deltakerne eller materiale som disse har ansvar for, blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for offentlig bruk, forskning og andre administrative, juridiske og kulturelle formål, i samsvar med arkivloven. Selskapet skal tilby depotplass for deltakernes arkivmateriale, samt veilede deltakerne slik at de har tilfredsstillende oppbevaringsforhold for arkivmateriale. Selskapet skal være et arkivfaglig rådgivningsorgan og kompetansesenter for deltakerne, og skal i samråd med deltakerne arbeide for å utvikle effektive og rasjonelle arkivtjenester hos dem.

Driften av selskapet skal gå i balanse, det vil si at inntektene fra deltakerne skal dekke selskapets kostander.

Selskapet kan etter nærmere vedtak av styret prise visse tjenester og således ha egne inntekter. Tjenestene som kan prises skal i hovedsak være slike som ikke vil bli gitt til alle deltakerne, eller som deltakerne vil ha ulik etterspørsel etter, eller tjenester som faller utenfor selskapets hovedformål.

Til gjennomføring av spesielle prosjekt utenom selskapets ordinære arbeidsoppgaver, blir det søkt finansiering mellom deltakerne eller andre som spesielt ønsker prosjektet gjennomført.

Selskapet har anledning til å ta på seg konsulentoppdrag for andre, når oppdragsgiver betaler for tjenesten og det ikke går ut over selskapets hovedoppgaver.

Definisjonen av formål og ansvarsområde er uttømmende. Styret og representantskapet har ikke myndighet til å fatte vedtak på områder som ikke er nevnt ovenfor.»

Ved inngangen til 2022 har departementet lagt forslaget til ny Arkivlov ute på høring. Lovforslaget innebærer modernisering av og et utvidet arkivbegrep. På denne bakgrunnen er også formålet til IKA revidert og tatt inn i ajourført selskapsavtale som legges fram sammen med eierstrategien.

Revidert formål for IKA lyder:

Selskapet skal være arkivdepot for eierne. Selskapet skal legge til rette for at arkiv som eierne har ansvar for blir tatt vare på og gjort

Forslag pr 30.11.2022

tilgjengelig for allmenheten, forskning og andre forvaltningsmessige og kulturelle formål i samsvar med arkivloven.

Selskapet skal være et arkivfaglig rådgivningsorgan og kompetansesenter for eierne, og skal i samråd med eierne arbeide for å utvikle effektive og rasjonelle arkivtjenester. Arkivtjenestene utføres for eierne etter reglene om egenregi jf. Anskaffelsesforskriften §3-2.

Selskapet kan utføre arkivfaglige tjenester til andre enn eierne, når dette bygger opp om formålet og kjernevirksomheten og det ikke er i konflikt med kravene om egenregi for selskapet.

Selskapet kan etablere datterselskap når dette bygger opp om formålet og selskapets kjernevirksomhet

Selskapet har ikke erverv som formål.

Endringen er gjort for å forenkle og korte ned på formålsparagrafen. I den nye formålsparagrafen blir hovedoppgavene til IKA definert som depot for arkivmateriale fra eierne, tilgjengeliggjøring og formidling av arkivmaterialet og arkivfaglig kompetanse. De to siste avsnittene er med for å åpne opp for at IKA kan selge arkivfaglige tjenester til andre, og for å sikre at IKA (morselskapet) ikke kommer i konflikt med dagens skattefrie posisjon.

Eiersituasjonen

IKA er ved inngangen til 2021 eid av de fleste kommunene i Rogaland, Rogaland fylkeskommune og to IKS-er. Stavanger kommune har eget Byarkiv hvor også tidligere Finnøy og Rennesøy kommuner inngår etter sammenslåingen 1.1.2020. Fullstendig oversikt over eiere og eierandeler fremgår av vedlegg 1. Eierbrøken er sist oppdatert 3.kvartal 2020 i forbindelse med RYMI IKS sin uttreden av IKA med virkning fra 01.01.2021.

Eierne har ikke skutt inn kapital i IKA, eierbrøken er bestemt ut fra folketall. Eierdelen til fylkeskommunen er satt likt med den største kommunen, Sandnes, og de to IKS-ene er gitt en veldig lav eierandel.

Finansieringen av IKA

IKA har en ansvarlig låneramme på 1 mill. kr som eiene er pro rata ansvarlig for. Denne lånerammen er ikke blitt benyttet pr 31.12.21, I 2002 ble det tatt opp lån til delfinansiering av arkivreoler på 400.000 kr. Dette lånet ble innfridd i 2012.

Årlig driftstilskudd for tjenestene fra IKA differensieres i forhold til eierandelene slik at kommuner med mange innbyggere betaler mindre for de siste innbyggerne enn de første. Pris per innbygger skifter ved 6 000 og 11 000 innbyggere. Inntil 6 000 innbyggere betales 59 kr per innbygger, fra 6 001 til 11 000 innbyggere betales 29,50 kr per innbygger, og fra 11 001 innbyggere og oppover betales 14,60 kr per innbygger. Oversikt over driftstilskuddet fordelt i 2021 og utregningen av dette fremgår av vedlegg 2. For 2022 er driftstilskuddet økt med 4,2 % for alle eierne i forhold til 2021, og med ytterligere 4,0 % for 2023. Dette er også vist i vedlegg 2.

Tilskuddet fra Rogaland fylkeskommune, IKS-ene og Bokn, Kvitsøy og Utsira kommuner er fastsatt på egen måte. Fylkeskommunen betaler likt som største eier (Sandnes), mens Bokn, Kvitsøy og Utsira betaler lavere tilskudd. IKS-ene betaler en fastsatt pris som er lavere enn Utsira.

Sandnes kommune, Rogaland fylkeskommune og IVAR IKS betaler i tillegg for depotplass som de bruker utover det som er dekket i det ordinære tilskuddet.

IKA har fått skattefritak med bakgrunn i selskapsavtalen som fastslår at IKA ikke skal drive forretningsvirksomhet. Dermed skal eventuelt årsoverskudd tilføres IKAs opptjente egenkapital for fremtidig bruk i IKA og det kan ikke betales utbytte fra IKA.

Forslag 30 mai 2022

IKAs organisering

IKA har ingen datterselskaper eller tilknyttede selskaper, men samarbeider med og er samlokalisert med Stavanger byarkiv, Statsarkivet i Stavanger og Misjon- og diakoniarkivet

IKA er medlem av Kommunearkivinstitusjonenes digitale ressurssenter (KDRS SA). KDRS skal tilby tjenester og kompetanse til sine medlemmer og aktivt bidra til å utvikle og effektivisere langtidslagring av digitale arkiv innenfor kommunal og fylkeskommunal sektor. Ressurssenteret som er et samvirkeforetak, ble stiftet i 2010 og vel 80% av arkivinstitusjonene landets kommuner og fylkeskommuner eier, er medlemmer.

IKA er også medlem i Arkivforbundet, som er et faglig nettverk for arkivorganisasjoner i Norge, og av den internasjonale organisasjonen ICA (International Council on Archives).

IKAs styrende organ

IKAs øverste organ er representantskapet, eierorganet. Hver eier skal ha, og har, hvert sitt medlem med varamedlem, oppnevnt av kommunestyrene, fylkestinget og representantskapet i de to eier-IKS-ene. Representantskapet har 25 medlemmer 31.12.2021. Medlemmene er valgt for 4 år om gangen.

I samsvar med loven velger Representantskapet et styre med 5 medlemmer og varamedlemmer. Styret er blitt valgt for 2 år om gangen. Representantskapet velger styrets leder og nestleder.

Ansatterepresentasjon er regulert i IKS-loven med forskrifter og konkretisert i selskapsavtalen. Ansatte har et medlem i styret i IKA.

Styret ansetter daglig leder i IKA. Stillingen er 100% stilling med fast ansettelse.

IKA hadde ved utgangen av 2021 åtte fast ansatte og fire midlertidige prosjektstillinger. I definerte tidsavgrensede prosjekter samarbeider IKA med NAV og andre om arbeidsutprøving/-praksis.

Økonomisk utvikling

IKA har en god og stabil økonomisk situasjon, med hovedinntektene fra tilskudd fra eierne.

Tall i 1000 kr	2017	2018	2019	2020	2021
Deltakertilskudd	8 432	9 890	10 595	11 120	11 856
Annen driftsinntekt	911	2 323	3 248	3 860	4 237
Sum driftsinntekter	9 343	12 213	13 843	14 980	16 093
Varekostnad	-	63	176	76	38
Lønnskostnad	5 438	6 908	7 616	7 897	9 341
Avskrivninger	26	55	121	175	232
Nedskrivninger	-	-	-	16	-
Annen driftskostnad	4 527	5 382	5 653	5 708	6 128
Sum driftskostnader	9 991	12 407	13 566	13 873	15 739
Finansinntekter	43	44	69	54	29
Finanskostnader	-	-	-	-	7
Årsresultat	-605	-150	346	1 162	376

IKA har også noen få, mindre avtaler om tjenesteleveranser til eksterne aktører.

Overskuddet i 2020 er i hovedsak knyttet til ledige stillinger. I vedtatt budsjett for 2022 er det lagt opp til en videreføring av det generelle driftsnivået i 2021. Det budsjetteres med lavere aktivitet på prosjektsiden i samsvar med faktisk utvikling. Med alle stillinger besatt i perioden blir økonomiplanen slik:

Økonomiplan i 1000 kr	B2022	2023	2024	2025	2026
Inntekter:					
Tilskudd/tilknytningsavgift	12 355	12 850	13 250	16 650	14 060
Prosjektinntekter	1 995	1 920	1 980	2 040	2 100
Andre inntekter	1 680	1 680	1 730	1 770	1 810
Sum inntekter:	16 030	16 450	16 960	17 460	17 970
Utgifter:					
Lønnskostnader	9 150	10 350	9 870	10 200	10 540
Avskrivninger	290	300	300	300	300
Driftsutgifter	6 590	6 600	6 790	6 960	7 130
Sum utgifter:	16 030	17 250	16 960	17 460	17 970
Resultat:	-	-800	-	-	-

I 2023 er det budsjettert med et negativt resultat. Dette er knyttet til et ekstra årsverk for å få mer erfaring med digitalisering og nødvendig katalogiseringsarbeid. Dette finansieres med allerede opptjent egenkapital.

IKA tar på seg oppdrag for eierne knyttet til særskilte arkivprosjekter, for eksempel ordningsprosjekter av fysiske arkiver. Framover vil det være mer ønskelig og behov for prosjekter som går på digitalisering av arkiver for eierne. Eierkommunene betaler særskilt for disse tjenestene og i IKA inntektsføres det som tidsavgrensede prosjektinntekter. Dette utføres i hovedsak med midlertidig ansatt personale, slik at det ikke er vesentlig økonomisk risiko knyttet til endringer i omfanget av dette. I

Forslag pr 30. mai 2022

2022 må to av disse stillingene lyses ut som faste stillinger fordi de har vært midlertidige over flere år. Stillingene vil likevel være definert som prosjektstillinger og knyttes opp mot prosjektaktiviteten. IKA utfører i begrenset omfang i dag, særskilte arkivprosjekter for organisasjoner/lag i eierkommunene og private bedrifter av regionalhistorisk interesse. I 2021 har IKA også hatt større prosjekter for Norsk sjømatarkiv og Norsk bergindustriarkiv. Det gjelder ordning og katalogisering av arkivene til Skretting AS, Velde Industrier, Rekefjord Stone og Titania (arkivene er overført til Statsarkivet i Stavanger/Arkivverket).

Prosjekter for ikke-eiere føres samlet i eget prosjektregnskap. Prising tar utgangspunkt i selvkost med et marginalt påslag.

Balansen under viser at IKA har opparbeidet seg en tilfredsstillende egenkapital. Det er ikke noe mål å øke denne ytterligere.

Tall i 1000 kr	2017	2018	2019	2020	2020
Anleggsmidler	309	383	652	821	874
Omløpsmidler	6 664	20 849	21 359	23 218	22 874
Sum eiendeler	6 974	21 231	22 041	24 039	23 748
Egenkapital	4 608	4 458	4 804	5 966	6 342
Gjeld	2 366	16 773	17 237	18 073	17 406
Sum egenkapital og gjeld	6 974	21 231	22 041	24 039	23 748

Både gjeld og omløpsmidler økte fra 2017 til 2018. Dette er fordi IKA fra 2018 sendte fakturaer for neste år i slutten av forrige år slik at både forventet tilskudd neste år og anordning av denne står i balanse ved årsskiftet. Dette for å sikre likviditet i januar når første forfall av husleie forfaller og en ikke får refusjon for moms før i mars.

Produksjon – nøkkeltall

- *Oppbevarer* ca. 10 200 hyllemeter med papirarkiv for eierne (kapasitet på i underkant av 17 000 hyllemeter). Eksempler: møtebøker (kommunestyre, formannskap og andre folkevalgte organ), saksarkiv (administrative saksdokumenter), personarkiv (mapper på ansatte, elever, klienter, pasienter, brukere m.m.), eiendomsarkiv (for eksempel originale byggesaksarkiv når disse er digitalisert av kommunen), tegninger og fotografier
- *155 arkivpakker og 2 terabyte med data* lastet opp i sikringsdepot hos KDRS. Dette er uttrekk av data fra avslutta arkivsystem/fagsystem.
- *Saksbehandling:* 718 henvendelser/depotbetjeningssaker i 2021
- *Digitalisering*: 614 arkivstykker/13,5 terabyte (388 av disse publisert på Digitalarkivet)
- *Katalogisering:* 3 767 registrert arkiv i katalogsystemet ASTA hvorav 1165 er publisert på Arkivportalen (nasjonal søkeside)
- *Kurs- og konferansetilbud, nettverkssamlinger* (rundt 200 deltakere årlig)
- Har *jevnlige besøk/befaring/reiser lokalt* til alle kommunene i fylket (feltoppdrag/rådgivning)

Særskilte forhold

IKA flyttet til nytt bygg i 2017. Begrunnelsen var tredelt:

- behov for utvidelse
- potensial for stordriftsfordeler med samlokalisering av arkivinstitusjonene i fylket nærhet til forskningsmiljøet på UiS

IKA er både en tjenesteyter til eierne (depot/rådgiving) og en kulturinstitusjon som formidler historisk arkivmateriale (både av offentlig og privat karakter). Dette gir et spenn mellom å håndtere, bevare og tilgjengeliggjøre eldre kulturgjenstander, og å håndtere store mengder med digitalt materiale.

Forslag pr 30. mai 2022

Forslag til strategi 202

2. Eiernes eierstrategi for IKA

Formålet med en eierstrategi

Eierstrategien har som formål å tydeliggjøre IKAs rolle i realiseringen av eiernes mål for sikker og tilgjengelig oppbevaring av arkivverdig materiale.

Eierstrategien har videre til formål å definere hva som skal være kjerneområdet for IKAs virksomhet. Strategien utfyller selskapsavtalen i forhold til rammer for organiseringen av IKAs virksomhet. Den angir videre rammer for eierstyring og selskapsledelse. Eierstrategien skal revideres minimum én gang i løpet av kommunevalgperioden, ellers ved behov.

1. Eiernes mål for IKA

Eierne fastsetter mål og trekker opp rammer for IKAs virksomhet i selskapsavtalen. Eierskapet i IKA er samfunnsøkonomisk motivert i tillegg til motivet om effektiv tjenesteproduksjon. Motivasjonen og målene for IKAs virksomhet utdypes i eierstrategien. Videreføringen av eierskapet er motivert ut ifra erkjennelsen av at en organisering av arkivtjenesten er bedre og mer effektiv innenfor et større fellesskap enn om eierne hver for seg har ansvar for den langsiktige oppbevaringen og tilgjengeliggjøringen av historisk og kommende arkivmateriale. Organiseringen av arkivtjenestene for eierne i et felles selskap gir eierne en bredere og dypere arkivfaglig spisskompetanse og gjør det lettere å formidle arkivmaterialet til allmenheten.

2. Kjerneområde og kjernevirksomhet

Kjerneområde

IKA har sitt primære virke for kommuner og IKS-er i Rogaland, samt fylkeskommunen. I noen grad kan det være aktuelt å utføre oppdrag som strekker seg utover fylkesgrensene, f.eks. arkivmateriale for næringer som har hovedkontor i Rogaland.

I oppgaver som gjelder tilgjengeliggjøring og formidling er IKAs kjerneområde å betrakte som nasjonalt. Dette omfatter også forskningsarbeid regionalt og nasjonalt der IKA sitt depot er den sentral del av faktagrunnlaget.

Kjernevirksomhet

IKA skal gjennom kjernevirksomheten bidra til å realisere eiernes mål om langsiktig oppbevaring av eksisterende og nytt arkivmateriale, samt tilgjengeliggjøring av dette. Kjernevirksomheten kan uttrykkes i følgende tre områder:

- Være depot for oppbevaring av historisk arkivmateriale for eierne, analogt som digitalt.
- Være arkivfaglig rådgivningsorgan, nettverk og kompetansesenter for eierne.
- Tilgjengeliggjøre arkivmaterialet for eierne og allmenheten og til formidling og forskningsformål.

- Omstillings- og endringsfokus

Eierne forventer at IKA drives kostnadseffektivt og forventer at økt digitalisering vil flate ut behovet for fysisk deponering, og at IKA dermed bidrar til grønt skifte.

- Pådriverrollen

Eierne forventer at IKA driver med strategisk utviklingsarbeid som bygger opp om kjernevirksomheten, og skaper økt omstilling og demper risiko på lang sikt. IKA skal legge vekt på bærekraftig drift og utvikling.

Et slikt utviklingsarbeid kan skje i samarbeid med andre gjennom samarbeidsavtaler og/eller felles selskaper.

Gjennom felles lokalisering i Arkivenes hus på Ullandhaug er det lagt til rette for samarbeid mellom IKA og de andre arkivfaglige miljøene og universitets-/forskningsmiljøet som holder til der. Eierne forventer at IKA tar initiativ til å utnytte mulighetene for synergi som denne felleslokaliseringen gir.

- Regionalt ansvar

IKA, i kraft av sin kjernevirksomhet, utfører en sentral oppgave i å tilgjengeliggjøre dokumentert historisk utvikling, demokratiske prosesser og kulturhistorie. Det store antall eiere i IKA som får tjenester fra IKA bidrar til at en stor del av Rogaland inngår i IKAs arkivbase.

Forslag pr 30. mai 2022

- Samfunnsansvar

Som offentlig eid selskap forventes at IKA tar et tydelig samfunnsansvar. Samfunnsansvaret kommer også fram i forslag til ny arkivlov som kommer til å være styrende for IKA framover. Jamfør § 1: *«Formålet med denne lova er å leggje til rette for ei forsvarleg offentleg forvaltning ved at verksemda til offentlege organ blir dokumentert gjennom arkiv, og at arkiva skal vere tilgjengelege for demokratisk kontroll med forvaltninga, for å verne om rettstryggleiken til kvar enkelt, for ei open og opplyst offentleg samtale, som grunnlag for forsking, som kjelde til historisk kunnskap og anna lovleg bruk. Lova skal òg leggje til rette for at verneverdige private arkiv blir tekne vare på»*.

Samfunnsansvaret innebærer at virksomheten i foregår på en etisk, miljømessig og sosialt forsvarlig måte. Tillit og omdømme for IKA og dets virksomhet må utvikles videre med grunnlag i bærekraftsprinsippene. Eierne forventer at IKA rapporterer i sin måloppnåelse utviklingen av IKAs økonomiske, sosiale og miljømessige bærekraft. Styret har ansvar for å påse at IKA utarbeider og følger opp sine egne bærekraftsmål.

- Økonomisk fundament

Eierkravene er at økonomisk styring skal være langsiktig og økonomisk bærekraftig. Kjernevirksomhet skal ligge i bunn for videreutvikling.

Engasjement på mer kommersielt grunnlag (oppdrag fra private/bedrifter) skal skje gjennom eget AS dersom omfanget av dette blir omfattende og/eller permanent.

3. Organisering av virksomheten

Eierne legger til grunn at virksomheten organiseres på en måte som sikrer en tilfredsstillende styring og kontroll for eierne, en hensiktsmessig oppgave og ansvarsfordeling, nødvendig begrensing av risiko og fleksibilitet med hensyn til valg av samarbeidspartnere.

- Datterselskaper

IKA har nå ingen datterselskaper. Dersom omfanget av oppdrag for private/bedrifter/ikke-eiere blir omfattende forventes at IKA oppretter et eget datterselskap, heleid aksjeselskap, for å utføres disse oppgavene. Dette for at IKA (morselskapet) ikke skal komme i konflikt med egenregi på oppdrag for eierne, momsregler, statsstøtteregler eller bringe IKA i konflikt med vedtak om skattefritak. En slik selskapsdannelse vil også redusere den økonomiske risikoen for IKA og dermed også eierne.

IKA må sikre at det ikke er kryss-subsidiering mellom AS-et og selve morselskapet. Datterselskapet må rapportere økonomi, aktivitet og framdrift i prosjekter til konsernstyret IKA, og IKA må ta dette med som en del av sin samlede rapportering til eierne.

- Arbeidsgiverrollen

Det er styrets ansvar å påse at internkontrollrutiner er etablert, følges og at avvik rapporteres og gjøres noe med.

Arbeidsgiverrollen omfatter også å ha systemer for;

- Arbeidslivskriminalitet/sosial dumping
- Arbeidsmiljømessige forhold
- Lovlig og ordnede pensjonsforhold
- Ordnede og avtalefestede lønns- og arbeidsvilkår
- internkontroll i samsvar med internkontrollforskriften
- Ansatterepresentasjon og medvirkning i styrende organer (styret)

IKA skal være medlem i en arbeidsgiverorganisasjon (er nå medlem i Samfunnsbedriftene (tidligere KS bedrift)).

4. Eierstyring og selskapsledelse

Eierne legger til grunn et langsiktig eierskap i IKA og skal utøve en aktiv og forutsigbar eierstyring med utgangspunkt i selskapsavtalen og eierstrategien. Virksomheten skal for øvrig styres med utgangspunkt i anerkjente prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse.

- Styret

Én av de viktigste oppgavene for eierne er å velge et styre som har kompetanse, erfaring og kapasitet ut ifra IKAs egenart og ståsted til

Forslag pr 30. mai 2022

enhver tid. Styret har til nå stort sett bestått av arkivfaglige personer eller øvrig overordnet administrativt personale fra eierne, men med et lite innslag av folkevalgte den siste tiden. For å gi IKA mer tynge og større eierpolitisk oppmerksomhet, og for å sikre at IKA ikke blir et «lukket» selskap med utelukkende arkivfaglige styremedlemmer, legges det til grunn at styret framover i hovedsak består av folkevalgte eventuelt indirekte folkevalgte med kompetanse/erfaring med særlig relevans for IKA sin virksomhet. De nye inhabilitetsreglene for styremedlemmer i selskaper må vektlegges når kommunestyrene foreslår kandidater, det være seg folkevalgte og eventuelt fagpersoner fra administrasjonen.

- Valgkomité

Representantskapet oppnevner valgkomiteen og fastsette kriterier for komiteens arbeid. Valgkomiteen skal påse at det er et lovlig sammensatt styre. Kriteriene for valgkomiteens arbeid bør videre omfatte forventinger til kollegiets kompetanse utfra IKAs behov. Styret bør blant annet ha kompetanse og erfaring innenfor offentlig forvaltning, herunder innsikt i den politiske og administrative organiseringen/beslutningsprosesser i eierkommunene, fagkunnskap knyttet til kjernevirksomheten, samt kompetanse og erfaring knyttet til styrearbeid. Sammensetningen av styret og dets samlede behov for kompetanse og erfaring varierer over tid avhengig av IKS sine utfordringer. Det er representantskapets ansvar utforme et godt forankret mandat for Valgkomiteens arbeid. Arkivfaglige utfordringer kan være ulike hos eierne. Det forventes derfor at valgkomiteen også hensyntar rammene for styresammensetningen på en god måte, slik dette er definert i selskapsavtalen.

- Representantskap

Kommunenes eierstyring skal utøves gjennom representantskapet som er IKAs eierorgan og øverste myndighet. Det skal utøve eierskapet i tråd med selskapsavtalen, eierstrategien samt øvrige vedtak og retningslinjer fastsatt av eiernes øverste organ, så lenge dette er forenelig med relevante lover/forskrifter og forpliktelser overfor tredjepart.

Hver eier har et medlem og et eller flere varamedlemmer i representantskapet, valgt av kommunestyret/fylkestinget/representantskapet i IKS-er. For å sikre at representantskapet til enhver tid er beslutningsdyktig, kan det med fordel velges mer enn en vararepresentant. I representantskapet har hver eier stemmeandel likt med eierandelen. Avgjørelser fattes med vanlig flertall dersom ikke annet følger av lov- og regelverk. Reglene om meroffentlighet gjelder også for representantskapet Når det velges å gjennomføre digitale møter i eierorganet skal fortsatt innkalling, møtedokumenter, gjennomføringen av møtet og protokoll skje i tråd med kravene om meroffentlighet.

- Eiermøter/kontaktmøter

Både eierne og styret i IKA kan ta initiativ til å innkalle samtlige eiere til et eiermøte dersom det er behov for en uformell drøfting av en aktuell sak. Formålet med eiermøter vil hovedsakelig være å foreta prosessuelle avklaringer i aktuelle saker. Eiermøtet har ikke beslutningsmyndighet. På eiermøter skal eierne være representert ved ordfører og kommunedirektør for kommunene og styreleder og daglig leder for IKS-ene.

Den enkelte eier kan også ta initiativ til å avholde egne kontaktmøter mellom IKA (v/ styreleder og daglig leder) og relevant organ hos eieren. Kontaktmøtene skal sikre en løpende informasjonsutveksling mellom partene og bidra til å sette IKAs virksomhet på den politiske dagsorden.

- Likebehandling av eierne

Eierstrukturen i IKA er preget av stor variasjon i eierandelene. Likebehandling av eierne er allikevel et grunnleggende prinsipp. IKA skal til enhver tid søke å likebehandle eierne med hensyn til transaksjoner med eierne, informasjonstilgang, involvering mv. Eierne vil på denne måten i all hovedsak være likeverdige samarbeidspartnere.

Forslag pr 30 mai 2022

- Egenkontroll og finansiell styring

I egenkontrollansvaret ligger at styret påser at IKA har finansreglement, dokumentert delegering av fullmakter, reglement for økonomistyring, anskaffelser og investeringer samt forsvarlige forsikringer av IKA (eiendeler og langsiktig gjeld).

IKA skal ha avvikshåndteringssystem (skader, sykemelding, varsling, mv.) inkl. rapportering og oppfølging.

IKA skal ha etiske retningslinjer som sikrer mot forekomst av uønskede hendelser som svart arbeid, sosial dumping eller korrupsjon.

IKA skal sikre både det fysiske og det digitale arkivet mot uønsket innsyn. Spesielt er dette viktig for taushetsbelagt arkivmateriale og annet materiale som med hjemmel i lov er unntatt offentlighet. Det digitale arkivet må også sikres slik at det kan fungere som digitalt arkiv i overskuelig framtid.

- Krav til den årlige budsjettprosessen

Daglig leder fremmer forslag til neste års budsjett og økonomiplan for kommende økonomiplanperiode for styret i første møtet etter sommerferien. Forslaget skal behandles i representantskapet tidsnok til at det kan oversendes til eierne og inngå i eiernes arbeid med sine handlings- og økonomiplaner.
Dersom eierne vedtar andre rammer for IKA enn det er lagt opp til i IKAs egen behandling, må representantskapet i IKA vedta nytt budsjett og økonomiplan med bakgrunn i de endrede rammene innen utgangen av året før nytt budsjettår.

- Krav til økonomirapportering til eierne

IKA rapporterer til eierne to ganger i løpet av året (tertialrapport) og ved årsavslutning. Det er styret som rapporterer til eierne etter saksforberedelse av daglig leder. Er det særskilte saker av uvanlig art skal representantskapet behandle rapporten inkl. mulige tiltak for løsninger, før den oversendes eierne.

Første tertial rapporteres innen 15. mai og andre tertial innen 15. september.

Tertialrapportene skal i tillegg til å vise utvikling og prognose for økonomisk resultat også vise utvikling og prognose på følgende nøkkeltall:

- Depotplass (fysisk og digital) og kapasitet
- Bemanningskapasitet

- Meroffentlighet

IKA er omfattet av offentlighetsloven.

Det forutsettes at styringen av IKA følger bestemmelsene i offentlighetsloven og praktiserer meroffentlighet i tråd med lovens § 11.

Dokumenter skal i størst mulig grad gjøres lett tilgjengelige på IKAs nettsider. Dette gjelder slikt som møteplaner, styremøteinnkallinger/protokoller, sakspapirer til styremøtene og tilsvarende for representantskapet. På denne måten ivaretar IKA offentlighet av egen «produksjon» av dokumenter m.m.

I tillegg ivaretar IKA offentlighet av materiale de oppbevarer for eierne og andre. I dette inngår også håndtering av partsinnsyn. IKA må få delegert myndighet av eierne/andre til å forvalte og vurdere offentlighet av disses materiale. Videre forventes det at IKA skiller mellom eiernes behov for eget innsyn knyttet til sin forvaltning og andres begjæring om innsyn i deponert arkivmateriell. Er det tvil om innsynsspørsmål skal berørt eier konsulteres for endelig avgjørelse av spørsmålet.

- Etiske retningslinjer

Det skal være transparente beslutningsprosesser i IKA og hos eierne. Saksdokumenter, protokoller og lignende registrert for styret og representantskapet skal være åpne for innsyn dersom ikke annet følger av lov eller forskrift med hjemmel i lov. Jamfør også etiske retningslinjer for arkivarer slik det kommer fram hos Arkivverket.

5. Kapitalstruktur og avkastningskrav

Eierskapet i IKA er ikke finansielt motivert. Eierne har ikke forventning om utbytte fra IKA,

Forslag pr 30. mai 2022

og IKA har følgelig ikke økonomisk formål. Styret skal til enhver tid påse at IKA har en forsvarlig likviditet og egenkapital ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i IKA.

6. Eiernes utviklingsmål og resultatkrav

Eierne forventer at IKA setter seg i stand til å fortsette digitaliseringen av arkivfunksjonen, både innsamling av arkivmateriale, oppbevaring og tilgjengeliggjøring. Dette må gjøres med å bygge opp relevant kompetanse og nødvendig kapasitet på disse områdene og i nært samarbeid med KRDS (Kommunearkivinstitusjonenes digitale ressurssenter).

IKA bistår i dag eierne i vurderinger av hva som skal arkiveres og hvordan dette i sin tid kan overføres til langtidslagring hos IKA. I Stavanger byarkiv er datafangst/dokumentsenter og langtidslagring samlet i en organisasjon. Eierne forventer at IKA vurdere om dette er en vei å gå for arkivfunksjonen for eierne også. Dvs at IKA kan bygge opp kompetanse og kapasitet på håndtering av dokumentsenterfunksjonen for eiere som ønsker det.

Parallelt forventer eierne at IKA vurdere hvordan samarbeidet med de andre arkivorganisasjonene i Arkivenes hus kan styrkes og forbedres, spesielt i forhold til Stavanger byarkiv. Herunder må det utredes om det skal settes i gang en prosess for å vurdere en tettere organisatorisk knytning, eventuelt fusjon.

Når ny arkivlov vedtas, kan den allerede påbegynte omorganiseringen av Arkivverket gjennomføres. Arkivverket vil da organiseres som et Nasjonalarkiv med avdelinger på utvalgte lokasjoner med smalere arbeidsoppgaver. IKA må engasjere seg i hva som skjer med Statsarkivet i Stavanger og deres arkivmateriale i denne sammenheng.

Digitalarkivet til det kommende Nasjonalarkivet kan bli en «konkurrent» til KDRS i oppbevaring og tilgjengeliggjøring av arkivmateriale. IKA og parallelle arkivorganisasjoner vil fortsatt ha ansvaret for overføringen fra kommuner og kommunale organisasjoner.

Det er i dag ikke samsvar mellom eierandel og årlig driftstilskudd som den enkelte yter for tjenester levert av IKA. IKA må i samarbeid med eierne legge fram et forslag til harmonisering mellom disse to i løpet av inneværende valgperiode. I den forbindelse må en også vurdere om eierbrøk /tilskudd for IKS-er og fylkeskommunen er på rett nivå i forhold til primærkommunene.

IKA utfører konkrete tjenester for eierne og tar på seg betalte oppdrag fra andre aktører. IKA har også et mer generelt ansvar for digitalisering og formidling av arkivmateriale til innbyggerne i eierkommunene, for eksempel til slektsforskning. Slikt arbeid er det ofte ingen som kan betale IKA for at blir gjort. I samfunnsansvaret til IKA ligger det å også tilby digitalisering/oppbevaring fra andre arkiv enn de offentlige eiernes. Ikke alle disse er i stand til, eller ønsker å betale for slike tjenester. Dette kan dreie seg om privatarkiv, bedriftsarkiv eller foreninger, stiftelser og legater. Eierne må avklare hvor omfattende slikt «gratis» arbeid skal være for IKA.

7. Endring av eierstrukturen i IKA

- Opptak av nye eiere

Dersom andre kommuner eller IKS-er ønsker å bli med i IKA, vurderes søknaden først faglig av administrasjonen i IKA som deretter gir innstilling til styret. Administrasjonen må både vurdere om opptak av det nye eiere er hensiktsmessig, og om IKA er i stand til å utvide sin virksomhet med aktuell søker.

Dersom styret støtter en positiv innstilling, må det fremmes sak om opptak av ny eier til representantskapet.

Representantskapets vedtak skal deretter oversendes som innstilling i saken til de nåværende eierne for behandling. Selskapsavtalen fastsetter nærmere regler for opptak av nye eiere i forhold til IKS-loven. Opptak av ny eier krever enstemmig tilslutning hos eierne.

Forslag pr 30. mai 2022

IKA har ikke hatt krav om kapitalinnskudd fra de nåværende eierne, og det er derfor unaturlig at det blir krevd av nye eiere.

Opptak av nye eiere skal bare skje ved et årsskifte.

- Uttreden av eiere

Dersom en av eierne ønsker å gå ut av IKA, skal det fremmes ved skriftlig søknad til styret. Det er kommunestyret/fylkestinget/representantskapet i IKS-er som kan fremme slik søknad. Administrasjonen i IKA utreder de økonomiske og driftsmessige konsekvenser av uttredenen. I saken som fremmes for styret må også de økonomiske konsekvensene for eieren som ønsker å gå ut komme fram. Dette gjelder spesielt forhold som bemanning, pensjonsforpliktelser og husleie. Saken må klargjøre kostnaden som eieren må gjøre opp for, ved å tre ut av IKA.

Ønske om uttreden må meldes til IKA senest ett år før aktuell dato for uttreden. Dato for uttreden skal være ved et årsskifte.

Styrets innstilling i saken skal fremlegges representantskapet for behandling, før saken oversendes eierne til endelig behandling. Uttreden krever enstemmig tilslutning hos eierne.

- Fusjoner

Gjeldende lov om IKS-er regulerer ikke fusjon eller fisjon av IKS-er. Det betyr at i tilfelle der det aktuelt å fusjonere IKA må selskapet også avvikles, før det kan fusjoneres med et annet selskap. IKS-lovens bestemmelser om avvikling skal da anvendes.

8. Avvikling av IKA

Avvikling av IKA kan skje etter likelydende vedtak hos alle eierne.

Alternativene til avvikling og konsekvensene av dette skal utredes av IKAs administrasjon før sak fremmes for styre og representantskapet, og sluttbehandles hos eierne.

Det må sikres at alle eierne får tid nok til å videreføre IKAs oppgaver i egen organisasjon eller gjennom andre.

IKAs eget arkiv må det avtales med Arkivverket fremtidig håndtering av. Denne avtalen må fremgå av underlaget for avviklingsbeslutningen.

Ved avviklingsbeslutning trer IKS-lovens bestemmelser om avvikling inn. Jamfør selskapsavtalen § 18.

Vedlegg

1. Oversikt eierandeler og tilskudd

2. Oversikt gjeldende selskapsdokumenter link: Organisasjon | IKA Rogaland

Forslag pr 30. mai 2022

VEDLEGG 1 AV 1

Eierne pr 1.1.2022	*Eierandel (%)*	*Tilskudd for 2022*
Bjerkreim kommune	0,67	169 197
Bokn kommune	0,20	86 434
Eigersund kommune	3,56	573 284
Gjesdal kommune	2,88	531 084
Haugesund kommune	8,98	911 993
Hjelmeland kommune	0,62	156 266
Hå kommune	4,56	363 080
Karmøy kommune	10,15	984 539
Klepp kommune	4,71	645 049
Kvitsøy kommune	0,12	86 434
Lund kommune	0,77	194 392
Randaberg kommune	2,70	519 351
Sandnes kommune	19,12	1 545 665
Sauda kommune	1,10	278 960
Sokndal kommune	0,79	199 127
Sola kommune	6,53	758 698
Strand kommune	3,12	545 596
Suldal kommune	0,91	230 939
Time kommune	4,55	634 953
Tysvær kommune	2,66	517 007
Utsira kommune	0,05	64 825
Vindafjord kommune	2,09	446 640
Rogaland fylkeskommune	19,12	1 545 665
Haugaland Kontroll-utvalgssekretariat IKS	0,02	26 753
IVAR IKS	0,02	26 753
Sum eierne	**100,00**	**12 042 684**

Forslag pr 30. mai 2022

Selskapsavtale for Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS

Selskapsavtalen har blitt revidert 1. kv. 2014, oktober 2017, 4. kv. 2019 ifm. ny kommunestruktur og siste gang 3. kv. 2020, alle gangene i tilknyting til opptak av nye/uttreden av deltakere. Siste ajourføring gjøres nå juni 2022 med oppdateringer i samsvar med revidert lovverk.

§1 Navn
Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS er en omorganisering av tidligere IKA Rogaland (etablert i 1976) fra et interkommunalt foretak til et interkommunalt selskap, opprettet med hjemmel i Lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999. LOV 1999-01-29 nr. 06. Fylkeskommune, kommuner og interkommunale selskaper kan være deltakere i selskapet.

Loven bruker benevnelsen deltakere, i herværende selskapsavtale benyttes eiere, om selskapets deltakere ihht loven.

Selskapets navn er «Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS» med forkortelsen IKA. Den brukes i herværende selskapsavtale i fortsettelsen.

§ 2 Rettslig status
Selskapet er et eget rettssubjekt og er registrert Foretaksregisteret med org.nr. 974 247 488.

§ 3Lokalisering
Selskapet har sitt kontor i Stavanger kommune.

§ 4 Formål
Selskapet skal være arkivdepot for eierne.

Selskapet skal legge til rette for at arkiv som eierne har ansvar for blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmenheten, forskning og andre forvaltningsmessige og kulturelle formål i samsvar med arkivloven.

Selskapet skal være et arkivfaglig rådgivningsorgan og kompetansesenter for eierne, og skal i samråd med eierne arbeide for å utvikle effektive og rasjonelle arkivtjenester. Arkivtjenesten utføres for eierne etter reglene om egenregi jf. Anskaffelsesforskriften §3-2.

Selskapet kan utføre arkivfaglige tjenester til andre enn eierne, når dette bygger opp om formålet og kjernevirksomheten og det ikke er i konflikt med kravene om egenregi for selskapet.

Selskapet kan etablere datterselskap når dette bygger opp om formålet og selskapets kjernevirksomhet

Selskapet har ikke erverv som formål.

§ 5 Eiere, eierandel og innskuddsplikt
Selskapet har pr 01.01.2022 følgende eiere og med slike eierandeler:

Org.nr.:	*Eiere:*	*Postadresse*	*Eierandel (%)*
970 490 361	Bjerkreim kommune	Postboks 17	0,67

Forslag - 30.mai 2022

		4389 Vikeså	
964 979 723	Bokn kommune	Boknatunvegen 13 5561 Bokn	0,20
944 496 394	Eigersund kommune	Postboks 580 4379 Egersund	3,56
873 781 142	Gjesdal kommune	Rettedalen 1 4330 Ålgård	2,88
944 073 787	Haugesund kommune	Postboks 2160 5504 Haugesund	8,98
864 979 092	Hjelmeland kommune	Vågavegen 116 4130 Hjelmeland	0,62
964 969 590	Hå kommune	Rådhusgata 8 4360 Varhaug	4,56
940 791 901	Karmøy kommune	Postboks 167 4291 Kopervik	10,14
864 969 682	Klepp kommune	Postboks 25 4358 Kleppe	4,71
974 781 247	Kvitsøy kommune	Kommunehusveien 6 4180 Kvitsøy	0,12
964 966 486	Lund kommune	Moiveien 9 4460 Moi	0,77
934 945 514	Randaberg kommune	Postboks 40 4096 Randaberg	2,70
964 965 137	Sandnes kommune	Postboks 583 4305 Sandnes	19,12
964 979 189	Sauda kommune	Postboks 44 4201 Sauda	1,10
964 965 692	Sokndal kommune	Gamleveien 20 4380 Hauge i Dalane	0,79
948 243 113	Sola kommune	Postboks 99 4097 Sola	6,53
964 978 751	Strand kommune	Postboks 115 4126 Jørpeland	3,12
964 979 189	Suldal kommune	Eidsvegen 7 4230 Sand	0,91
859 223 672	Time kommune	Postboks 38 4349 Bryne	4,55
964 979 812	Tysvær kommune	Postboks 94 5575 Aksdal	2,66
964 979 901	Utsira kommune	Postboks 63 5547 Utsira	0,05
988 893 226	Vindafjord kommune	Rådhusplassen 1 5580 Ølen	2,09
971 045 698	Rogaland fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum 4001 Stavanger	19,12
987 635 460	Haugaland Kontroll- utvalgssekretariat IKS	Postboks 57 5575 Aksdal	0,02
871 035 032	IVAR IKS	Postboks 8134 4069 Stavanger	0,02

Eierandelen justeres hvert fjerde år med grunnlag i faktisk folketall pr 1. januar det året justeringen foretas. Neste ajourføring skal foretas pr 1.1.2023.
Eierne har delegert myndighet til representantskapet til å forestå og godkjenne, slik rent

Forslag - 30 mai 2022

teknisk ajourføring av eierbrøken i selskapet. Teknisk ajourført eierbrøk skal føres inn i selskapsavtalen og oppdatert selskapsavtale skal oversendes eierne sammen med vedtaket.

For øvrig justeres eierandeler i selskapet ved eventuell inntreden av ny eier eller som følge av en eier sin uttreden fra selskapet. Slike beslutninger tilligger det eierne å endelig avgjøre.

Ingen eiere har innbetalt kapitalinnskudd ved inntreden i selskapet, følgelig kreves det heller ikke kapitalinnskudd ved opptak av nye. Ved uttreden følger heller ikke med noen tilbakebetaling av innskutt kapital.

§ 6 Eiernes økonomiske pro-rata ansvar
De enkelte eierne er prorata ansvarlig i samsvar med eierandel jf § 5 for selskapets forpliktelser og gjeld i samsvar med IKS lovens bestemmelser.

§ 7 Selskapets ansvarsområde
Selskapets ansvarsområde følger av formålet jf. § 4 og den til enhver tid gjeldende Arkivlov sine bestemmelser om arkivdepot, tilgjengeliggjøring og formidling. Disse tjenestene sammen med arkivfaglig rådgivning og kompetansestøtte leveres av selskapet til eierne i egenregi.

§ 8 Styring av selskapet
Selskapets lovpålagte styringsorganer i samsvar med IKS-loven er:

- Representantskapet
- Styret
- Daglig leder

I tillegg har IKA en valgkomite oppnevnt av representantskapet.

§ 9 Representantskapet

§ 9.1 Sammensetning
Det øverste myndighetsorgan i selskapet er representantskapet. Det har 25 medlemmer, et medlem fra hver av eierne. Kommunestyret/fylkestinget/representantskapet i IKSer velger selv sitt medlem og minimum et personlig varamedlem.

Tjenestetiden gjelder for den kommunale valgperioden på 4 år. Representantskapet trer i funksjon umiddelbart etter at de valgt.

Representantskapet konstituerer seg selv og velger selv leder og nestleder for valgperioden.

Representantskapet er beslutningsdyktig når minst halvdelen av medlemmene er til stede og disse representerer minst to tredeler av sum eierbrøk i IKA jf. §5

Ved voteringer vektes det enkelte medlems stemme svarende til eierens eierandel i selskapet jf. §5.

Når ikke annet følger av IKS-loven eller herværende avtale, avgjøres saker med det som flertallet har avgitt stemmer for. Ved stemmelikhet er møteleders stemme avgjørende.

Den enkelte eier har instruksjonsmyndighet overfor sitt medlem i representantskapet.

Forslag - 30.mai 2022

§ 9.2 Saksbehandling i møte
Representantskapets leder kaller inn til møte i representantskapet. Innkalling skal skje skriftlig med minst fire ukers varsel, og skal inneholde en saksliste. Med tilsvarende frist skal også eierne varsles.
Saker som ikke er meddelt etter reglene som gjelder for innkalling kan ikke behandles uten at samtlige representanter samtykker.

Representantskapets leder plikter å innkalle til møte når styret, revisor, minst en av eierne eller minst en tredjedel av representantskapets medlemmer krever det, for behandling av en bestemt sak. Innkalling til slikt ekstraordinært møte skal skje med to ukers varsel.

Styrets leder og daglig leder har møteplikt i representantskapet med mindre det er åpenbart unødvendig. Om representantskapet ikke har bestemt noe annet for den enkelte sak, har styrets medlemmer og daglig leder rett til å uttale seg i møtet. Disse har også rett til å få sitt syn på en sak protokollført.

Representantskapets leder skal sørge for at det føres protokoll fra møtene. Protokollen skal undertegnes av representantskapets leder, og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse. Medlemmene kan benytte elektronisk signatur.

Kommunelovens bestemmelser §11-10 om habilitet for folkevalgte gjelder ved behandling av saker i representantskapet.

Representantskapet kan treffe vedtak om at møter skal gjennomføres som fjernmøter jf. IKS-loven § 9.

§ 9.3 Myndighets- og ansvarsområde
Eierne i IKA utøver sin myndighet og eieransvar gjennom representantskapet, med unntak av beslutninger som i medhold av lov og forskrift er lagt til kommunestyret/fylkestinget/ representantskap i IKS selv eller som følger av herværende avtale.

Representantskapet skal:
1. Fastsette årsregnskapet
2. Godkjenne årsmelding
3. Velge selskapets revisor, normalt en gang i valgperioden
4. Oppnevne valgkomiteén og fastsette dens mandat
5. Velge selskapets styre, dets leder og nestleder
6. Fastsette overordnede mål og strategier for drift og utvikling av virksomheten, for 4 år om gangen, etter forslag fra styret.
7. Fastsette overordnede budsjettforutsetninger for årsbudsjett og 4-årig økonomiplan inkludert tilskuddsnivå for tjenesteleveransene.
   Behandle styrets forslag til årsbudsjett og 4-årig økonomiplan, som deretter oversendes til eierne for behandling og godkjenning.
8. Godkjenne låneopptak etter innstilling fra styret ihht § 14.2
9. Godkjenne selskapets internkontrollrutiner og finansreglement, normalt for 4 år om gangen, etter forslag fra styret.
10. Behandle øvrige saker som følger av lov og forskrift og som er forberedt ved innkallingen.

Forslag - 30.mai 2022

Kravene i IKS-loven med forskrifter om frister for avleggelse av årsregnskap og økonomiplan og kommunelovens bestemmelser for eiernes tilsvarende frister, er styrende for den årlige møteplanen for representantskapet.

§ 9.4 Oppnevning av og mandat for Valgkomiteen
Representantskapet velger Valgkomiteen for 4 år om gangen. Den består av tre medlemmer valgt blant representantskapets faste medlemmer. Representantskapets leder eller nestleder skal være et av medlemmene. Valgkomitéen skal velges i løpet av første året i valgperioden.

Representantskapet fastsetter Valgkomiteens mandat. Til arbeidet med valg av nytt styre må representantskapet definere slik som behovene for kompetanse og kapasitet som skal forventes av styrets medlemmer. Videre at mandatet sikrer en sammensetning med komplementær erfaring og kompetanse. Selskapets behov i forhold til formålet skal vektlegges i mandatet.

§ 10 Styret

§ 10.1 Sammensetning
Styret består av 5 medlemmer med personlige varamedlemmer.

4 styremedlemmer og med numeriske varamedlemmer velges av representantskapet etter kandidatforslag fra eierne og endelig innstilling fra valgkomiteen.
Valgperioden er 4 år og følger kommunestyreperioden. Styret tjenestegjør frem til årsregnskapet for fjerde året er fastsatt av representantskapet.

Varamedlemmer møter kun i styremøtet, når faste medlemmer har forfall.

Av de 4 eiermedlemmene skal det, i tillegg til kriteriene nevnt i § 9.4 over, tilstrebes at bredden i eierskapet reflekteres ved at både de ulike eierkategoriene og eiernes geografiske spredning er representert i styret. Minst et styremedlem skal velges blant de forslåtte fra de til enhver tid seks eierne med størst eierandel og pro-rataansvar i selskap.

For sammensetning av styret gjelder Likestillingslovens §28 om at begge kjønn skal være representert. Herav følger at har utvalget fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to. Bestemmelsen gjelder både for styrets medlemmer og varamedlemmer.

Spørsmål om fritak av styremedlem behandles av representantskapet. Ved endelig uttreden eller varig forfall, iverksettes suppleringsvalg for gjenværende del av funksjonstiden.

Eierne har bestemt å akseptere eventuelt krav om ansatterepresentasjon i styret i IKA. Dette femte styremedlemmet med personlig varamedlem velges av og blant de ansatt i samsvar med forskrift til IKS-loven om styrerepresentasjon. Ansatterepresentanten har møte,- tale- og forslagsrett i styrets møter, med unntak i behandlingen av saker som det følger av IKS-lovens bestemmelser at ansatte er avskåret fra å delta i.

Krever ikke ansatte i IKA representasjon i styret, skal valgkomiteen innstille på det femte styremedlemmet blant de eierforeslått kandidatene.

Forslag - 30.mai 2022

Ansattes representant trer ut av styret ved ansettelsesforholdets opphør.

Daglig leder eller representantskapsmedlem kan ikke være medlem eller varamedlem i styret.

§ 10.2 Saksbehandling i styrets møter
Styrets leder innkaller til møter i styret. Innkalling med sakliste og saksdokumenter skal sendes ut med minst en ukes varsel. Møteinnkalling skal samtidig også sendes varamedlemmer og eierne.

Medlem av styret og daglig leder kan kreve at styret sammenkalles. Styreleder plikter i slikt tilfelle å innkalle. Innkallingen skal fortrinnsvis skje med en ukes varsel.

Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene inkludert innkalte møtende varamedlemmer som møter grunnet forfall, er til stede, dvs. minst 3 personer.

Styremøtene ledes av styrets leder. Ved votering i styret skal hver stemme telle likt. De som stemmer for et forslag, må likevel utgjøre mer enn en tredel av samtlige styremedlemmer for at forslaget skal anses som vedtatt. Ved stemmelikhet er møtelederens stemme avgjørende.

Ansattes representanten skal fratre i behandlingen av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelser av forhandlinger med arbeidstakere, arbeidskonflikter, rettstvister med arbeidstakerorganisasjoner, oppsigelse av tariffavtaler og ellers slik IKS-loven bestemmer.

Styrets leder skal sørge for at det blir ført protokoll fra styremøtene. Protokollen skal underskrives av samtlige tilstedeværende styremedlemmer. Medlemmene kan benytte elektronisk signatur for å signere protokollen, når styret har fattet vedtak om at elektronisk signering kan benyttes i valgperioden. Styremedlem eller daglig leder som er uenig i styrets beslutning, kan kreve å få sin oppfatning innført i protokollen.

Kommunelovens bestemmelser §11-10 om habilitet for folkevalgte gjelder ved behandling av saker i styret. For ansatterepresentanten i styret gjelder tilsvarende kommunelovens § 13-3.

§ 10.3 Myndighet- og ansvarsområde
Styrets oppgaver er å realisere forventningene, bedriftsfilosofien og hovedmålene som eierne ved representantskapet har anvist. Styret skal utøve myndighet og styring gjennom det enkelte driftsår, i samsvar med vedtatt budsjett og selskapsavtalen.

Styret skal føre løpende tilsyn med selskapet og har ansvar for at pålagte oppgaver utføres i henhold til lov, forskrifter og eventuelle pålegg. Styret har ansvaret for at saker som skal behandles i t representantskapet er tilstrekkelig utredet.

Styret skal iverksette representantskapets vedtak, men kan ikke foreta disposisjoner som påfører eierne nye forpliktelser. I slikt tilfelle skal det det foreligge særlig vedtak om dette i representantskapet og i samsvar med selskapsavtalen § 9.

Styret tilsetter daglig leder. Styret har instruksjonsmyndighet overfor daglig leder.

Forslag - 30 mai 2022

Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma. Styret kan delegere myndighet til styreleder eller daglig leder å tegne selskapets firma og kan fastsette at de som har slik rett, må utøve den i fellesskap. Rapportering om bruk av delegerte fullmakter skal rapporteres til styret minst en gang i året.

Det tilligger styrets ansvar å påse at selskapet har skriftlige rutiner og fullmakter, som del av selskapets totale internkontrollsystem. Styret skal minimum en gang i året ta opp internkontrollen til vurdering for ajourføring og forbedring, herunder rapportering. Videre tilligger det styrets ansvar å sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll i selskapet og dets datterselskaper.

§ 11 Daglig leder

Daglig leder administrerer selskapet, utøver arbeidsgiveransvaret overfor ansatte og har ansvaret for at enhver arbeidsoppgave utføres i overensstemmelse med gjeldende regelverk og i henhold til de vedtak som er fattet av styret og representantskapet.

Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Slike saker kan den daglige leder bare avgjøre når styret i den enkelte sak har gitt daglig leder myndighet til det, eller når styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for selskapets virksomhet. Styret skal i så fall snarest mulig underrettes om saken

Operativt ansvar for internkontrollen i selskapet er daglig leder sitt ansvar.

Daglig leder har møte- og talerett i styrets møter, dersom ikke styret i enkeltsaker vedtar noe annet eller det følger av lov- og regelverk.

Daglig leder er styrets sekretær og saksbehandler.

§ 12 Internkontroll

§ 12.1 Arbeidsgivertilknytning

Selskapet skal være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon.

§ 12.2 Lokale lønnsforhandlinger

Daglig leder ivaretar selskapets interesser under lokale forhandlinger med de ansatte.

Daglig leders lønn skal forhandles av styreleder og nestleder i fellesskap og fastsettes av styret i egen sak.

§ 12.3 Internkontrollansvar

Daglig leder skal til enhver tid holde styret orientert om alle forhold av betydning for selskapet og om økonomi og personalforhold. Rutiner, delegasjon, fullmakter mv. skal være dokumentert. Daglig leder skal rapportere til styret på en slik måte og så ofte som situasjonen tilsier det og styret for øvrig måtte bestemme.

Styret har ansvaret for at representantskapet til enhver tid har nødvendig oversikt og til å i tide kan forberede nødvendige disposisjoner.

Forslag - 30.mai 2022

Det følger også av internkontrollansvaret at meroffentlighet praktiseres ved at innkallinger, møtedokumenter og protokoller fra møter i representantskapet og styret publiseres på selskapets hjemmeside. Vurderinger mht om dokumenter skal unntas for offentlighet er daglig leders ansvar.

Protokoller fra møter i styret og representantskapet skal i tillegges sendes eierne til orientering.

§ 13 Meroffentlighet og personvern
Selskapet skal følge reglene som gjelder for offentlig forvaltning, herunder forvaltningsloven, offentlighetsloven, personopplysningsloven og arkivloven.

Selskapet har to typer innsynskrav. Det ene gjelder saksbehandlere hos eierne som trenger innsyn i saker som er deponert hos IKA, i sitt arbeid med saksintern behandling. Slike henvendelser håndteres løpende.
Det andre gjelder innsynskrav fra eksterne og som skal behandles etter reglene om innsynsbegjæring, eventuelt også klage på avslag om slikt innsyn. I saker der dette også kan gjelde taushetsbelagt informasjon el.l. skal IKA henvise videre til den berørte eierens arkiv/dokumentsenter som forstår den faglige vurderingen før innsynskrav innvilges/avslås. Gjelder det eksterne innsynskravet arkiv etter virksomheter som er avviklet, skal henvisningen fra IKA gå videre den som dekker utgiftene for dette arkivet.

Reglene i kommunelovens § 11-5 om åpne eller lukkede møter gjelder for møtene i styret og representantskapet.

§14 Økonomistyring og finansforvaltning
Økonomi- og finansforvaltningen i interkommunalt selskap er hjemlet i IKS loven §§18-25 med forskrifter, herunder krav til KOSTRA rapportering. Eierne forventer at IKA sin økonomistyring og finansforvaltningen til en hver tid er i samsvar med lovverket.

§ 14.1 Budsjettbehandlingen
Representantskapet fastsetter budsjettforutsetninger og budsjettrammer for det påfølgende kalenderår.

Styret forbereder representantskapets behandling av budsjettrammene. Dersom styret må fremme forslag til endringer i vedtatt budsjett for selskapet, skal representantskapet og eierne gjøres oppmerksom på dette.

Styret vedtar detaljert årsbudsjett innenfor budsjettrammene gitt av representantskapet. Ferdigbehandlet årsbudsjett skal sendes eierne innen 1. februar i budsjettåret.

Styret skal også utarbeide forslag til 4-årig økonomiplan. Økonomiplanen skal omfatte de fire neste budsjettår og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver, herunder investeringsplaner og finansieringen av disse i denne perioden. I økonomiplanen skal det inngå en oversikt over selskapets samlede gjeldsbyrde og utgifter til renter og avdrag i planperiode. Forslaget fremmes for representantskapet til endelig godkjenning. Vedtatt årsbudsjett og økonomiplan skal oversendes eierne innen utgangen av august hvert år, som grunnlag for eiernes økonomiplaner.

Forslag - 30.mar.2022

Budsjett som forutsetter tilskudd fra eierne, er ikke endelig før eiernes budsjett er behandlet og godkjent etter kommunelovens kap. 14 med forskrifter.

§ 14.2 Låneopptak og garantistillelse
Selskapet kan ta opp lån innenfor en ramme på kr 1.000.000 (en million kroner) for selskapets samlede låneopptak. Selskapet kan bare ta opp lån til egne investeringsformål og til konvertering av eldre gjeld.

Det kan og tas opp lån til likviditetsformål, men slike lån må gjøres opp før regnskapsavslutningen.

Dersom en av eierne er underlagt reglene i kommuneloven kapittel 28, skal selskapets låneopptak godkjennes av departementet jf. IKS-loven §22.

Selskapet kan ikke stille garanti eller pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser. Selskapet kan ikke selv låne ut penger.

§ 14.3 Driftstilskudd /Tjenestekjøp
Eierne betaler årlig tilskudd til IKA for basis tjenestekjøp av arkivdepot-, rådgivning- og formidlingstjenestene. Tilskuddet beregnes etter folketall pr 1. januar året før budsjettåret på følgende måte:
- inntil 6.000 innbyggere, kr 59,- pr innbygger
- mellom 6.001 – 11.000 innbyggere, kr 29,50 pr innbygger
- over 11.001 innbyggere, 14,60 kr pr innbygger.

For Rogaland fylkeskommune og IKSer samt eierkommuner med under 1.000 innbyggere fastsettes tilskuddet særskilt.

Tilskuddet skal finansiere virksomhetens egne ordinære driftsutgifter inkludert depotleie til huseier.

For større ordnings- og avleveringsprosjekter kan eierne kjøpe tilleggstjenester når IKA har kapasitet og arkivdepotplass (fysisk og digitalt) til å påta seg dette. Det inngås egen avtale om slike tidsavgrensede prosjekter inkludert betaling for tjenesten. Utvidet depotplass som følger av slike prosjekter tillegges denne eierens årlige tilskudd fremover.

§ 15 Klage
Klage etter Forvaltningslovens §28 på vedtak fattet av administrasjonen i selskapet skal behandles av klageorgan oppnevnt av representantskapet. Det følger av loven at egne rettssubjekt som har fått overført myndighet fra kommunen eller fylkeskommunen, er klageinstansen særskilt klagenemnd. Nemnda må være oppnevnt av øverste organ, representantskapet.

IKA er ikke delegert slik myndighet. Eventuell klagesak som måtte oppstå skal derfor oversendes berørt eier for behandling i dennes klageorgan.

§ 16 Regnskap og revisjon
Styret har plikt til å etterse at det føres lovmessige regnskap og at det foretas revisjon av selskapet.

Forslag - 30 mai 2022

Det tilligger også styrets ansvar å påse at selskapet har et ajourført finansreglement. Rapportering om finansforvaltningen skal fremgå av perioderapporter og årsregnskap.

Regnskapet føres etter regnskapsloven.

§ 17 Endring av selskapsavtalen og opptak av nye eiere

§ 17.1 Endring av selskapsavtalen
Selskapsavtalen må vedtas av samtlige eiere. Kommunestyret/fylkestinget må selv vedta avtalen. For eiere som er interkommunale selskap, må vedtaket gjøres av representantskapet.

Endring i selskapsavtalen som gjelder punktene som Lov om interkommunale selskap §4 setter som minimumsinnhold i en selskapsavtale, kan bare skje ved at eierne gjør et likelydende vedtak om dette. Andre endringer kan vedtas av representantskapet med tilslutning fra minst to tredjedeler av de avgitte stemmene.

Forslag til endringer av selskapsavtalen kan fremmes av styret, representantskapet eller en/flere av eierne. Styret skal i alle tilfelle få anledning til å uttale seg om forslag til endring av selskapsavtalen før disse fremmes for behandling hos eierne.

§ 17.2 Opptak av nye eiere
Nye eiere tas opp en gang i året, pr. 1. januar. Søknad om å tre inn som ny eier må være fremsatt skriftlig til styret innen 1. mai året før. Styret behandler søknaden og fremmer sin innstilling til representantskapet. Representantskapet sitt vedtak oversendes deretter samtlige eiere for endelig behandling og godkjenning. Opptak av ny eier krever tilslutning fra samtlige eiere.

§ 18 Utelukking, uttreden og oppløsning

§ 18.1 Utelukking
Dersom en eier vesentlig misligholder sine plikter i selskapsforholdet, kan de øvrige eierne enstemmig vedta at vedkommende eier skal utelukkes fra selskapet etter reglene i lov om interkommunale selskaper §31.

§ 18.2 Uttreden
Den enkelte eier kan med minimum 1 års skriftlig varsel si opp sin deltakelse etter reglene i lov om interkommunale selskap §30. Skriftlig søknad om uttreden fra selskapet skal være styret i hende senest 1. mai. Oppsigelsestiden løper minimum ett år fra representantskapet har godkjent søknaden og uttrendens oppgjøret. I løpet av oppsigelsestiden må søknaden og oppgjøret være godkjent av samtlige eiere før eieren trer ut. Uttreden skjer per 1. januar i kalenderåret.

§18.3 Oppløsning og avvikling
Forslag til oppløsning av samarbeidet må vedtas enstemmig av representantskapet. Vedtak om oppløsning må godkjennes av samtlige eiere og av departementet.

Gjennomføring og avvikling skal skje etter reglene i lov om interkommunale selskaper §§32-38 med forskrifter.

Forslag - 30.mai 2022

Fordeling av aktiva og passiva ved eventuell uttreden eller oppløsning skal skje etter reglene i lov om interkommunale selskaper §30.

IKAs eget arkiv må det avtales med Arkivverket fremtidig håndtering av. Avtalen skal fremgå som en del av dokumentasjon som fremlegges fra avviklingsstyret til endelig avviklingsgodkjenning av eierne.

Styret plikter å melde fra om avviklingen til Foretaksregisteret.

§ 19 Andre regler
For område som ikke er direkte regulert gjennom selskapsavtalen, gjelder den til enhver tid gjeldende lov om interkommunale selskaper med forskrifter.

§ 20 Ikrafttredelse
Denne selskapsavtalen trer i kraft fra det tidspunkt den er vedtatt og underskrevet av samtlige eiere.

Endelig vedtatt (saksprotokoller vedlagt)

Bjerkreim kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 1
Bokn kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 2
Eigersund kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 3
Gjesdal kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 4
Haugesund kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 5
Hjelmeland kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 6
Hå kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 7
Karmøy kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 8
Klepp kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 9
Kvitsøy kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 10
Lund kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 11
Randaberg kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 12
Sandnes kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 13
Sauda kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 14
Sokndal kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 15
Sola kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 16
Strand kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 17
Suldal kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 18
Time kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 19
Tysvær kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 20
Utsira kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 21
Vindafjord kommunestyre	møtet den__/__-2022	vedlegg 22
Rogaland fylkeskommune, fylkestinget	møtet den__/__-2022	vedlegg 23
IVAR IKS, representantskapet	møtet den__/__-2022	vedlegg 24
Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS, representantskapet	møtet den__/__-2022	vedlegg 25

Forslag - 30 mai 2022

Saksframlegg

Møteplan IVAR 2023

Saksbehandler: Jostein Karlsen
Arkivsak nr: 19/589

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/14	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Saksutredning:
Styret behandlet *sak 2022/47 Møteplan IVAR 2023* og fattet følgende vedtak:

Møteplan IVAR 2023

- Styremøte fredag 03. februar kl. 09.00
- Styremøte fredag 31. mars kl. 09.00
- Styremøte fredag 21. april kl. 09.00
- **Repskapsmøte fredag 28. april kl. 09.00**
- Styremøte fredag 2. juni kl. 09.00
- Styremøte fredag 15. september kl. 09.00
- Styremøte og strategisamling torsdag 12. – fredag 13. oktober
- Styremøte fredag 24. november kl. 09.00
- **Repskapsmøte fredag 8. desember kl. 09.00**

Forslag til vedtak:
Representantskapet godkjenner møteplan iht. saksframlegg.

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Jostein Karlsen

Saksframlegg

Orienteringssaker

Saksbehandler: Marit Faarlund Hetland
Arkivsak nr: 22/953

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/15	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Underliggende saker:

Saksnummer	Tittel
2022/15.1	Orientering om drift
2022/15.2	Orientering om store investeringsprosjekter
2022/15.3	Status gebyrer i IVAR-kommunene
2022/15.4	Oppfølging av brannen ved IVARs ettersorteringsanlegg 22.07.2022

Saksutredning:

Forslag til vedtak:
Sakene tas til orientering

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Marit Faarlund Hetland

Saksframlegg

Orientering om drift

Saksbehandler: Marit Faarlund Hetland
Arkivsak nr: 22/953

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/15.1	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Saksutredning:

Forslag til vedtak:

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Marit Faarlund Hetland

Saksframlegg

Orientering om store investeringsprosjekter

Saksbehandler: Marit Faarlund Hetland
Arkivsak nr: 22/953

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/15.2	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Saksutredning:

Forslag til vedtak:

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Marit Faarlund Hetland

Saksframlegg

Status gebyrer i IVAR-kommunene

Saksbehandler: Ingrid Nordbø
Arkivsak nr: 22/953

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/15.3	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Saksutredning:

Forslag til vedtak:

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Ingrid Nordbø

Saksframlegg

Oppfølging av brannen ved IVARs ettersorteringsanlegg 22.07.2022

Saksbehandler:	Ingrid Nordbø
Arkivsak nr:	22/560

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/15.4	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Saksutredning:

Sak til orientering.

Innhold

ORIENTERINGSSAK
1. Oppfølging etter brannen. Styrets vedtak om videre arbeid.
2. Skadene og verdisikring
3. Hendelsesforløpet på branndagen
4. Undersøkelse av papiret i mottakshallen hvor brannen startet
6. Brannrisiko i avfallsanlegg
7. Brannsystemet i ettersorteringsanlegget
Bygningsstruktur og slokkesystemer - gass, vann og skum
Inergen
8. Foreløpig vurdering av brannsystemet i lys av brannen
Brannen i mottakshallen
Spredning av brannen til sorteringshallen
9. Risikovurderinger for området
ROS-analyse
Risikovurdering brann Miljøpark
Lokalisering ettersorteringsanlegget
10. Hvorfor valgte IVAR kommunene ettersortering?
Historikk - første initiativ fra eierkommuner i 2008
Tidlig ute – men mange kommer raskt etter
Kan vi klare oss uten ettersortering?
11. Klimaeffekten av ettersortering
12. Blir gebyrene høyere av ettersortering?
13. Oppsummering

1. Oppfølging etter brannen. Styrets vedtak om videre arbeid.

Brannen ved ettersorteringsanlegget 22.07.2022 har satt anlegget ut av drift for en lengre periode, og arbeidet med oppfølging av alle forhold ved brannen vil pågå i lang tid fremover.

I denne saken gis det en grundig orientering om brannen, anleggets resultater mens det

var i drift, hvorfor anlegget i sin tid ble bygget og hvilke undersøkelser som planlegges gjennomført før gjenoppbygging. .

I styremøte 5. oktober 2022 fattet styret i IVAR følgende vedtak om videre arbeid:

1. Ettersortering av restavfall er nødvendig for å oppnå lovkrav og lokale og nasjonale mål om sortering av plast.

2. IVAR IKS skal ta initiativ til å gjenoppbygge anlegget på Forus. Før endelig beslutning skal følgende gjennomføres:

Tidligere brannrisikovurderinger for Forus miljøpark og for Forusområdet for øvrig skal oppdateres i lys av hendelsen.
Det skal utvikles et nytt brannkonsept for anlegget, der også eventuelle funn fra uavhengig undersøkelsen av brannen skal følges opp.

3. Styret ber administrasjonen vurdere om teknologiske nyvinninger eller endrede rammevilkår/ytre forutsetninger kan gi et enda bedre og mer effektivt anlegg.

2. Skadene og verdisikring

Sorteringshallen utgjør 24% av bygningsarealet og er totalskadd i brannen. De øvrige 76% av bygningskomplekset er relativt intakt med varierende grad av vann og røykskader. Sorteringshallen inneholdt flest maskiner, noe som innebærer at en relativt større andel av maskinparken er totalskadd.

Bildene nedenfor gir et inntrykk av de ulike anleggsdelenes beskaffenhet etter brannen.

KLP er IVARs skadeforsikringsselskap. Bygningene er fullverdiforsikret, noe som innebærer at bygget settes opp til samme standard som før brannen, der KLP har risiko for prisendringer i markedet etc. Maskindelen dekkes på grunnlag av innmeldt anskaffelsesverdi av maskinene, med en indeksjustering. Det jobbes for fullt med verdisikring av de delene som ikke er totalskadd.

Mottakshall (der brannen startet)

Sorteringshallen, totalskadd.

Plastanlegget

Plastanlegget

Driftslaboratoriet

Undervisningsrommet

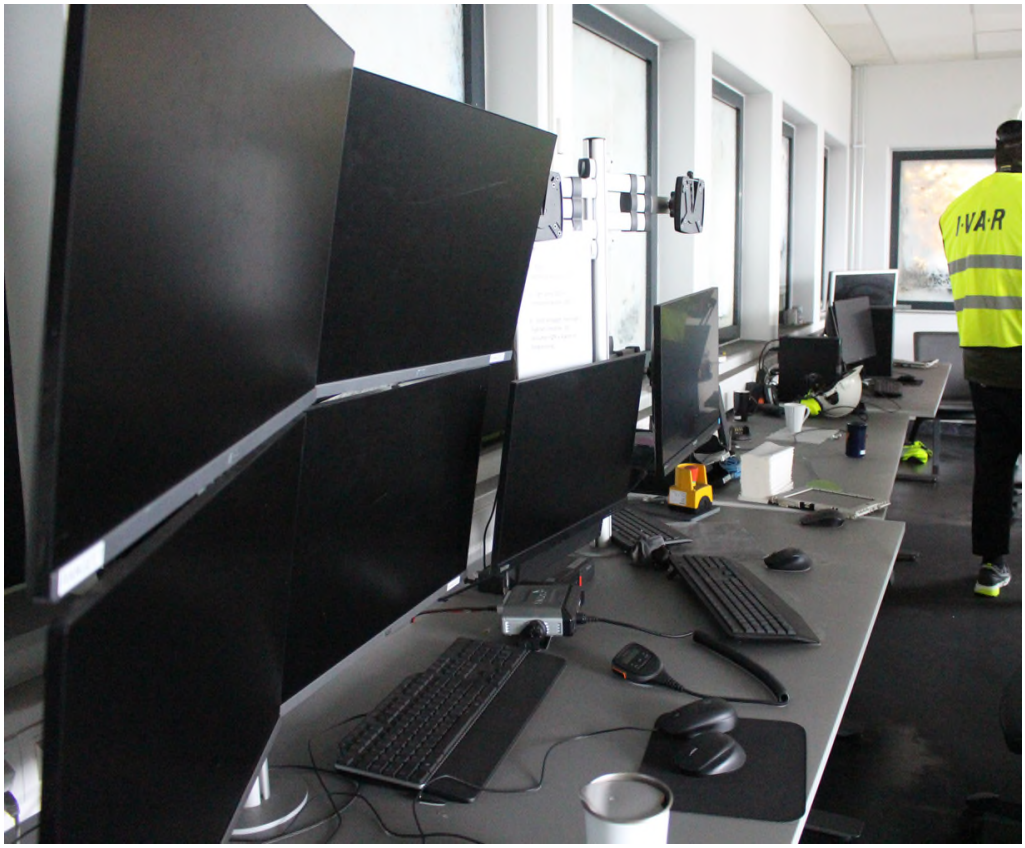

Kontrollrommet

Lagerhall for ferdigvarer

3. Hendelsesforløpet på branndagen

Etter at det ble klart at politiet henla saken om politiundersøkelse, har IVAR gjennomført egne undersøkelser av brannen. Vi har fått tilgang til de aller fleste servere med driftsdata og videoovervåkning. I tillegg har vi siden branndagen hatt oversikt over ansattes mobillogg og egne observasjoner. Alle digitale driftsdata er hentet ut i samarbeid med KLP.

Et grovt og skjematisk hendelsesforløp vises her:

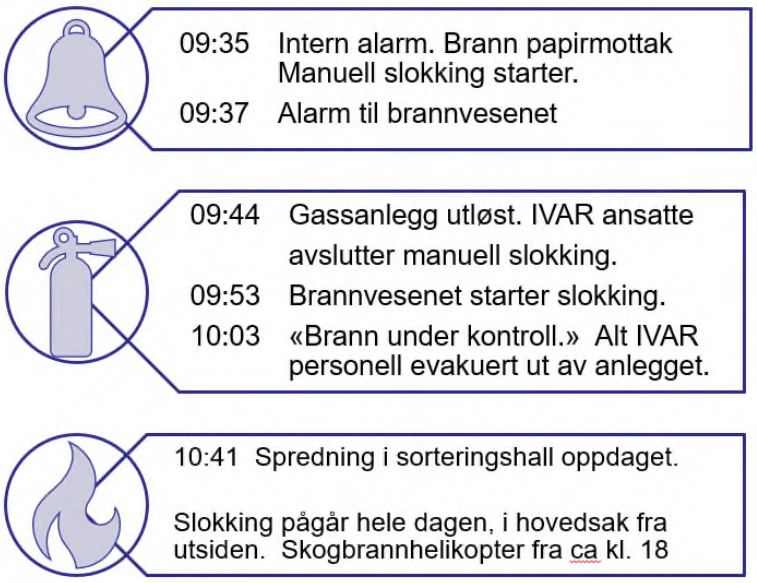

Vi har et relativt detaljert bilde av hendelsene fra brannstart til brannvesenet overtok, og brannen i mottakshallen ble slokket. De aller fleste loggføringene våre er verifisert med digital logg eller videobilder.

Da brannvesenet overtok, forlot IVAR-ansatte anlegget . I perioden fra da og frem til spredningen til sorteringshallen ble oppdaget har vi færre data. Alarmsystemet og driftskontrollanlegget har i denne perioden logget mye aktivitet, men disse dataene er vanskeligere å tolke da flere systemer har gått over på manuell styring etter stor alarm i forbindelse med brannen i mottakshallen. Det er også uklart om detektorer har registrert røyk fra den første brannen i mottakshallen eller brann i sorteringshallen.

Brannvesenet har ikke kunnet formidle detaljerte opplysninger om egen aktivitet eller observasjoner i denne perioden. Det er sannsynlig at brannen i denne perioden har spredt seg og/eller fått feste i sorteringshallen, og det er derfor av stor betydning å få belyst hendelser i denne tidsperioden i det videre arbeidet.

4. **Undersøkelse av papiret i mottakshallen hvor brannen startet**

Analyse av papiravfallet fra sorteringshallen.

Alt papir i mottakshallen er hentet ut og gjennomgått med sikte på å finne noe som kan forklare brannårsaken. Det er funnet flere gjenstander i avfallet som kan ha forårsaket brann, men likevel ikke slik at èn bestem brannårsak kan fastsettes på grunnlag av disse undersøkelsene. Det er bla annet funnet ulike typer batterier, småelektronikk, samt flere engangskamera som inneholder både batteri og blits.

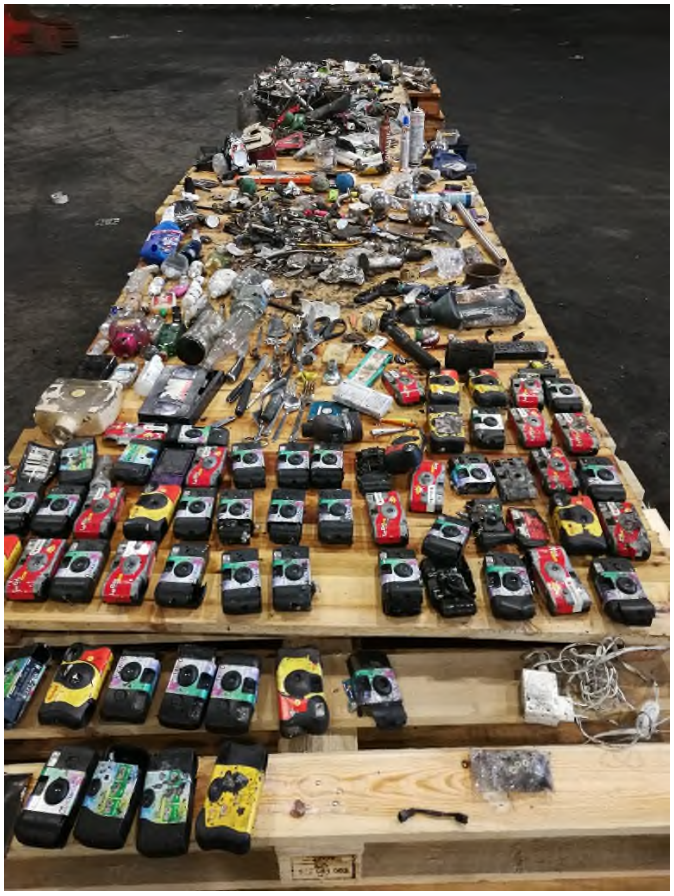

5. **Uavhengig undersøkelsesteam**

I tråd med beslutning i styret har IVAR satt i gang arbeidet med en uavhengig undersøkelse av alle forhold ved brannen. Det er Sintef som er engasjert til å gjennomføre undersøkelsen som skal foreligge før påske.

IVAR har besluttet å samarbeidet med KLP om en slik undersøkelse. IVAR og KLP har begge behov for kunnskap om brannen og forhold som kan ha påvirket at brannen startet og hvordan den forløp. Det er en styrke for begge parter dersom dette behovet kan dekkes gjennom èn utredning. IVAR er oppdragsgiver, men begge parter har bidratt til utforming av mandatet.

Ved utvelgelse av undersøkelsesteamet er det stilt strenge krav til uavhengighet. Medlemmer i undersøkelsesteamet kan ikke tidligere ha hatt oppdrag for IVAR, eller som underleverandører til IVARs leverandører, i forbindelse med bygging av ettersorteringsanlegget, utvikling av brannkonsept for anlegget, valg av slukkesystemer etc.

Det legges opp til en bredt anlagt undersøkelse der både tekniske og organisatoriske forhold både hos IVAR og hos nødetatene undersøkes. Utdrag fra mandatet:
Oppdragsgiver ønsker svar på:
· *Opptakten til brannen (brannårsak)*
· *Utviklingen av brannen (spredning til sorteringshall)*
· *Tekniske og organisatoriske tiltak i driftsorganisasjon*
· *Tekniske og organisatoriske tiltak i nødetater*
· *Samvirke mellom driftsorganisasjon og nødetater*

Undersøkelsen vil være viktig for IVARs videre arbeidet med gjenoppbygging av ettersorteringsanlegget, men vil også ha betydning for andre avfallselskaper som planlegger tilsvarende anlegg.

6. Brannrisiko i avfallsanlegg

Risikobildet i avfallsanlegg generelt utvikler seg i takt med at vi behandler avfallet på mer avanserte måter for å hente ut stadig flere materialressurser til gjenvinning. I tillegg endres sammensetningen av avfallet som følge av nye typer produkter, der særlig bruk av høyenergi batterier har endret risikobildet. En samlet avfallsbransje arbeider for å håndtere de nye risikofaktorene. I IVAR har vi hatt sterkt fokus på brannrisiko i alle våre avfallsanlegg, og i særdeleshet på ettersorteringsanlegget.

Husholdningsavfall kan inneholde flere ting som kan forårsake brann, der batterier er vurdert å være det vanligste. Mindre branntilløp er dermed en del av hverdagen i avfallsanlegg, og både anleggsdesign og ansatte er rigget og drillet for å håndtere dette. På ettersorteringsanlegget er det håndtert mange branntilløp i anleggets driftstid, uten behov for bistand fra brannvesenet eller bruk av anleggets inergenanlegg.

7. Brannsystemet i ettersorteringsanlegget

Brannsystemet på anlegget blir sentralt i undersøkelsesteamets gjennomgang, og IVAR forventer at vi vil gjøre endringer i brannsystemet basert både på egne undersøkelser og den uavhengige undersøkelsen. Nedenfor beskrives brannsystemet til anlegget slik det var. De viktigste begrunnelsene for valg av brann- og slokkesystemer da anlegget ble bygget er også gjengitt.

Bygningsstruktur og slokkesystemer - gass, vann og skum

Anlegget har et omfattende deteksjons- og varslingsanlegg med en kombinasjon av røyk- og varmesensorer. Anlegget er utstyrt med et slokkeanlegg basert på inergengass. Dette anlegget sporer opp brann i tidlig stadie, og gassen begrenser og slukker gjennom å senke oksygennivået i lokalet. Den er ikke akutt farlig for mennesker, og dermed kan evakuering og slokking foregå selv om det er gass i lokalet.

I mottakshallen (der brannen startet) har vi i tillegg slokkekanon (vannkanoner), og anlegget har lokale overrislingsanlegg og stasjonære brannslanger, samt håndslokkere fordelt i bygget. Slokkekanon, brannslanger og inergen var i bruk ved brannen i mottakshallen.

Bygget er delt inn i 17 slokkesoner.

Inergenkjelleren

Inergen

I utredning av brannsystem for anlegget var særlig valget mellom inergengass og overrislingsanlegg sentralt. Inergenanlegg var en noe mer kostbar løsning, men ble valgt fordi løsningen ble vurdert å kunne gi tidligere deteksjon og høyere sikkerhet, samtidig som det gir mindre skade på maskiner. En medvirkende årsak til at man vurderte inergenanlegg var byggets innvendige takhøyde på 14 m.

Beregninger og forsøk foretatt av branntekniske forskningsmiljø hadde vist at konvensjonelle vannsprinkleranlegg hadde redusert effektivitet ved takhøyder over 9 m, og en startet dermed utredning av inergen som alternativ. I avfallsanlegg kan mengden brennbart materiale variere mye både internt i bygget, og tid på døgnet. Det ble dermed også vurdert som en fordel at inergen har en forutsigbar hurtigvirkende slokkeeffekt uavhengig av mengde brennbart materiale. Hurtigutløsende spesialiserte systemer basert på vann og/eller skum ble i tillegg installert i områder i anlegget med høyere risiko for brannstart, for eksempel i mottakshallen der slokkekanoner er montert.

Ingergenanlegg er designet for å slokke brann og hindre videre forbrenning i en gitt periode, hvoretter det forutsettes manuell slokkeinnsats, kjøling og etterslokking i kontrollerte omgivelser. Dette ble sammenlignet med tradisjonelle sprinklerløsninger som designes for å kontrollere en brann frem til innsatspersonell ankommer, som videre bekjemper brannen og utfører etterslokking.

Inergensystemet er designet for å frigi en mengde gass i henhold til volumet på hallen der alarmen går. Siden anleggets funksjon er å forflytte avfall mellom ulike prosesser (haller) er det beregnet ekstra inergenmengde, for å ta høyde for åpne gjennomganger mellom hallene.

8. Foreløpig vurdering av brannsystemet i lys av brannen

Brannen i mottakshallen

Brannkonsept og slokkesystemer vil bli gjenstand for en grundig vurdering av det uavhengige undersøkelsesteamet, der bl.a. alle loggdata fra driftskontrollsystemet, samt tekniske forhold på stedet vil bli undersøkt. Vi mangler foreløpig driftskontrolldata for slokkekanonene, da vi enda ikke

har fått tilgang til denne serveren. Disse dataene vil gi mer informasjon om slokkekanonenes funksjon.

Det følgende er en grov og foreløpig vurdering av brannsystemenes funksjon ved brannen i mottakshallen, basert på kunnskapen om hendelsesforløpet slik den nå foreligger. Dette bildet kan endre seg etter hvert som ny kunnskap kommer til:

Varslingssystemet gjorde at IVAR-ansatte kom raskt i gang med slokking av brannen i mottakshallen. Det ble slokket med brannslanger og med takhengt vannkanon som ble styrt manuelt via fjernkontroll. Inergen-slokkeanlegget ble aktivert automatisk 7 min etter intern brannalarm, og 5 min etter brannalarmen gikk til brannvesenet. Dette forårsaket sterk røykutvikling som er forventet som følge av at flammer blir slokket. Det gikk mellom 9 – 11 minutter fra brannvesenet startet slokking til de erklærte brannen i papirhaugen i mottakshallen for slokket.

På grunnlag av den faktiske mengden inergen som ble utløst i mottakshallen har vi i ettertid fått gjort beregning av konsentrasjonen av gass/oksygen i hallen. Beregningen viser at dosen som ble utløst var tilpasset størrelsen på sonen mottakshall, og med en konsentrasjon som tilsier at inergengassen har hatt slokkeeffekt.

Disse forholdene, i kombinasjon med den korte tiden fra brannvesenet kom, til brannen var erklært slokket gjør at vi foreløpig legger til grunn at slokkeinnsatsen fra IVAR personell og inergenanlegget har hatt god effekt, og har bidratt til at brannen i mottakshallen ble slokket raskt.
Mottakshallen er intakt, og brannen ser ut til å ha vært avgrenset til papirhaugen der det begynte å brenne. Øvrige papirhauger som var lagret i mottakshallen tok ikke fyr, heller ikke papiret i den såkalte «bunkeren» som mater papir inn på transportbånd til sorteringshallen. Papiret som lå på transportbåndet har ikke tatt fyr, ei heller selve transportbåndet.

Spredning av brannen til sorteringshallen

Ca. 37 minutter etter at brannen i mottakshallen ble meldt slokket ble det oppdaget brann i sorteringshallen, i installasjonen nærmest punktet som forbinder de to hallene. Transportbåndet som mater papir fra papirbunkeren i mottaket inn til sorteringshallen går til en stor sikt som er montert høyt oppe nær veggen i sorteringshallen. Som nevnt er det ingen tegn til branntiløp på transportbåndet eller papiret på transportbåndet. Det var i sikten at brannen i sorteringshallen ble oppdaget. Vi legger foreløpig til grunn at spredningen dermed har skjedd igjennom åpningen mellom de to hallene der transportbåndet føres igjennom.

Mens IVAR-personell slokket brannen i mottakshallen, var andre ansatte i sorteringshallen for å overvåke overgangen mellom de to hallene, pga. risikoen for spredning. En ansatt åpnet inspeksjonsluka for å sjekke inne i selve sikten. Dette ble automatisk logget i driftskontrollsystemet. Ingen spredning ble oppdaget. De ansatte forlot sorteringshallen da inergen ble utløst i nabohallen, og brannvesenet kom på stedet. Observasjonene til de ansatte gjør at vi ikke tror at spredningen har skjedd i dette tidsrommet.

Når og hvordan brannen ble spredt til sorteringshallen er dermed fortsatt en gåte som det må jobbes mer med å få belyst.

IVAR sitt personell var på dette tidspunktet evakuert fra anlegget, og vi har dermed ikke noen egne kilder til informasjon om aktivitet eller hendelser i denne tidsperioden. IVAR har i felles hendelsesgjennomganger med brannvesenet den 29. juli og 16. august etterspurt brannvesenets bruk av varmesøkende kamera inne i bygget, i perioden etter brannen og mottakshallen ble slokket. Vi har bedt om å få oversendt temperaturlogg og evt. bildelogg fra disse kameraene. Dette ville kunne gi viktig informasjon om tidspunktet for når spredningen fant sted, og kunne forhåpentligvis

belyst hvordan brannen ble spredt. I slutten av august informerte brannvesenet oss per e-post om at loggene fra varmesøkende kamera var slettet. IVAR har mottatt andre loggdata , men disse viser ikke noen aktivitet i det aktuelle tidsrommet. Eventuelle loggdata ville gitt data for å kunne komme videre i analysen av hvordan brannen har spredt seg.

9. Risikovurderinger for området

Før bygging av ettersorteringsanlegget ble det gjort risikovurderinger for aktivitetene i Forus Miljøpark og en tilleggsvurdering som var spesielt knyttet til brann.

ROS-analyse
ROS-analysen som ble gjort i reguleringsfasen omfatter hele Forus Miljøpark og gir en beskrivelse av både eksisterende og nye forhold. Analysen er bredt anlagt, dvs. at den omfatter alle faktorer som kan true ytre miljø, helse, eiendom og samfunnsfunksjoner. I risikovurderingene er det tatt utgangspunkt i relevante kravdokumenter, kommunale beredskapsplaner og risikovurderinger, relevante temarapporter, innkomne merknader og offentlig tilgjengelige databaser.
Brann ble et særskilt tema og det ble valgt å lage en egen risikovurdering for brann.

Risikovurdering brann Miljøpark
Risikovurderingen har gjort rede for:

- Branntekniske forutsetninger for anleggene ved Forus Miljøpark
- Redegjørelse av organisatoriske tiltak
- Brannvesenets tilkomst og slokkeinnsats for området
- Risiko for at en brann oppstår
- Risiko for spredning av brann
- Konsekvens for ytre miljø/nærmiljø

Risikovurderingen av miljøpark på Forus hadde følgende konklusjoner:

1. Forhold ved eksisterende anlegg, Forus Miljøpark, vurderes til å ha tilfredsstillende sikkerhet ved brann. Samtidig påpekes det at tiltak kan utføres for å redusere risiko for brann ved hvert enkelt anlegg.
2. Forus Miljøpark med fremtidig planlagte utvidelser ansees å ha tilfredsstillende lav konsekvens på ytre miljø og tredjepart. Det påpekes at en storbrann med betydelig konsekvens for nærmiljø kan skje, men at de tiltak som er gjennomført, samt fremtidige planlagte tiltak reduserer sannsynligheten for at en slik brann inntreffer.

En av de største risikoene i vurderingen var knyttet til spontanantennelse i mottakshall, der et branntilløp utvikler seg til brann i avfallet. Følgende vurderinger ble gjort:

- Røykventilasjon reduserer tilbakestråling
- Skade på bygg og utstyr
- Brann begrenses av brannvesenet
- Fare for evakuering av nabovirksomhet

Følgende risikoreduserende tiltak ble anbefalt:

- Hurtigutløsende automatisk slokkeanlegg
- Håndterbare mengder avfall
- Oppdeling i båser

Anlegget hadde installert slokkerobot i mottakshall som ble brukt ved hendelsen. Det var moderate mengder avfall i papirmottaket. Avfall i papirmottaket var en egen bås med betongvegg skilt fra mottaket i restavfall. Tiltakene angitt i risikovurderingen var dermed fulgt opp i anlegget.

I forbindelse med risikovurderingen på Miljøparken, ble det gjort en tilleggsvurdering av tredjepartskonsekvenser ved brann for Miljøparkens nærmeste nabo, Lyse. Behovet for vurderingen kommer av nær beliggenhet til virksomhetskritisk drift ved Bærheim kraftstasjon og ventilstasjon for gass. Faren for spredning av brann til disse objektene ble vurdert til neglisjerbar.

Lokalisering ettersorteringsanlegget
Flere lokaliseringsalternativer ble drøftet i en tidlig planleggingsfase, og to av disse ble nærmere belyst i et skisseprosjekt; Forus og Hogstad.
Forus ble valgt fordi det lå nær forbrenningsanlegget og videre transport av avfallet til forbrenning kunne skje uten omlasting til bil. Lokaliseringen medførte også mindre transportarbeid mellom husholdningene i det befolkningstette byområdet, og anlegget.
Ettersorteringsanlegget på Forus er en del av en verdikjede der gjenvinningsstasjonen og energiforbrenningsanlegget inngår. Det oppnås synergier med kort avstand mellom disse anleggene, både knyttet til felles systemer (f eks vektsystem), felles infrastruktur og korte transportavstander avfall.

Risikovurderingen knyttet til brann i avfallsbedriftene innenfor Forus Miljøpark påpekte at en storbrann med betydelig konsekvenser for ytre miljø og tredjepart kunne skje, men konkluderte med at det ville ha en tilfredsstillende lav konsekvens på ytre miljø og tredjepart.
Den aktuelle brannen på ettersorteringsanlegget gav moderat skadevirkning på tredjepart/naboer, og på ytre miljø. Vindretningen var gunstig med vind fra nordvest. Hendelsen har vist at en storbrann faktisk skjedde og at konsekvensene for ytre miljø og tredjepersoner ble moderate med de gitte værforhold.

Ettersorteringsanlegget er en del av en verdikjede på Forus. En eventuell relokalisering av anlegget vil påvirke denne verdikjeden og medføre betydelige merkostnader fremfor å reetablere anlegget på samme tomt. En relokalisering vil innebære et tap knyttet til dagens bygningsverdi på ettersorteringsanlegget og en kostnad i etablering av et nytt område for avfallshåndtering.
Det overordnete risikobildet knyttet til lokalisering av anlegget er ikke vesentlig endret i forhold til når lokaliseringsvalget ble tatt. Brannen har imidlertid gitt ny kunnskap om risikobildet og IVAR vil gjennomføre oppdaterte risikovurderinger i lys av hendelsen.

10. Hvorfor valgte IVAR kommunene ettersortering?

Historikk - første initiativ fra eierkommuner i 2008
De første initiativene til å utrede automatisk sorteringsanlegg kom fra kommunene Sola og Stavanger ved Kommunalstyret for miljø og utbygging i 2008. Kommunene ønsket et alternativ til å en egen henteordning for plast i kommunene.

Som en oppfølging av disse initiativene ble det satt ned et arbeidsutvalg med representanter for Sandnes, Sola, Stavanger og IVAR, som fikk i oppdrag å utrede muligheter for sentralsortering. Arbeidet munnet ut i framlegg av en forstudie med bistand fra konsulentselskapet Mepex i 2009. Studien konkluderte med at ettersortering var teknisk mulig, ville få god sorteringseffekt og være økonomisk akseptabel.

Parallelt til dette ble *«Avfallsplan for IVAR-regionen 2009-2012»* behandlet av IVAR-styret og av alle kommunene våren 2009. I denne planen ble ikke et ettersorteringsanlegg eksplisitt nevnt som løsning, men alle parter ga sin tilslutning til en målsetting om å oppnå 75% materialgjenvinning i løpet av planperioden. Et slikt mål ville ikke kunne bli oppfylt dersom man ikke satset på en ettersortering av restavfallet.

I september 2009 ble skisseprosjektet fra Mepex behandlet i IVAR-styret, med vedtak om videre utredning. Flere lokaliseringsalternativer ble drøftet i tidlig fase, og to av disse ble nærmere belyst i et skisseprosjekt; Forus og Hogstad.

Forus ble valgt fordi det lå nær forbrenningsanlegget og videre transport av avfallet til forbrenning kunne skje uten omlasting til bil. Lokaliseringen medførte også mindre transportarbeid mellom husholdningene i det befolkningstette byområdet, og anlegget.

I slutten av oktober 2011 vedtok styret å gå videre med prosjektet, og det ble avsatt investeringsmidler for de kommende årene. Det fulgte styrevedtak i hhv. juni 2013 og oktober 2014 om bygging av sorteringsanlegget ESA Forus. Anlegget stod ferdig i slutten av 2018, og ble satt i drift i januar 2019.

Tidlig ute – men mange kommer raskt etter

IVAR regionen var den andre byregionen i Norge som besluttet å satse på ettersortering fremfor kildesortering i husholdningene. Den første var Lillestrøm med omegnskommuner gjennom sitt selskap Romerike Avfallsforening (ROAF). Deres anlegg ble satt i drift i 2014.
I årene etter at ROAF og IVAR etablerte sine anlegg har flere andre områder konkludert med å satse på ettersortering, bl.a. basert på de gode resultatene som er oppnådd på Romerike og på Forus. Innen få år vil trolig over halvparten av Norges innbyggere få restavfallet sitt sortert i et ettersorteringsanlegg. Disse planlegger nå ettersorteringsanlegg med samme teknologi som IVARs anlegg:

- **Fredrikstad**, Sarpsborg, Halden, Moss med omegnskommuner har dannet selskapet Østfold Avfallssortering (ØAS) som planlegger ettersorteringsanlegg som skal stå ferdig i 2024.
- **Oslo** kommune har besluttet å forlate sitt optiske posesorteringssystem fra 2009 (kildesortering i fargede poser), og gå over til ettersorteringsanlegg tilsvarende IVARs.
- **Trondheim** kommune sammen med 12 avfallsselskap i midt Norge planlegger ettersorteringsanlegg i Trondheimsregionen.

I tillegg planlegger returselskapet Plastretur et finsorteringsanlegg for plast som kan sortere grovsortert plast i 11 ulike materialkvaliteter. Dette skal lokaliseres i det sentrale østlandsområdet.

Kan vi klare oss uten ettersortering?

I januar 2023 iverksettes de lenge varslede kravene som pålegger kommunene å sørge for utsortering av ressurser i husholdningsavfallet til materialgjenvinning.
Kravet i avfallsforskriften kap.10a er at kommunene skal sortere ut følgende andel av plasten i husholdningsavfallet innen:

- 2028: 50%
- 2030: 60%
- 2035: 70%

Alternativet til ettersortering er kildesortering som gjøres av husholdningene selv. IVAR kommunene hadde kildesorteringsordning for plast frem til 2018. Noen av innbyggerne og kommunene som var flinkest i landet på kildesortering fantes i vår region, og de fleste kommunene hadde henteordning (i motsetning til bringeordning der innbyggerne leverer plast ved returpunkt).
Vi oppnådde på denne måten en gjennomsnittlig utsorteringsgrad for plast på 25%. Selv om vi hadde klart å øke denne noe, er det usannsynlig at vi ville klare å oppnå forskriftskravene. Samme analyse er gjort av andre byområder, og er hovedårsaken til at så mange etter hvert har konkludert med å satse på ettersorteringsanlegg. Anlegget vårt sorterte ut 82% av plasten i restavfallet. Det er med god margin mest i landet, og er et svært godt resultat også sammenlignet med andre ettersorteringsanlegg.

Miljødirektoratet kom i juni 2022 med anbefalinger til Klima- og miljødepartementet om ytterligere nye krav til utsortering og materialgjenvinning av flere avfallstyper. Anbefalingene om nytt regelverk omfatter skjerpede krav til utsortering av papir og glass-/metallemballasje, og det varsles nytt sorteringskrav for tekstiler. 80% av papp- og papiravfall skal samles inn fra husholdninger fra og med 2028 (85% fom. 2035), mens kravene for glass- og metallemballasje er 85% i 2028 og 90% i 2035.

De nevnte måltallene er svært ambisiøse. IVAR-kommunene har velfungerende ordninger for kildesortering av papir og glass/metall. Men uten ettersortering av restavfall vil en neppe kunne oppnå de nye målene.

11. Klimaeffekten av ettersortering

Den viktigste funksjonen til ettersorteringsanlegget er å ta ut fossilt materiale som plast og metall fra restavfallet før den andelen av avfallet som ikke kan sorteres og gjenvinnes sendes til forbrenning og energigjenvinning. Dette reduserer de fossile utslippene knyttet til forbrenningen, og materialgjenvinningen reduserer bruk av jomfruelige materialer med tilhørende utslipp.
Vi har beregnet hvilken klimagassreduksjon ettersorteringsanlegget på Forus bidrar med. Basert på resultatene for første halvår 2022 er det blitt stipulert utsorteringsmengder for hele året. Vi har beregnet netto klimakonsekvens, dvs. at CO2-utslippene knyttet til behandlingen av plasten blir regnet opp mot besparelser ved at man erstatter bruk av jomfruelige materialer eller energibærere. Beregningene av klimagasskonsekvensene er blitt utført på grunnlag av to vitenskapelige studier i hhv. Norge og Sverige. Den samlede effekten av utsortering av plast er beregnet til 30 000 tonn CO2 ekv, mens for papir og metall er den beregnet til 5 000 tonn CO2 ekv . Dette tilsvarer utslippet fra om lag 21 000 biler. Flere detaljer om beregningen finnes under.

Utslippsreduksjon ettersorteringanlegget

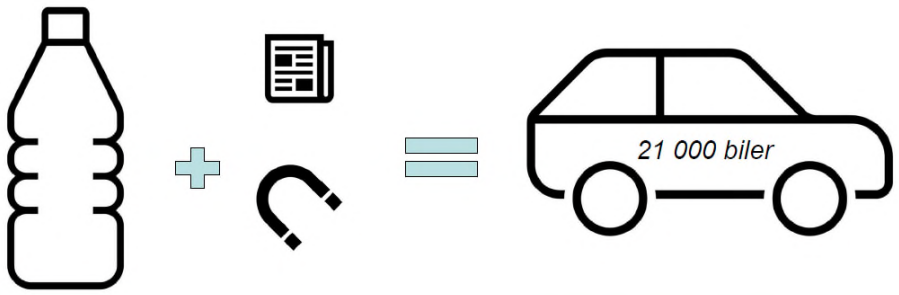

Plast 30 000 tonn CO2 ekv. + papir/metall 5 000 tonn = **35 000 tonn CO2 ekv.**

Resultatene ettersorteringsanlegget 1. halvår 2022, fremskrevet for året.

Hva skjer med plasten som blir utsortert ved ettersorteringsanlegget?
Utsortert plast fra ESA Forus går tre ulike veier: Ca 40 prosent går til materialgjenvinning, 30 prosent går til sementfabrikk og 30 prosent går til forbrenning hos Forus Energigjenvinning hvor det blir produsert strøm og varme. Disse tre ulike behandlingsmåter har ulik grad av netto klimakonsekvens.

Sett under ett innebærer dagens håndtering av plasten et netto klimagassutslipp på nesten 10.000 tonn CO2-ekvivalenter. Hadde imidlertid all plast, dvs. 12.726 tonn, havnet i forbrenningsanlegget på Forus, ville dette medført et netto utslipp på 40.000 tonn CO2-ekvivalenter. Derfor sparer dagens

utsortering av plasten på ESA Forus vår region for mer enn 30.000 tonn med klimagass.

ESA 2022 - Stipulerte uttak av verdistoffer og netto klimakonsekvens
(Ved 50.000 tonn restavfall inn, fordelt over hele året 2022)

Utsorterte fraksjoner:		Uttaks-mengde		Netto klima-gassutslipp	
a)	Finsortert plast til materialgjenvinning:	4 932	tonn	838	tonn CO2-ekv.
b)	Blandet plast til sementfrabrikk i DK:	3 894	tonn	- 3 284	tonn CO2-ekv.
c)	Blandet plast brent på Forus Energigjenv.:	3 900	tonn	12 324	tonn CO2-ekv.
	Mengde utsortert plast (a-c):	12 726	tonn	9 878	tonn CO2-ekv.
	Netto klimagassutslipp dersom all plast (12726 tonn) brent på FE:			40 214	tonn CO2-ekv.
	Differanse mellom tredelt plastanvendelse (a+b+c) og forbrenning:			- 30 336	tonn CO2-ekv.
d)	Magnetiske metaller	1 011	tonn	- 1 379	tonn CO2-ekv.
e)	Ikke-magnetiske metaller	557	tonn	- 3 012	tonn CO2-ekv.
f)	Blandet papir, papp, kartong	1 440	tonn	99	tonn CO2-ekv.
	Mengde utsortert totalt (plast+metall+papir):	**15 734**	**tonn**	**- 34 627**	**tonn CO2-ekv.**

I tillegg gir også utsortering og gjenvinning av metaller og papir en netto klimagevinst 4.500 tonn CO2-ekv. Alt i alt står ESA Forus dermed for en utslippsreduksjon tilsvarende nesten 35.000 tonn med klimagasser i år 2022.

Årsaken til at en andel av plasten går til forbrenning er at det fortsatt produseres plast som ikke lar seg materialgjenvinne. Dette gjelder bl.a. laminatplast (flere plasttyper i tynne lag) og sammensatte produkt. Andelen dårlig plast som ikke lar seg gjenvinne påvirkes *ikke* av sorteringsmetode, men av hva som tillates satt ut i markedet i form av ikke-gjenvinnbare emballasjeprodukter. IVAR og avfallsbransjen arbeider for å øke mengde plast som går til materialgjenvinning. Vi ser allerede nå at stadig flere podusenter er opptatt av produktene sitt miljøavtrykk også etter at de har blitt til avfall, og bytter ut f eks laminatplast med plast laget av en plasttype. Vi erfarer en voksende erkjennelse i industrien om at framtidens plastprodukter må være «designed for recycling», og vi har grunn til å tro at andelen plast som kan sendes til resirkulering vil være stadig økende. Mengden plast til materialgjenvinning går da opp, og klimaregnskapet bedres
tilsvarende.

IVAR har involvert seg i pilotering av såkalt kjemisk gjenvinning som en løsning for den «dårligste» plasten. I denne prosessen omdannes plastpolymerene til ny råvare for den kjemiske industrien.

Oljeprodukt utvunnet av plast fra IVARs husholdninger i pilotprosjekt.

12. Blir gebyrene høyere av ettersortering?

De siste årenes økte krav til gjenvinning har krevd mer avansert behandling av avfallet, og det har som regel ført til noe økte kostnader.

Gebyrene til IVAR-kommunene økte likevel mindre enn gjennomsnittet for landet i alle år fram til 2021, da den årlige økningen for IVAR-kommunene i snitt lå akkurat på landsgjennomsnittet. Se figur. Dette til tross for at det var tatt tunge investeringer som har ført til at vi har hatt landets beste restavfallshåndtering. Inkludert i økningen var også behandling av matavfall i biogassanlegg som ble innført året før ettersortering av restavfall. Kildesortering på sin side innebærer kostnader til egne henteruter i innsamlingsordningen, samt at avfallet må sendes til andre anlegg for videresortering. Grovsorterte, eller helt usorterte avfallsfraksjoner har lavere verdi som råvare, enn avfall som er sortert i homogene materialkvaliteter slik vi gjorde på ettersorteringsanlegget.

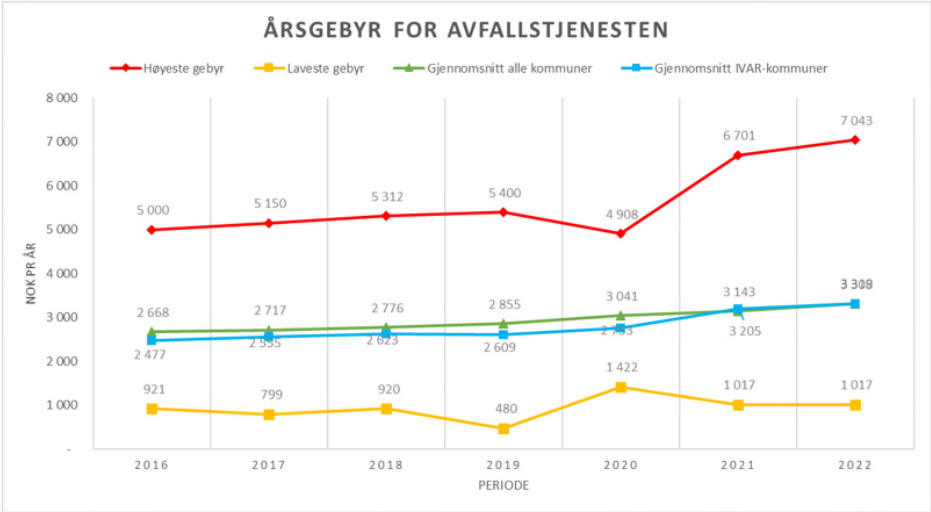

13. Oppsummering

Styret i IVAR besluttet i møte 5. oktober å ta initiativ til gjenoppbygging av anlegget. De besluttet videre at det skal gjøres flere undersøkelser i den forbindelse.

Videre undersøkelser
Det gjenstår mye arbeid for å fullt ut forstå alle sider ved brannen og spredningen av denne. Vi har tro på at det uavhengige undersøkelsesteamet skal kunne presentere en dypere analyse av flere tekniske og organisatoriske forhold knyttet til brannen.

Verdisikring før gjenoppbygging
Brannen har forårsaket omfattende skader på anlegget, men det er likevel store anleggsverdier som ikke har gått tapt i brannen. Forsikringsselskapet og IVARs arbeid fremover må dermed ha fokus på verdisikring av anleggsdelene som ikke er totalskadd.
Det pågår i disse dager tilbudsevaluering i anbudskonkurransen for riving/verdisikring.

Risikovurderinger og brannsikkerhet
I det videre arbeidet må alle forhold knyttet til brannsikkerhet og risiko vurderes på nytt.
Dette gjelder en vurdering av risikoen for de andre avfallsanleggene i Forus miljøpark, og risikoen for Forus-området for øvrig. En slik vurderingen vil bli lagt frem for styret før en tar endelig stilling til hvordan anlegget skal bygges opp og drives videre.
Det må settes i gang et arbeid med å utvikle et nytt brannkonsept for selve anlegget, der også slokkesystemer og struktureringen av byggets funksjoner vurderes på ny.
Det er lyst ut oppdrag brannrådgivning, med bl.a risikovurdering og nytt brannkonsept. Forventet oppstart februar 2023. De skal også ta hensyn til resultat fra uavhengig undersøkelse.

Ettersortering som løsning videre
Regionen konkluderte med å satse på ettersortering fremfor kildesortering i 2011, etter et omfattende utredningsarbeid. Erfaringene fra de årene anlegget var i drift var svært gode, og anlegget sorterer ut langt mere plast enn selv de flinkeste innbyggerne klarte med kildesortering. I mellomtiden har flere byregioner i resten av Norge besluttet å gå over til ettersortering, enten fra kildesortering, eller fra optisk posesortering. Det er usannsynlig at kommunene vil klare å innfri lovkravene til utsortering av plast gjennom kildesortering. Alternativet til å drive eget anlegg er da å sende avfallet til ettersortering i andres anlegg. De nærmeste anleggene vil være på Østlandet, gitt at de bygger for kapasitet utover egne eierkommuner. Dette medfører kostnader og utslipp knyttet til transport. Den effektive verdikjeden som er bygget opp på Forus med nærhet mellom ettersortering og forbrenningsanlegg med tilhørende fjernvarmeanlegg, vil da bli brutt. Størsteparten av avfallet som forbrennes i Forus energigjenvinning kommer fra IVAR. Eget ettersorteringsanlegg er det dermed det mest robuste alternativet også for fremtiden.

Samarbeid med andre
I årene anlegget har vært i drift er det besluttet bygging av flere tilsvarende anlegg i øst- og midt Norge. I IVARs nærområde i nord og sør er det foreløpig ingen planer om anlegg. Anlegget vårt hadde kapasitet og tillatelser til å ta imot mere avfall og IVAR bør gå i dialog med avfallsselskap og kommuner i nærheten for å utforske om det er grunnlag for andre samarbeidsmodeller for å sikre at mer avfall på sør- og Vestlandet kan bli ettersortert.

Ingrid Nordbø
Administrerende direktør

Rudolf Meissner
Fagansvarlig Gjenvinning

Njål Erland
Avdelingsleder Plan og utbygging

Forslag til vedtak:
Redegjørelsen for oppfølging av brannen ved IVARs ettersorteringsanlegg tas til orientering.

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Ingrid Nordbø

Saksframlegg

Eventuelt

Saksbehandler: Marit Faarlund Hetland
Arkivsak nr: 22/953

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
2022/16	Representantskapet IVAR IKS	09.12.2022

Saksutredning:

Forslag til vedtak:

Med hilsen

Ingrid Nordbø

Marit Faarlund Hetland